

กระบวนการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับองค์การอาชญากรรมข้ามชาติในประเทศไทย

นายเอกวิจน์ กมลเทพา

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2549

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ENFORCEMENT PROCESS OF LAW
CONCERNING TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME IN THAILAND

Mr. Ekkawatt Kamontaypa

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws, Program in Laws

Faculty of Law

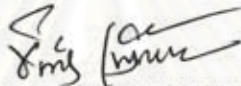
Chulalongkorn University

Academic Year 2006

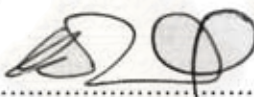
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	กระบวนการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับองค์การอาชญากรรมข้ามชาติในประเทศไทย
โดย	นายเอกวัฒน์ กมลเทพา
สาขาวิชา	นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร.ปาริณา ศรีวินิชย์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	อาจารย์ ดร.อุทัย อาทิวะ

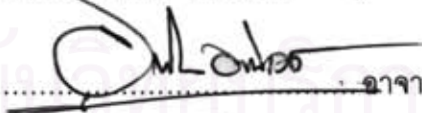
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

 คณบดีคณะนิติศาสตร์
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์อิทธิพันธ์ เชื้อบุญชัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

 ประธานกรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ)

 อาจารย์ที่ปรึกษา
 (อาจารย์ ดร.ปาริณา ศรีวินิชย์)

 อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
 (อาจารย์ ดร.อุทัย อาทิวะ)

 กรรมการ
 (ศาสตราจารย์วิระพงษ์ บุญโญภาส)

 กรรมการ
 (อาจารย์ธาริต เพ็งดิษฐ์)

นายเอกวัฒน์ กมลเทพา : กระบวนการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติในประเทศไทย. ENFORCEMENT PROCESS OF LAW CONCERNING TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME IN THAILAND อ. ที่ปรึกษา : อาจารย์ ดร.ปาริณา ศรีวิเศษ , อ.ที่ปรึกษา
ร่วม : อาจารย์ ดร.อุทัย อาทิเวช , 143 หน้า.

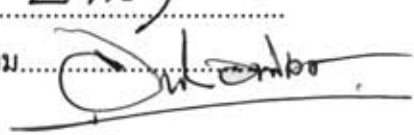
ปัญหาองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติเป็นผลสืบเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางสังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยีการติดต่อสื่อสารอันทันสมัย องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติมีการดำเนินการในลักษณะที่เป็นองค์กร ปฏิบัติงานกันอย่างมีเครือข่ายซับซ้อน รวมทั้งอาจมีผู้มีอิทธิพลในสังคมเป็นผู้อยู่เบื้องหลัง เหล่านี้ล้วนเป็นอุปสรรคต่อการนำองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติเหล่านี้มาลงโทษ และการดำเนินกิจกรรมขององค์กรอาชญากรรมในลักษณะที่ข้ามชาตินี้เองความเสียหายที่เกิดขึ้นย่อมเกิดขึ้นเป็นวงกว้างสร้างความเดือดร้อนอย่างมากแก่ประชาคมโลก ประเทศต่างๆรวมทั้งประเทศไทยผ่านสหประชาชาติซึ่งเป็นเวทีกลางของประชาคมโลกจึงได้มีการร่วมกันร่างอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่มีการจัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ.2000 เพื่อเป็นการกำหนดมาตรการและแนวทางให้ประเทศภาคีสมาชิกได้นำไปเป็นแนวทางในการอนุวัติกฎหมายภายในของตนเพื่อส่งเสริมให้การป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติพัฒนา และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เกี่ยวกับการที่ประเทศไทยในฐานะประเทศภาคีสมาชิกของอนุสัญญาดังกล่าวจะนำเอาหลักเกณฑ์รวมทั้งมาตรการต่างๆ ในอนุสัญญาฉบับดังกล่าวมาอนุวัติเพื่อบังคับใช้ภายในประเทศนั้น ปัจจุบันรัฐบาลได้มอบหมายให้สำนักงานอัยการสูงสุดเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการร่างกฎหมายขึ้นฉบับหนึ่ง คือ ร่างพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. ซึ่งหากการร่างกฎหมายดังกล่าวได้มีการบัญญัติถึงนิยามความหมายของ “องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ” เอาไว้อย่างชัดเจน และได้มีการกำหนดถึงผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการสืบสวนสอบสวนคดีความผิดทางอาญาที่กระทำลงโดยองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติเอาไว้ ตลอดจนวางมาตรการในการประสานความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานผู้มีหน้าที่บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องไว้อย่างดีแล้วย่อมทำให้กระบวนการบังคับใช้กฎหมายเพื่อการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติในประเทศไทยสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพแน่นอน

สาขาวิชา.....นิติศาสตร์.....
ปีการศึกษา.....2549.....

ลายมือชื่อนิติศ.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4686368934 : MAJOR LAWS

KEY WORD: ENFORCEMENT / ORGANIZED CRIME / TRANSNATIONAL CRIME

EKKAWATT KAMONTAYPA : ENFORCEMENT PROCESS OF LAW CONCERNING TRNSNATIONAL ORGANIZED CRIME IN THAILAND. THESIS ADVISOR : PAREENA SRIVANIT, S.J.D., THESIS CO-ADVISOR : UTHAI ATHIVET, S.J.D., 143 pp.

Problems of transnational organized crime result from social, economic and telecommunication technology prosperity. Organized and operated in complicated network, and in some cases, influenced by high-status persons in the society, these make difficulties to penalize such crime. By its own nature, transnational organized crime can largely cause damages to many communities of the world. Therefore, United Nations, as an international forum, has adopted the United Nations Convention against Transnational Organized Crime in 2000 A.D., in order to provide to state parties measures and guidelines to promote prevention and suppression against transnational organized crime.

Thailand, as a state party of the Convention, by Thai Government, in order to implement and apply the principles and measures of the Convention in Thailand, has delegated to the Office of Attorney-General to prepare a bill of Transnational Organized Crime Act B.E. ... If the bill provides a clear definition of "transnational organized crime", the investigation authority in charges of transnational organized crime and measures regarding cooperation between authorities, it will ensure effective prevention and suppression of transnational organized crime in Thailand.

Field of study..... Laws.....

Academic year.....2006.....

Student's signature.....

Advisor's signature.....

Co-advisor's signature.....

[Handwritten signatures]
 Uthai Athivet

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สามารถสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้ก็ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งของท่านอาจารย์ ดร.ปาริณา ศรีวณิชย์ และท่านอาจารย์ ดร.อุทัย อาทิวาข ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่ารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม โดยได้ให้คำปรึกษา และข้อคิดเห็นในการจัดทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้จนเสร็จสมบูรณ์

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่าน รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่ายิ่งเพื่อเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ รวมทั้งขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่านทั้งท่านศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโญภาส และท่านอาจารย์ชาริต เพ็งดิษฐ์ และอาจารย์ที่ปรึกษาทั้งสองท่านที่ได้เสียสละเวลาเพื่อสอบวิทยานิพนธ์ครั้งนี้แม้จะเป็นวันหยุดราชการ

ขอขอบคุณ คุณจินณพัทธ์ เลียงสิริไพบุลย์ สำหรับกำลังใจ และความช่วยเหลือในการจัดทำในส่วนของเชิงอรรถ และรายการอ้างอิง คุณวโรดม ศิริมณีธรรม คุณกิตติ นนทามิตร และคุณจักรกฤษณ์ สถาปนศิริ สำหรับการให้คำปรึกษา และคำแนะนำการทำวิทยานิพนธ์ และคุณนรา สวัสดิภาพ สำหรับความช่วยเหลือในการหาข้อมูลเพื่อจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ รวมทั้งท่านผู้มีอุปการะท่านอื่นๆที่ผู้เขียนมิได้กล่าวไว้ ณ ที่นี้ซึ่งได้กรุณาให้ความช่วยเหลือสนับสนุนผู้เขียนในการจัดทำ

เหนือสิ่งอื่นใด ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อชาญชัย และคุณแม่เกื้อกุล กมลเทพา ที่ให้การสนับสนุน และเป็นกำลังใจให้ผู้เขียนตลอดมาตั้งแต่เข้าเรียนในหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จนผู้เขียนสามารถจัดทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ได้เสร็จสมบูรณ์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและสภาพปัญหา.....	1
1.2 สมมติฐาน.....	3
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.4 ขอบเขตการวิจัย.....	4
1.5 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	4
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย.....	4
บทที่ 2 องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ.....	5
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ.....	5
2.1.1 ความหมายของอาชญากรรม.....	5
2.1.2 ความหมายขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ.....	6
2.1.3 ลักษณะขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ.....	10
2.1.4 กิจกรรมขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ.....	11
2.1.5 ทฤษฎีองค์กรกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ.....	17

2.2 แนวความคิดเกี่ยวกับการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติตามอนุสัญญา
สหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งลักษณะองค์กร คศ. 2000
และพิธีสารที่เกี่ยวข้อง..... 20

2.2.1 ความเป็นมาของอนุสัญญาฯและพิธีสาร..... 20

2.2.1.1 วัตถุประสงค์ของอนุสัญญาและพิธีสาร..... 21

2.2.1.2 ลักษณะของอนุสัญญา..... 22

2.2.1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างอนุสัญญาฯและพิธีสาร..... 24

2.2.2 อนุสัญญาฯและพิธีสาร..... 25

2.2.3 มาตรการที่มีสาระสำคัญเป็นการกำหนดแนวทางสำหรับกระบวนการ
บังคับใช้กฎหมายภายในประเทศภาคีสมาชิก..... 28

**บทที่ 3 กฎหมาย กระบวนการบังคับใช้ และปัญหาของกระบวนการบังคับใช้กฎหมาย
สำหรับการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติของประเทศไทยใน
ปัจจุบัน..... 31**

3.1 กฎหมาย และกระบวนการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและ
ปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ..... 31

3.1.1 กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา..... 32

3.1.2 กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด..... 35

3.1.2.1 พระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามยาเสพติดให้โทษ
พ.ศ.2519..... 36

3.1.2.2 พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522..... 40

3.1.2.3 พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิด
เกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534..... 41

3.1.2.4	ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.....	42
3.1.2.5	ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในคดี ความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2537.....	46
3.1.2.6	สรุปกระบวนการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกัน และ ปราบปรามยาเสพติด.....	48
3.1.3	กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน.....	50
3.1.3.1	พระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542.....	51
3.1.3.2	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานป้องกัน และ ปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2545.....	56
3.1.3.3	ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการ ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม การฟอกเงิน พ.ศ.2542 พ.ศ.2544.....	59
3.1.4	กฎหมายเกี่ยวกับการสอบสวนคดีพิเศษ.....	62
3.1.4.1	พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547.....	63
3.1.5	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ.....	74
3.1.6	กฎหมายอื่นๆ.....	77
3.1.6.1	พระราชบัญญัติข่าวกรองแห่งชาติ พ.ศ.2528.....	78
3.1.6.2	พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522.....	80
3.2	ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและ ปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ.....	82
3.2.1	การกำหนดคำนิยาม “องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ”	82

3.2.2	การกำหนดอำนาจสอบสวน.....	83
3.3	ปัญหาและอุปสรรคเชิงนโยบายในการบังคับใช้กฎหมาย.....	85
3.3.1	การปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับการป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ.....	85
3.3.2	การดำเนินการด้านงานข่าวกรองเกี่ยวกับการป้องกัน และการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ.....	86
3.3.3	การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรเพื่อการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ.....	87

บทที่ 4 กระบวนการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

ในต่างประเทศ.....	88	
4.1	กฎหมาย และกระบวนการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปราม องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติของประเทศสหรัฐอเมริกา.....	88
4.2	กฎหมาย และกระบวนการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปราม องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติของประเทศออสเตรเลีย.....	96

บทที่ 5 แนวทางกระบวนการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

ในประเทศไทย.....	101	
5.1	แนวโน้มของกระบวนการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ	101
5.2	แนวทางของกระบวนการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ	
เชิงบูรณาการ.....	102	
5.2.1	แนวความคิด.....	102
5.2.2	ความร่วมมือของหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมาย.....	105

5.2.3	การพัฒนา และปรับปรุงความสามารถของเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้ กฎหมายเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ.....	108
5.3	วิเคราะห์ร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ.....	110
บทที่ 6	บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	116
6.1	บทสรุป.....	116
6.2	ข้อเสนอแนะ.....	119
6.2.1	ข้อเสนอแนะเชิงกฎหมาย.....	119
6.2.2	ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย.....	121
	รายการอ้างอิง.....	122
	ภาคผนวก.....	127
	ภาคผนวก ก.....	128
	ภาคผนวก ข.....	137
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	143

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและสภาพปัญหา

ความจริงที่ว่ามนุษย์เราเป็นสัตว์สังคม ย่อมเป็นสิ่งที่ไม่มีใครปฏิเสธได้ และจากการอยู่ร่วมกันเป็นสังคมของมนุษย์สิ่งที่ตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ คือ การเกิดความขัดแย้ง การแก่งแย่งผลประโยชน์ การใช้ความรุนแรง เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้นำมาสู่คำว่า “อาชญากรรม” นั่นเอง อาชญากรรมจึงอยู่ควบคู่กันกับสังคมมนุษย์มาโดยตลอด รวมทั้งรูปแบบของอาชญากรรมยังมีการพัฒนาไปตามสังคมอีกด้วย กล่าวคือในอดีตรูปแบบของการประกอบอาชญากรรมอาจเป็นเพียงการใช้ความรุนแรง มีการลักขโมยชิงปล้นกันในรูปแบบง่ายๆ แต่ในปัจจุบันที่มีความก้าวหน้าทั้งทางด้านเศรษฐกิจ เทคโนโลยี และการติดต่อสื่อสาร การก้าวสู่ยุคที่เทคโนโลยีการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้คนในนานาประเทศสามารถทำได้โดยสะดวกจนเรียกได้ว่าเป็นโลกยุค “โลกาภิวัตน์” มีการติดต่อระหว่างประเทศ หรือ มีการทำธุรกรรมต่างๆที่มีลักษณะข้ามแดนกันมากยิ่งขึ้น เหล่านี้ล้วนส่งผลต่อรูปแบบ ขอบเขต และความร้ายแรงของอาชญากรรมโดยตรงส่งผลให้รูปแบบของการก่ออาชญากรรมมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปด้วย จากอาชญากรรมที่เคยจำกัดอยู่ในขอบเขตของประเทศใดประเทศหนึ่งกลับพัฒนาจนกลายเป็นอาชญากรรมในรูปแบบที่มีการข้ามชาติดำเนินกิจการที่ผิดต่อกฎหมายต่างๆเพื่อแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมายไม่ว่าจะเป็น การค้ามนุษย์ข้ามชาติ การค้ายาเสพติดข้ามชาติ หรือ การค้าอาวุธสงครามข้ามชาติ โดยเบื้องหลังสำคัญของอาชญากรรมต่างๆที่ได้กล่าวมานี้อยู่ภายใต้การดำเนินงานโดยกลุ่มบุคคลผู้ซึ่งแสวงหาผลประโยชน์โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายที่เรียกว่า “องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ” นั่นเอง

การเกิด การดำเนินกิจกรรม และการเพิ่มขึ้นของอาชญากรรมซึ่งดำเนินไปโดยองค์กรอาชญากรรมข้ามชาตินี้ หากได้ส่งผลกระทบต่อสังคมในวงแคบเช่นอาชญากรรมรูปแบบธรรมดาทั่วไปเช่นในอดีตไม่ หากแต่กลับส่งผลกระทบต่อความหวาดกลัวภัย และความรู้สึกไม่มั่นคงปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของผู้คนในประชาคมโลกอย่างกว้างขวาง ยิ่งไปกว่านั้นยังส่งผลเป็นการบ่อนทำลายทางสังคมและเศรษฐกิจในประเทศที่ได้รับผลกระทบเป็นจำนวนที่ไม่อาจประเมินความเสียหายเป็นตัวเลขได้ จนกลายเป็นอุปสรรคสำคัญสำหรับการพัฒนาประเทศในที่สุด เมื่อปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติไม่ได้เป็นเพียงปัญหาในระดับภายในประเทศ หรือ ในระดับภูมิภาค แต่กลายเป็นปัญหาในระดับสากล ปัญหาดังกล่าวจึงเป็นปัญหาซึ่งทุกๆประเทศในโลกพยายามที่จะป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติเหล่านี้ให้ได้ ทั้งนี้โดยเริ่มจากกระบวนการบังคับใช้

กฎหมาย รวมทั้งการประสานความร่วมมือของหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายภายในประเทศแต่ละประเทศเป็นสำคัญ ก่อนที่จะมีการก้าวไปสู่การประสานความร่วมมือในระดับหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายระหว่างประเทศ

เนื่องจากลักษณะของอาชญากรรมข้ามชาติซึ่งดำเนินการโดยองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ มีลักษณะของความเป็นองค์กร มีการวางโครงสร้างการทำงานอย่างเป็นระบบ ระเบียบ และมีแบบแผน มีความสลับซับซ้อนในการดำเนินการ มีการใช้เทคโนโลยีขั้นสูง มีความหลากหลายและมีเล่ห์เหลี่ยมในการประกอบการ หรือ บางครั้งก็มีการติดต่อสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ระดับสูงกับหน่วยงานของรัฐต่างๆ หรือ จนกระทั่งมีการใช้การเมืองเป็นเครื่องมือก็มีปรากฏอยู่ไม่ใช่น้อย และมักมีการใช้ธุรกิจที่ถูกกฎหมายเป็นเครื่องบังหน้า เพื่อจุดประสงค์ในการแสวงหาประโยชน์โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ พร้อมไปกับการหลีกเลี่ยงให้พ้นจากเงื้อมมือของกฎหมาย สิ่งเหล่านี้รวมกันเป็นสาเหตุทำให้การบังคับใช้กฎหมายโดยหน่วยงานของรัฐซึ่งมีหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติดำเนินการไปได้โดยลำบากมากขึ้นกว่าการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในรูปแบบอื่นๆ

สำหรับประเทศไทยกำลังเผชิญหน้ากับปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติในรูปแบบของการประกอบธุรกิจผิดกฎหมายหลายประเภท ไม่ว่าจะเป็น การค้ายาเสพติด การค้าผู้หญิง และเด็ก การลักลอบขนแรงงานเถื่อน รวมทั้งการฟอกเงิน จนได้มีการประมาณการถึงความเสียหายทางเศรษฐกิจของประเทศไทยจากการดำเนินกิจกรรมขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติว่าอาจมีความเสียหายเป็นตัวเลขถึง 2-4 แสนล้านบาทต่อปีในช่วงระหว่างปี พ.ศ.2536-2538 หรือ คิดเป็นร้อยละ 8-13 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติเฉลี่ย¹ จากรายงานสถิติการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินประจำเดือนมีนาคม พ.ศ. 2546 พบว่าเมื่อรวมมูลค่าทรัพย์สินทั้งหมดที่อยู่ระหว่างการดำเนินการของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีมูลค่าสูงถึง 1,600 ล้านบาท ซึ่งเป็นจำนวนเงินที่สูงมาก โดยนอกจากนี้ย่อมเป็นที่แน่นอนและยอมรับว่ายังคงมีกลุ่มองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติซึ่งยังไม่ถูกนำมาดำเนินคดีตามกฎหมายอีกเป็นจำนวนมาก² ซึ่งหากไม่มีการดำเนินการแก้ไขปัญหากลุ่มองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติอย่างเร่งด่วนแล้วมูลค่าความ

¹ ผาสุก พงษ์ไพจิตร, สังคิต พิริยะรังสรรค์ และนวนลน้อย ตริรัตน์, ห่วย ซ่อง บ่อน ยาบ้า เศรษฐกิจนอกกฎหมายกับนโยบายสาธารณะในประเทศไทย (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2543), หน้า 7.

² นवलน้อย ตริรัตน์ และปิยวรรณ สุขศรี, “สถานภาพความรุนแรงของปัญหาองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติในประเทศไทย,” สรุปรายงานการวิจัย เรื่อง การพัฒนากฎหมายป้องกันและ

เสียหายทางเศรษฐกิจย่อมจะสูงกว่าที่ปรากฏอยู่อย่างแน่นอน ซึ่งความเสียหายนี้ยังไม่นับรวมถึงความเสียหาย และผลกระทบอย่างมหาศาลทางด้านสังคม และความเชื่อมั่นต่อภาพพจน์ของประเทศ ซึ่งไม่อาจคิดมูลค่าความเสียหายออกมาเป็นตัวเลขได้

ประเด็นปัญหาสำคัญจึงอยู่ที่ว่ารัฐจะสร้างกลไก หรือ กระบวนการในการบังคับใช้กฎหมาย เช่นไร เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายซึ่งได้รับการบัญญัติไว้สำหรับการป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์ขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ โดยหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน อันจะมีส่วนให้ปัญหาองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติสูญสิ้นไปจากสังคมโลกโดยเร็วที่สุด

1.2 สมมติฐาน

กฎหมายและกระบวนการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติในประเทศไทยปัจจุบันยังขาดความชัดเจนเกี่ยวกับแนวการปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมายเหล่านั้น จึงควรปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย และกระบวนการบังคับใช้กฎหมายของประเทศไทยเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติต่อไปโดยใช้แนวทาง และรูปแบบตามอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ.2000 เพื่อให้กระบวนการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- (1) เพื่อศึกษากฎหมาย และกระบวนการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติของประเทศไทย
- (2) เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติในประเทศไทย
- (3) เพื่อศึกษากฎหมาย และกระบวนการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติของต่างประเทศ
- (4) เพื่อวิเคราะห์หาแนวทางการพัฒนากระบวนการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติของประเทศไทย

ปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติที่มีการจัดตั้งในลักษณะองค์กร (ระยะที่ 2). สถาบันกฎหมายอาญา สำนักงานอัยการสูงสุด, หน้า 2-3.

1.4 ขอบเขตการวิจัย

- (1) ศึกษาแนวคิด ความหมาย และบทบัญญัติของกฎหมายทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ
- (2) ศึกษาแนวคิด และบทบัญญัติของกฎหมายทั้งของประเทศไทย และต่างประเทศ ในประเด็นการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานซึ่งมีหน้าที่บังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

1.5 วิธีการดำเนินการวิจัย

วิจัยเอกสาร(Documentary Research) โดยการศึกษาและค้นคว้ารวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นเอกสารประเภทบทความ วารสาร รายงานการสัมมนา รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ เอกสารทั้งที่มีการตีพิมพ์เผยแพร่ และไม่มีการตีพิมพ์เผยแพร่ของทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ทั้งนี้โดยข้อมูลเหล่านี้มีแหล่งที่มาจากห้องสมุดในสถาบันการศึกษาต่างๆ สถาบัน และองค์กรต่างๆของภาครัฐ รวมทั้งแหล่งข้อมูลทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น Internet เป็นต้น ในส่วนของการนำเสนอจะเป็นการอธิบาย และนำข้อมูลหลายแง่มุมมาทำการวิเคราะห์ วิพากษ์ และเปรียบเทียบ

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

- (1) เพื่อทราบถึงบทบัญญัติของกฎหมายซึ่งเกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติของประเทศไทย
- (2) เพื่อให้ทราบปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติในประเทศไทย
- (3) เพื่อทราบถึงบทบัญญัติของกฎหมายซึ่งเกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติของต่างประเทศ
- (4) เพื่อประโยชน์ในการบัญญัติ แก้ไข ปรับปรุง และพัฒนา กระบวนการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

บทที่ 2

องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

2.1.1 ความหมายของอาชญากรรม

โดยทั่วไปแล้วคำว่า “อาชญากรรม” หมายถึง การกระทำความผิดของบุคคลใดบุคคลหนึ่งซึ่งขัดต่อกฎหมายอันได้บัญญัติเป็นข้อห้ามไว้ ฉะนั้น ผู้ประกอบอาชญากรรม ย่อมเป็น ผู้กระทำความผิด และผู้ที่กระทำความผิดจะต้องได้รับ โทษ นอกจากความหมายโดยทั่วไปนี้แล้ว คำว่า “อาชญากรรม” หรือ “Crime” ยังถูกนักกฎหมาย นักสังคมศาสตร์ นักเศรษฐศาสตร์ และผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านต่างๆพยายามให้คำนิยามเอาไว้มากมายเพื่อให้ได้นิยามความหมายของคำว่า “อาชญากรรม” อย่างครอบคลุมที่สุดเอาไว้ ดังนี้¹

ดานิเอล เกลเซอร์¹ ได้ให้ความหมายของอาชญากรรมตามแนวความคิดทางสังคมวิทยาไว้ว่า นักสังคมวิทยาส่วนใหญ่จะให้ความสนใจกับลักษณะความผิดในตัวของการกระทำนั้นเอง ได้แก่ การกระทำความผิดที่เกิดขึ้นเด่นชัดอันมีผลต่อการขัดศีลธรรมอันดีงาม และขัดต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมอย่างร้ายแรง โดยมีผู้เสียหายเป็นผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดนั้น โดยตรงอย่างหนึ่ง และอีกอย่างหนึ่งเป็นความผิดที่เกิดขึ้นจากการกระทำสิ่งๆหนึ่งที่ขัดต่อกฎหมายที่ได้บัญญัติไว้เป็นข้อห้าม แต่ไม่ขัดต่อศีลธรรม หรือ ความสงบเรียบร้อยของประชาชน โดยผู้เสียหายจะไม่ได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดนั้น โดยตรง

เอดวิน เอช. ซัทเธอร์แลนด์ (Edwin H. Sutherland) ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับอาชญากรรมไว้ว่า อาชญากรรมเป็นผลจากการเรียนรู้มาจากความสัมพันธ์ของกลุ่มโดยอาศัยการพบปะสังสรรค์ การมีปฏิสัมพันธ์กันซึ่งการเรียนรู้นี้รวมไปถึงเรื่องทางทัศนคติ แรงจูงใจ แรงผลักดันอันมีผลให้เกิดการก่ออาชญากรรม หรือกล่าวได้ว่าเป็นการเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในด้านความรู้สึกที่เป็นปฏิปักษ์ต่อกฎหมาย

¹วันชัย รุจนวงศ์ และคณะ, “มาตรการส่งเสริมบุคคลให้ความช่วยเหลือหรือให้ข้อมูลแก่หน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมาย,” รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง การพัฒนากฎหมายป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติระยะที่ 2, สถาบันกฎหมายอาญา สำนักงานอัยการสูงสุด (สิงหาคม 2548), หน้า 18-22.

พอล เทพพัน(Paul Tappan)ให้ความหมายของอาชญากรรมไว้ว่า อาชญากรรมคือ การกระทำที่มีเจตนาละเมิดกฎหมายอาญา หรือ มีเจตนาละเว้นไม่กระทำในสิ่งที่กฎหมายอาญามุ่งบังคับให้กระทำโดยไม่มีข้อแก้ตัวที่สมเหตุสมผล ซึ่งทำให้รัฐต้องลงโทษ

อริญ สุวรรณบุปผา ให้ความหมายของอาชญากรรมไว้ว่า อาชญากรรมเป็นปรากฏการณ์หนึ่งทางสังคมที่เกิดขึ้นจากการกระทำของบุคคล ซึ่งการกระทำนั้นกฎหมายได้บัญญัติไว้เป็นข้อห้ามและถือว่าเป็นความผิดซึ่งผู้กระทำผิดจะต้องรับโทษ

อานนท์ อากาภิรม ให้ความหมายของอาชญากรรมไว้ว่า ภาวะขัดแย้งหรือการฝ่าฝืนระเบียบของสังคม โดยไม่ได้หมายความเฉพาะถึงการประพฤติผิดศีลธรรมหรือผิดขนบธรรมเนียมประเพณีเท่านั้น หากยังหมายรวมถึงการกระทำผิดต่อกฎหมายอีกด้วย

ในส่วนของผู้เขียนพอจะสรุปได้ว่า “อาชญากรรม” หมายถึง การที่บุคคลมีเจตนาหรือ มุ่งประสงค์ที่จะกระทำ หรือ ละเว้นการกระทำใดซึ่งพึงต้องกระทำ ซึ่งการกระทำหรือการละเว้นการกระทำนั้นมีลักษณะเป็นการฝ่าฝืน หรือ ขัดต่อบทกฎหมายอาญา ซึ่งผู้กระทำความผิดจะต้องได้รับการลงโทษโดยรัฐซึ่งมีฐานะเป็นตัวแทนของประชาคม ทั้งนี้โดยอาศัยบทกฎหมายซึ่งได้มีการกำหนดโทษทางอาญาที่ได้มีการบัญญัติไว้ในขณะที่มีการกระทำความผิดนั้น

2.1.2 ความหมายขององค์การอาชญากรรมข้ามชาติ

เนื่องด้วยในปัจจุบันยังไม่มีคำนิยามของคำว่า “องค์การอาชญากรรมข้ามชาติ” โดยตรง จึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาจาก “อาชญากรรมข้ามชาติ” เสียก่อน แล้วจึงค่อยศึกษาคำว่า “องค์การอาชญากรรม” หลังจากนั้นจึงนำเอาความหมายของคำสองคำดังกล่าวมาสังเคราะห์ถึงความหมายของคำว่า “องค์การอาชญากรรมข้ามชาติ” อีกครั้งหนึ่ง

จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าคำว่า “อาชญากรรมข้ามชาติ” เกิดจากการประกอบกันระหว่างคำว่า “อาชญากรรม” คำหนึ่งกับคำว่า “ข้ามชาติ” อีกคำหนึ่ง สำหรับคำว่า “อาชญากรรม” ให้ความหมายไว้ในหัวข้อก่อนหน้าแล้ว ส่วนคำว่า “ข้ามชาติ” ในนัยของอาชญากรรมข้ามชาตินั้นปรากฏอยู่ในเอกสารประกอบการประชุมสภาเศรษฐกิจและสังคมขององค์การ สหประชาชาติ ณ เมืองเนเปิลส์ ประเทศอิตาลี ระหว่าง 21 – 23 พฤศจิกายน 2537² ซึ่งได้ระบุว่า “ข้ามชาติ” โดยทั่วไปนั้นหมายถึง การเคลื่อนย้าย ข้อมูล เงินตรา วัตถุสิ่งของ บุคคล หรือสิ่งของ อื่นที่จับต้องได้ และจับต้อง

² วันชัย รุจนวงศ์ และคณะ, “การใช้ถ้อยคำในอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรและพิธีสารแนบท้าย,” รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง การพัฒนากฎหมายป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติระยะที่ 2, หน้า 25.

ไม่ได้ ข้ามพรมแดน ของประเทศหนึ่ง โดยมีผู้กระทำความผิดที่เกี่ยวข้อง อย่างน้อย หนึ่งคนที่ไม่ใช่ เจ้าหน้าที่ของรัฐบาล (.... “transnational” is generally used to refer to the movement of information, money, physical objects, people, or other tangible or intangible items across state boundaries, when at least one of the actors involved in this movement is nongovernmental....)

คำนิยามหนึ่งที่มีการเสนอในการประชุมเชิงปฏิบัติการ คือ “อาชญากรรมข้ามชาติ หมายถึง การกระทำซึ่งเป็นการกระทำความผิดในประเทศหนึ่งหรือมากกว่าหนึ่งประเทศ และผู้กระทำในอีกประเทศหนึ่ง ทั้งนี้จะต้องมีการทำธุรกรรมระหว่างบุคคลมากกว่าหนึ่งครั้ง”³

นอกจากนี้สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ให้คำจำกัดความว่า อาชญากรรมข้ามชาติ (Transnational Crime) คือ การกระทำที่ประเทศที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 2 ประเทศถือว่าเป็นความผิด ตามกฎหมายอาญา และมีการกำหนดโทษ โดยมีลักษณะเป็นการกระทำ ร่วมกันโดยบุคคลตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป หรือ ในรูปแบบขององค์กรมีจุดมุ่งหมายเพื่อแสวงหาอำนาจ และผลประโยชน์ร่วมกัน โดยมีขอบข่ายกฎหมาย โดยมีการเตรียมการ การพยายาม และการลงมือกระทำความผิดต่อเนื่องกันจาก ประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่ง หรือไปยังอีกหลายประเทศ⁴

และในส่วนของมาตรา 3 ข้อ 2. ของอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้าน อาชญากรรมข้ามชาติที่มีการจัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ.2000 ได้มีการกำหนดถึงอาชญากรรมว่า ลักษณะเช่นใดที่เป็นความผิดที่มีลักษณะข้ามชาติโดยได้กำหนดว่า⁵

(1) ความผิดที่ได้กระทำความผิดในรัฐใดมากกว่าหนึ่งรัฐ หรือ

³ Peter Reuter and Carol Patrie, “Transnational Organized Crime: Summary of a Workshop,” Commission on Behavioral and Social Science and Education National Research Council, National Academy Press: Washington, DC, 1999.

⁴ วันชัย รุจนวงศ์ และคณะ, “การใช้ถ้อยคำในอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้าน อาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรและพิธีสารแนบท้าย,” รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง การพัฒนากฎหมายป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติระยะที่ 2, หน้า 25.

⁵ สำนักงานอัยการสูงสุด, สถาบันกฎหมายอาญา, “คำแปลอย่างไม่เป็นทางการ อนุสัญญา สหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร,” อนุสัญญา สหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร (United Nations Convention against Transnational Organized Crime) พร้อมด้วยพิธีสารและคำแปลอย่างไม่เป็นทางการ, หน้า 2.

- (2) ความผิดที่ได้กระทำในรัฐหนึ่ง แต่มีส่วนสำคัญในการเตรียมการ การวางแผน การสังหาร หรือ การควบคุมเกิดขึ้นในอีกรัฐหนึ่ง หรือ
- (3) ความผิดที่ได้กระทำลงในรัฐหนึ่ง แต่เกี่ยวข้องกับกลุ่มอาชญากรที่จัดตั้งใน ลักษณะองค์กรที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรซึ่งเกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่เป็นความผิด อาญาในรัฐมากกว่าหนึ่งรัฐ หรือ
- (4) ความผิดที่ได้กระทำลงในรัฐหนึ่งแต่มีผลกระทบอย่างสำคัญในอีกรัฐหนึ่ง

จากที่ได้มีการพยายามนิยามถึงคำว่า “ข้ามชาติ” และ “อาชญากรรมข้ามชาติ” ดังกล่าวข้างต้นจึงทำให้ผู้เขียนพอจะสรุปความหมายของคำว่า “อาชญากรรมข้ามชาติ” ได้ดังนี้ว่า อาชญากรรมที่มีการดำเนินการก่ออาชญากรรมมากกว่าในประเทศใดประเทศหนึ่งแต่เพียงประเทศเดียว ซึ่งการก่ออาชญากรรมในรูปแบบดังกล่าวส่งผลกระทบต่อทั้งโดยตรงและโดยอ้อมแก่ประเทศต่างๆที่เกี่ยวข้องอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

และในส่วน of คำว่า “องค์กรอาชญากรรม” นั้นอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ.2000 มาตรา 2(a) ได้นิยามความหมายของ “กลุ่มอาชญากรที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร” หรือ องค์กรอาชญากรรม ว่าหมายถึง กลุ่มบุคคลตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป ไม่จำเป็นต้องเป็นองค์กรใหญ่ ซึ่งมีการจัดตั้งหรือรวมกลุ่มกันมาแล้วระยะหนึ่ง โดยมีจุดประสงค์ เพื่อกระทำความผิดอาชญากรรมเพื่อให้ได้ประโยชน์ทางการเงิน หรือโอกาส หรือทางวัตถุอื่น ไม่ว่าโดยทางตรง หรือทางอ้อม (“Organized Criminal Group” shall mean a structured group of three or more persons, existing for a period of time and acting in concert with the aim of committing one or more serious crimes or offences established in accordance with this Convention. In order to obtain, directly or indirectly, a financial or other material benefit;”)

ทั้งนี้ เมื่อนำเอานิยามความหมาย และลักษณะของคำว่า “กลุ่มอาชญากรที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร” หรือ องค์กรอาชญากรรมในอีกนัยหนึ่ง มารวมกับลักษณะการกระทำความผิดที่ข้ามชาติ โดยยึดถือเอาความหมาย และลักษณะที่ได้กำหนดเอาไว้ในอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านองค์กรอาชญากรรมที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ.2000 เป็นหลักแล้วจะให้ความหมายของคำว่า “องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ” ดังนี้ คือ กลุ่มบุคคลตั้งแต่ 3 คนขึ้นไปซึ่งมีการจัดตั้งหรือรวมกลุ่มกันมาแล้วระยะหนึ่งมีจุดประสงค์ เพื่อกระทำความผิดอาชญากรรมเพื่อให้ได้ประโยชน์ทางการเงิน หรือโอกาส หรือทางวัตถุอื่น ไม่ว่าโดยทางตรง หรือทางอ้อม โดยในการกระทำความผิดเพื่อให้ได้รับผลประโยชน์ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายดังกล่าวนั้นได้กระทำลงในประเทศใดมากกว่าหนึ่งรัฐ หรือ ได้กระทำในรัฐหนึ่งแต่มีส่วนสำคัญในการเตรียมการ การวางแผน การสังหาร หรือ การควบคุมเกิดขึ้นในอีกรัฐหนึ่ง หรือ ได้กระทำลงในประเทศหนึ่งแต่เกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรมซึ่งเกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่เป็น

ความผิดอาญาในรัฐมากกว่าหนึ่งรัฐ หรือ ได้กระทำในลงรัฐหนึ่งแต่มีผลกระทบอย่างสำคัญในอีกรัฐหนึ่ง

นอกจากนี้ในส่วนของประเทศไทยโดยสำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ได้อธิบายความหมายของ องค์การอาชญากรรมข้ามชาติว่าหมายถึง การกระทำของ องค์การหรือกลุ่มบุคคลสมคบและร่วมมือกันกระทำความผิดต่อเนื่องจากประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่งหรือหลายประเทศ อันเป็นความผิดตามกฎหมายอาญาและบทลงโทษของประเทศที่องค์การหรือกลุ่มบุคคลเหล่านั้นดำเนินการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งแสวงหาผลประโยชน์และอำนาจที่ขัดต่อหลักกฎหมายและศีลธรรม ก่อให้เกิดผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของความมั่นคงของบุคคล องค์การ เศรษฐกิจสังคม การเมือง และอื่นๆ รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ⁶

เมื่ออาชญากรรมข้ามชาติได้ถูกดำเนินการโดยองค์การอาชญากรรม รูปแบบของการก่ออาชญากรรมจึงมีความแตกต่างจากอาชญากรรมธรรมดาโดยทั่วไป เนื่องจากโครงสร้างของ องค์การอาชญากรรมนี้เกิดจากการรวมตัวกันของอาชญากรอาชีพ และอาชญากรหลาย ๆ ประเภท อีกทั้งมีโครงสร้างการปฏิบัติงานที่สลับซับซ้อนติดต่อประสานงานกันเป็น “เครือข่าย”(Network) โดยผู้ที่เป็นหัวหน้าใหญ่คอยบัญชาการจากเบื้องบน และมีผู้ปฏิบัติงานให้ไล่จากระดับสูงไปยังระดับล่าง มีกฎระเบียบซึ่งใช้สำหรับการควบคุม และบังคับบัญชาสมาชิกขององค์การ ส่วนวัตถุประสงค์หลักของ องค์การอาชญากรรมก็คือ การสนองความต้องการสินค้า และบริการที่ผิดกฎหมาย ต่างๆ อาทิเช่น การพนัน การค้าประเวณี หรือ การค้ายาเสพติด เป็นต้น ยิ่งไปกว่านั้นการดำเนินการขององค์การอาชญากรรมหาได้ถูกจำกัดอยู่เพียงการดำเนินการที่ขัดต่อกฎหมายเท่านั้น กล่าวคือการดำเนินการขององค์การอาชญากรรมได้แผ่ขยายตัวเข้าไปเกี่ยวข้องกับควบคุมในธุรกิจที่ถูกต้องตามกฎหมายอีกด้วย ทั้งนี้เนื่องจากการดำเนินการถูกกฎหมายโดยองค์การอาชญากรรมเพื่อบังหน้ากิจกรรมที่ผิดต่อกฎหมายเป็นส่วนหนึ่งของวิธีการดำเนินการอาชญากรรมเพื่อมุ่งทำรายได้ให้มากที่สุด และเพื่อให้สามารถหลีกเลี่ยงจากการขัดขวาง ป้องกัน และปราบปรามจากเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายของรัฐ การแสวงหาประโยชน์ทางการเงิน และอำนาจโดยปราศจากการคำนึงถึงกฎหมาย สังคม และเศรษฐกิจ และในปัจจุบันกับโลกที่มีการพัฒนาด้านเทคโนโลยีการติดต่อสื่อสาร และการขนส่งที่ไม่หยุดยั้ง การก่ออาชญากรรมโดยองค์การอาชญากรรมจึงไม่ได้ถูกจำกัดอยู่เพียงภายในขอบเขต หรือ พรมแดนของประเทศใดประเทศหนึ่งแต่เพียงเท่านั้น หากแต่ได้ก้าวข้ามขอบเขต หรือ พรมแดนนั้น

⁶ สำนักงานกิจการยุติธรรม, “นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ,” มาตรการป้องกันและปราบปรามองค์การอาชญากรรมและผู้มีอิทธิพล, หน้า 791.

โดยสามารถที่จะสร้างความเสียหายให้กับนานาประเทศทั่วโลก ความเป็น “องค์กรอาชญากรรม” จึงได้ยกระดับก้าวหน้าไปอีกขั้นหนึ่งสู่การเป็น “องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ” ในที่สุด⁷

2.1.3 ลักษณะขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

เนื่องด้วยองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ มีวัตถุประสงค์โดยตรง คือ การดำเนินการประกอบธุรกิจที่ผิดต่อกฎหมาย และดำเนินการโดยองค์กรที่มีโครงสร้างการทำงานที่สลับซับซ้อนยากต่อการสืบสวนสอบสวนไปถึงผู้ที่มีอำนาจบงการใหญ่สุด โดยการดำเนินกิจกรรมธุรกิจผิดกฎหมายเหล่านี้มักถูกดำเนินการพร้อมไปกับธุรกิจที่ถูกกฎหมายและจากการดำเนินกิจกรรมขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาตินี้จะส่งผลกระทบต่อในวงกว้าง โดยนอกจากเป็นการบ่อนทำลายทางด้านสังคม และเศรษฐกิจแล้ว บางครั้งยังส่งผลกระทบ ไปถึงการบ่อนทำลายทางการเมืองได้อีกด้วย ดังจะเห็นได้จากบางกรณีที่นักการเมือง หรือ ผู้ที่มีตำแหน่งสูงในบ้านเมือง มักได้รับการกล่าวหาถึงการมีส่วนเข้าไปพัวพัน หรือ เข้าไปเกี่ยวข้องกับปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นจากกลุ่มองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ จนบางครั้งอาจกล่าวได้ว่าเบื้องหลังองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติมักจะมี ความ โง่ โง่ เป็นอย่างดีกับบุคคลซึ่งมี ยศฐาบรรดาศักดิ์ หรือ ผู้ที่มีตำแหน่งสูงในบ้านเมือง(Well-Defined Hierarchy) ซึ่งคุณลักษณะพิเศษ เช่นนี้ทำให้การดำเนินงานหรือกิจกรรมขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติแตกต่างไปจากการดำเนินงานหรือกิจกรรมจากการประกอบอาชญากรรมโดยทั่วไปอย่างสิ้นเชิง⁸ อนึ่ง มีการประมาณการกันว่าในการเลือกตั้งเมื่อเดือนกรกฎาคม 2538 มีการใช้จ่ายเงินในการซื้อเสียงประมาณ 17,000 ล้านบาท และสำหรับการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2539 มีการใช้จ่ายเงินในการซื้อเสียงประมาณ 20,000 – 30,000 ล้านบาท ทั้งนี้วัตถุประสงค์แอบแฝงของการซื้อเสียงคือ เพื่อสนับสนุนให้สมาชิกของกลุ่มของตนได้เข้าไปปกป้องธุรกิจทั้งที่ถูกต้อง และไม่ถูกต้องตามกฎหมายเพื่อพวกพ้องของตน⁹ ผลการศึกษาหลายชิ้นชี้ว่า เงินที่ใช้ในการซื้อเสียงบางส่วนนี้มีที่มาจากธุรกิจผิดกฎหมาย ไม่ว่าจะได้รับการสนับสนุนตัวเงิน หรือนักการเมืองบางส่วนกลับเป็นเจ้าพ่อทำธุรกิจผิดกฎหมายเสียเอง หรือ ทำปนประหว่งธุรกิจผิดกฎหมายกับธุรกิจถูกกฎหมายแล้วนำเงินที่ได้จากธุรกิจผิดกฎหมายเหล่านี้มา

⁷สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, <http://specialcrime.police.go.th/transdefinition.htm>.

⁸ต่อศักดิ์ บุรณะเรืองโรจน์, วารสารอัยการ ปีที่16, ฉบับที่ 186 (สิงหาคม 2536): หน้า 55-82.

⁹ผาสุก พงษ์ไพจิตร, สังคีต พิริยะรังสรรค์ และนวนลน้อย ตริรัตน์, ห่วย ช่อง บ่อน ยาบ้า เศรษฐกิจนอกกฎหมายกับนโยบายสาธารณะในประเทศไทย (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2543), หน้า 8.

เป็นเงินลงทุนซื้อเสียงในธุรกิจการเมือง¹⁰ ซึ่งลักษณะการดำเนินการขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติดังกล่าวนี้ทำให้การนำกฎหมายมาบังคับใช้โดยหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติเป็นไปได้ด้วยความลำบากยิ่งขึ้นเนื่องจากการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติเหล่านี้ย่อมได้รับการดูแลปกป้องจากนักการเมือง หรือ ผู้มีอิทธิพลไปด้วย เมื่อเป็นเช่นนี้การแก้ไขปัญหากลุ่มองค์กรอาชญากรรมนี้ จึงไม่อาจดำเนินการได้โดยหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งเพียงลำพัง แต่ต้องอาศัยการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานทั้งหมดที่เกี่ยวข้องโดยเริ่มจากหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายภายในประเทศก่อนเป็นสำคัญ¹¹

อนึ่ง พอดีจะสามารถจำแนกลักษณะขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติได้ดังนี้

- (1) มุ่งดำเนินการเกี่ยวกับสินค้าและบริการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย
- (2) มีการดำเนินการในรูปแบบขององค์กร ที่มีโครงสร้างสลับซับซ้อน และมีการทำงานแบบเครือข่าย(Network)
- (3) เบื้องหลังมักก่อให้เกิดการคอร์รัปชันเพื่อทำให้เกิดภาวะการบังคับใช้กฎหมายที่ด้อยที่สุดกับการดำเนินกิจการของตน

2.1.4 กิจกรรมขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติซึ่งเป็นหน่วยงานรับผิดชอบ และเป็นผู้บังคับใช้กฎหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมแห่งชาติโดยตรงหน่วยงานหนึ่ง ได้แบ่งแยกประเภทของกิจกรรมซึ่งองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติกลุ่มต่างๆ ได้ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันเป็นกิจการประเภทต่างๆตามลักษณะของการดำเนินกิจกรรมดังนี้ คือ¹²

- (1) การลักลอบค้ายาเสพติด (The Drug Trafficking Industry)
- (2) การลักลอบนำคนเข้าเมือง (Smuggling of Illegal Migrants)

¹⁰ นวลน้อย ตรีรัตน์ และปิยวรรณ สุขศรี, “สถานภาพความรุนแรงของปัญหาองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติในประเทศไทย,” สรุปรายงานการวิจัย เรื่อง การพัฒนากฎหมายป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติที่มีการจัดตั้งในลักษณะองค์กร (ระยะที่ 2), หน้า 27.

¹¹ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, <http://specialcrime.police.go.th/transimportant.htm>.

¹² สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, <http://specialcrime.police.go.th/transkind.htm>.

- (3) การลักลอบค้าอาวุธ (Arms Trafficking)
- (4) การลักลอบค้าอุปกรณ์นิวเคลียร์ (Trafficking in Nuclear Material)
- (5) องค์กรอาชญากรรม และการก่อการร้าย (Transnational Criminal Organizations and Terrorism)
- (6) การลักลอบค้าหญิงและเด็ก (Trafficking in Women and Children)
- (7) การลักลอบค้าชิ้นส่วนของร่างกาย (Trafficking in Body Parts)
- (8) การโจรกรรม และลักลอบค้ายานพาหนะ (Theft and Smuggling of Vehicles)
- (9) การฟอกเงิน (Money-Laundering)
- (10) อื่น ๆ (Other Activities)

ส่วนที่ประชุมครั้งที่ 2 ของสภาความร่วมมือด้านความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (Council for Security Cooperation in the Asia-pacific/CSCAP) เมื่อวันที่ 10-11 ตุลาคม พ.ศ. 2540 ณ กรุงเทพมหานคร ได้มีการศึกษาและแบ่งแยกกิจกรรมขององค์กรอาชญากรรมที่ดำเนินการในระดับชาติและระดับข้ามชาติ ดังนี้¹³

- (1) การลักลอบค้าอาวุธ (Arms Trafficking)
- (2) การโจรกรรมศิลปวัตถุ (Art Theft)
- (3) การลักลอบวางเพลิง/วางระเบิด (Arson/Bombings)
- (4) การหลอกลวงว่าเป็นบุคคลล้มละลาย (Bankruptcy Fraud Scamming)
- (5) การขู่เข็ญโดยอ้างว่าจะเปิดเผยความลับรีดเอาทรัพย์สิน (Blackmail)
- (6) การลักลอบเล่นการพนัน รวมทั้งโต๊ะเถื่อน (Bookmaking including off-course Betting and Racing Crime)
- (7) การติดสินบนของเจ้าหน้าที่และพนักงานของรัฐ (Bribery of Law Enforcement Officer and Other Officials)
- (8) อาชญากรรมด้านคอมพิวเตอร์ (Computer Crime)

¹³สำนักงานกิจการยุติธรรม, “นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ,” มาตรการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมและผู้มีอิทธิพล, หน้า 791-795.

- (9) อาชญากรรมทางธุรกิจก่อสร้าง (Construction Industry Crime)
- (10) การรับจ้างลอบสังหาร (Contract Killing)
- (11) การฉ้อราษฎร์บังหลวงของนักธุรกิจ เจ้าพนักงาน และนักการเมือง (Corruption of Businessmen , Officials and Politicians)
- (12) การปลอมแปลงเอกสาร (Counterfeit Documentation)
- (13) การฉ้อโกงเกี่ยวกับบัตรเครดิต (Credit Card Fraud)
- (14) อาชญากรรมที่ใช้กำลังประทุษร้าย (Crimes of Violence)
- (15) การซื้อขายใบทะเบียนหุ้นที่ถูกโจรกรรม (Dealing in Stolen Securities Stocks and Bonds , Letters of Credit and Distribution)
- (16) อาชญากรรมทางสิ่งแวดล้อม (Ecological Crime)
- (17) กิจกรรมอั้งยี่ (การบังคับ/การกรรโชก) (Enforcement/Extortion Rackets)
- (18) การรับและจำหน่ายทรัพย์สินที่ถูกโจรกรรม (Fencing of Stolen Property)
- (19) อาชญากรรมทางธุรกิจการประมง (Fishing Industry Crime)
- (20) การฉ้อโกง (Fraud including VAT Social Security , Welfare , Medical , Insurance and Banking)
- (21) การบุกรุกเคหะสถาน (Home Invasions involving Robbery , Humiliation , Intimidation , Torture and Murder)
- (22) การพนันที่ผิดกฎหมาย (Illegal Gambling Covering the Illegal Members Games , Illicit Fund Raising Gambling and Private Gambling Clubs)
- (23) การฉ้อฉลเกี่ยวกับการเข้าเมือง (Immigration Fraud)
- (24) การลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย/การลักลอบนำคนต่างด้าวเข้าประเทศ (Illegal Immigration/Alien Smuggling)
- (25) การแทรกซึมเข้าครอบงำธุรกิจที่ถูกกฎหมาย (Infiltration and Take Over of Legitimate Businesses)
- (26) อาชญากรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property Crime)
- (27) การจับตัวเรียกค่าไถ่ (Kidnapping)

- (28)กิจกรรมฉ้อโกงเกี่ยวกับแรงงาน (Labor Racketeering)
- (29)การให้กู้ยืมเงินที่มีดอกเบี้ยสูง (Loan Sharking)
- (30)อาชญากรรมทางทะเล (Marine Crime)
- (31)อาชญากรรมทางธุรกิจค้าเนื้อสัตว์ (Meat Industry Crime)
- (32)การฟอกเงิน (Money Laundering)
- (33)ขบวนการก่อการร้ายเกี่ยวกับยาเสพติด (Narco-Terrorism)
- (34)การละเมิดลิขสิทธิ์หรือสิทธิบัตรของผู้อื่น (Piracy)
- (35)ภาพถ่าย/สิ่งพิมพ์และศิลปะลามกอนาจาร (Pornography)
- (36)การเผยแพร่อาวุธนิวเคลียร์ สารพิษ และสารเคมี (Proliferation of Nuclear , Biological and Chemical Weapons and Material)
- (37)การค้าประเวณี (Prostitution Including International Trafficking in Children and Women)
- (38)การให้ความคุ้มครองกิจกรรมฉ้อโกง (Protection Rackets)
- (39)อาชญากรรมทางธุรกิจการค้ากากนิวเคลียร์ (Refuse Industry Crime)
- (40)การลักลอบนำสินค้าเข้าประเทศ (Smuggling of Dutiable Goods)
- (41)การหลีกเลี่ยงการเสียภาษีอากร (Tax Evasion)
- (42)การโจรกรรมสิ่งของที่มีราคาแพง (Theft of High Value Commodities)
- (43)อาชญากรรมเกี่ยวกับนักท่องเที่ยว (Tourist Crime)

นอกจากนี้ในการจัดการอภิปรายทั่วไปเกี่ยวกับแนวความคิดทางด้านนโยบายเพื่อการปราบปรามองค์กรอาชญากรรม ในการสัมมนาระหว่างประเทศ ครั้งที่ 93 ซึ่งจัดโดยสถาบัน UNAFEI เพื่อการป้องกันอาชญากรรมและการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด สามารถแบ่งประเภทขององค์กรอาชญากรรมได้เป็น 3 ประเภท คือ¹⁴

- (1) องค์กรอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ(Economic Crimes) ซึ่งก่อความเสียหายหรือก่อให้เกิดผลในทางลบต่อเศรษฐกิจของประเทศ

¹⁴ ต่อศักดิ์ บุรณะเรืองโรจน์, วารสารอัยการ, หน้า 55-82.

- (2) องค์กรอาชญากรรมที่ไม่ใช่ทางเศรษฐกิจ(Non-Economic Crimes) ซึ่งมีผลกระทบอย่างมากทางสังคมโดยตรง
- (3) องค์กรอาชญากรรมทางการเมือง(Political Crimes) ซึ่งมักเกิดจากเหตุผลชักนำทางการเมือง

ซึ่งการแบ่งประเภทขององค์กรอาชญากรรมจากการอภิปรายดังกล่าว เป็นการแบ่งประเภทโดยพิจารณาถึงการก่อความเสียหายขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติว่าด้านใดเป็นด้านที่ได้รับผลกระทบเป็นหลัก กล่าวคือ แบ่งเป็น ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านการเมือง

ในส่วนของผู้เขียนเองมีความคิดเห็นว่าพอจะสามารถจำแนกกิจกรรมขององค์กรอาชญากรรมได้ออกเป็นสองรูปแบบหลักๆ คือ

- (1) อาชญากรรมข้ามชาติในรูปแบบของการดำเนินการค้าขายสินค้าที่ผิดกฎหมาย อาทิเช่น การค้าขายยาเสพติด การค้ามนุษย์ การค้าอาวุธสงคราม เป็นต้น โดยวัตถุประสงค์หลักของการดำเนินกิจกรรมประเภทนี้ให้ความสำคัญไปที่การค้าขายเชิงพาณิชย์กับซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ หรือ สิ่งของที่สามารถจับต้องได้
- (2) อาชญากรรมข้ามชาติในรูปแบบของการให้บริการที่ผิดกฎหมาย อาทิเช่น การให้บริการฟอกเงิน การเปิดบ่อนการพนัน การรับจ้างสังหาร เป็นต้น โดยวัตถุประสงค์หลักของการดำเนินกิจกรรมประเภทนี้ให้ความสำคัญไปที่การให้บริการซึ่งไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ทั้งนี้ โดยในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติกลุ่มหนึ่งๆอาจมีการดำเนินกิจกรรมทั้งสองรูปแบบควบคู่ไปพร้อมกันก็ย่อมเป็นไปได้

จากการวิจัยเกี่ยวกับประเภทของธุรกิจนอกกฎหมายพบว่าประเภทของธุรกิจนอกกฎหมายที่มีขนาดใหญ่และส่งผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองไทยค่อนข้างสูง จำแนกได้เป็น 6 ประเภท คือ การค้ายาเสพติด การค้าอาวุธเถื่อน การค่าน้ำมันเถื่อน การค้าแรงงานข้ามชาติ การค้าประเวณี และการพนัน¹⁵ นอกจากนี้จากข้อมูลของหน่วยข่าวกรอง สำนักงานข่าวกรองแห่งชาติพบว่าสถานการณ์การเข้ามาก่ออาชญากรรมขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติยังมีความรุนแรงอยู่ โดย

¹⁵นวนน้อย ตีรรัตน์ และปิยวรรณ สุขศรี, “สถานภาพความรุนแรงของปัญหาองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติในประเทศไทย,” สรุปรายงานการวิจัย เรื่อง การพัฒนากฎหมายป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติที่มีการจัดตั้งในลักษณะองค์กร (ระยะที่ 2), หน้า 1-15.

องค์กรอาชญากรรมเหล่านี้มีความระมัดระวัง รวมทั้งเปลี่ยนรูปแบบมากขึ้น โดยกลุ่มอาชญากรรมข้ามชาติที่สำคัญที่สุด คือ กลุ่มจากประเทศเพื่อนบ้าน รองลงมาเป็นกลุ่มจากประเทศในเอเชีย รองลงมาอีกอันดับเป็นกลุ่มจากยุโรป อเมริกา และเขตโอเชียเนีย กลุ่มจากแอฟริกา และกลุ่มตะวันออกกลางโดยอาชญากรรมกลุ่มต่างๆเหล่านี้มักจะมีการดำเนินกิจการถูกกฎหมายบังหน้า โดยมักจะเปิดเป็นธุรกิจร้านอาหาร สถานบันเทิง หรือธุรกิจท่องเที่ยว¹⁶

อนึ่ง แม้ว่าการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มอาชญากรรมข้ามชาติจะส่งผลกระทบในแง่ลบ หรือ ในด้านความเสียหายให้แก่ประเทศชาติทั้งทางสังคม และเศรษฐกิจอย่างมหาศาลก็ตาม แต่ในอีกด้านหนึ่งนั้นคงต้องยอมรับว่าการดำเนินกิจกรรมขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาตินี้ก็กลับส่งผลกระทบต่อทางด้านบวกอยู่ด้วย เนื่องจากการดำเนินกิจกรรมต่างๆดังกล่าวของกลุ่มองค์กรอาชญากรรมเหล่านี้ทั้งที่ขัดต่อกฎหมาย และถูกต้องตามกฎหมายนั้นก่อให้เกิดงานที่เพิ่มมากขึ้น กล่าวคือก่อให้เกิดการจ้างงาน และรายได้ในระบบเศรษฐกิจ กิจกรรม และธุรกิจผิดกฎหมาย เหล่านี้ถือได้ว่าเป็นแหล่งจ้างงานขนาดใหญ่ทั้งยังเป็นแหล่งที่มาของเงินตราต่างประเทศอีกทางหนึ่งด้วยเช่นกัน ยกตัวอย่างเช่น ในการค้าขายยาเสพติดย่อมจะมีผู้เกี่ยวข้องเป็นหมื่นขึ้นไป หรือ กิจการบ่อนการพนันก็มีผลต่อการจ้างงานจำนวนมากเช่นกัน หรือ การค้าประเวณีก็มีบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องหลายแสนคนเช่นเดียวกัน หรือ ในกรณีห่วยได้ดิน ก็พบว่ามิบุคคลที่มีรายได้เสริมจากการเป็นคนเดินโพยเดือนทั่วประเทศเป็นล้านคน นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อการขายตัวของธุรกิจอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เช่น ธุรกิจท่องเที่ยว ธุรกิจร้านอาหาร หรือการแสดง เป็นต้น อีกทั้งในส่วนของการค้าแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานในประเทศไทย ก็ส่งผลดีในด้านของการจ้างแรงงานต่างด้าวในระยะสั้น กล่าวคือ แรงงานต่างด้าวเหล่านี้ช่วยแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงานในกิจการบางประเภท เช่น การประมงและกิจการต่อเนื่อง การเกษตร การก่อสร้าง และโรงสีข้าว เป็นต้น เนื่องจากความจำเป็นที่ต้องใช้แรงงานราคาถูกเพื่อให้อแข่งขันกับนานาประเทศ¹⁷ ที่กล่าวมานี้คือส่วนดีที่เกิดจากการดำเนินกิจกรรมขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ แต่ส่วนดีเหล่านี้ยังคงไม่อาจเทียบเคียงได้กับความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรมขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติอยู่นั่นเอง

¹⁶ สำนักงานกิจการยุติธรรม, “นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ,” มาตรการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมและผู้มีอิทธิพล, หน้า 795-797.

¹⁷ นवलน้อย ตริรัตน์ และปิยวรรณ สุขศรี, “สถานภาพความรุนแรงของปัญหาองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติในประเทศไทย,” สรุปรายงานการวิจัย เรื่อง การพัฒนานโยบายป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติที่มีการจัดตั้งในลักษณะองค์กร (ระยะที่ 2), หน้า 20-24.

2.1.5 ทฤษฎีองค์การกับองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ

องค์การซึ่งแสวงหาผลประโยชน์ทางธุรกิจทั้งหลายทั้งที่ดำเนินกิจการที่ชอบหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายก็ตาม ต่างมีความพยายามที่จะได้มาซึ่งโอกาสในการทำกำไรในสภาวะแวดล้อมต่างๆไม่เว้นแม้แต่้องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติก็เช่นเดียวกัน กล่าวคือ การคงอยู่ขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติมีจุดประสงค์ลำดับแรก คือ การแสวงหาผลกำไรจากการดำเนินกิจการไม่ว่าจะเป็นการจำหน่ายสินค้า หรือ การให้บริการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติเหล่านี้มักจะประกอบกิจการที่ชอบด้วยกฎหมายควบคู่ไปกับการประกอบธุรกิจผิดกฎหมายด้วยเพื่อเป็นการบังหน้า หรือ เพื่อใช้เป็นแหล่งของการฟอกเงินผิดกฎหมายให้ดูเหมือนเป็นเงินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายไปด้วยเสมอ วิธีการดำเนินงานเหล่านี้เป็นล้วนเป็นวิธีการที่้องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติได้วิวัฒนาการปรับบทบาทขององค์กรของตนเพื่อให้ได้รับความสำเร็จ หรือ กำไรสูงสุดจากการแสวงหาผลประโยชน์โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย พร้อมกับเป็นการหลีกเลี่ยงจากเงื้อมมือของกฎหมาย โดยมีสิ่งที่เป็นกุญแจสำคัญที่สุดของโครงสร้างของทุกองค์กร คือ การทำให้้องค์กรสามารถดำรงอยู่ได้ และต้องดำรงอยู่ได้อย่างต่อเนื่อง¹⁸

ก. แนวคิดและความสำคัญของโครงสร้าง

โครงสร้างองค์กรได้วางเงื่อนไขรูปแบบการรวมกันของวิธีการและการกระทำร่วมกันที่เหมาะสมตามที่ได้มีการกำหนดเอาไว้ในองค์กรนั้นๆ องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติก็เช่นเดียวกัน แม้จะเป็นองค์กรที่ดำเนินกิจการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายก็ตามแต่ก็ถือเป็นองค์กรองค์หนึ่ง องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติย่อมมีการวางเงื่อนไข วิธีการ และร่วมกันดำเนินกิจการของตน ตามความเหมาะสมที่ได้มีการกำหนดเอาไว้ในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาตินั้น โดยขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ ประเภท คุณลักษณะ และรูปแบบในการดำเนินกิจการขององค์กร

ข. การเป็นศูนย์รวมอำนาจ

¹⁸Mittie D.Southerland and Gary W.Potter., “Applying Organization Theory to Organized Crime,” Journal of Contemporary Criminal Justice, Vol.9-No.3(August 1993):pp. 251-267. อ้างถึงใน อรรถนพ ลิขิตจิตตะ, ณรงค์ รัตนานุกูล และสุวัฒน์ รุ่งเมฆารัตน์, “เทคนิคการสืบสวนสอบสวนพิเศษ ,” (ร่าง) รายงานการวิจัย เรื่อง การพัฒนากฎหมายป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติที่มีการจัดตั้งในลักษณะองค์กร(ระยะที่ 2), สถาบันกฎหมายอาญา สำนักงานอัยการสูงสุด, หน้า 14-18.

การรวมศูนย์อำนาจเป็นการแสดงให้เห็นถึงขอบเขตทั้งแนวตั้งและแนวนอนของบุคคลต่างๆที่มีอำนาจภายในองค์กรนั้นๆ โดยใช้อำนาจของการตัดสินใจดำเนินการในสถานการณ์หนึ่งๆเป็นเกณฑ์ในการแบ่งระดับของบุคคลหนึ่งๆภายในองค์กร Peter Reuter ได้ให้เหตุผลว่าองค์กรอาชญากรรมซึ่งมีโครงสร้างในรูปแบบรวมศูนย์อำนาจนี้จะทำสามสิ่งเพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดการรั่วไหลของข้อมูล คือ

- (1) ควบคุมองค์ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินกิจการขององค์กร โดยวิธีการยินยอมให้บุคลากร หรือ สมาชิกระดับล่างขององค์กรมีความรู้ที่น้อยที่สุด กล่าวคือ ให้รู้แต่เพียงเท่าที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ของตนเท่านั้น
- (2) ควบคุมปริมาณของบุคลากรในองค์กรไม่ให้มากเกินไป เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาที่จะเกิดกับการควบคุมการรั่วไหลของข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินกิจการขององค์กร
- (3) สร้างรูปแบบในการติดต่อประสานงานระหว่างบุคลากรในองค์กรให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด และเป็นความลับภายในองค์กรให้มากที่สุด

การกระทำทั้งสามประการข้างต้นเป็นรูปแบบโครงสร้างสำหรับการดำเนินกิจกรรมขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติจากผู้ที่มีอำนาจภายในองค์กรสูงสุดสู่บุคลากรระดับล่างสุด แต่ทั้งนี้บุคลากรทุกคนในองค์กรต่างมีอำนาจในการตัดสินใจสำหรับการกระทำใดๆด้วยตนเองเพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่องค์กร ลักษณะเช่นนี้ดำเนินไปเพื่อเป็นการปกป้ององค์กรอาชญากรรมของตนให้รอดพ้นจากเงื้อมมือของกฎหมาย และเพื่อเป็นการสงวนผลประโยชน์ หรือ กำไร จากการดำเนินกิจการที่ผิดต่อกฎหมายไว้เพื่อกลุ่มผู้ที่มีอำนาจสูงสุดขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาตินั้น

ค. ความซับซ้อน

ความซับซ้อนเป็นคุณลักษณะอย่างหนึ่งขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติโดยตัวแปรสามประการซึ่งใช้เป็นหลักเกณฑ์สำหรับการกำหนดประเภทและระดับตำแหน่งของบุคลากรต่างๆภายในองค์กรอาชญากรรม คือ

- (1) หน้าที่
- (2) ประสบการณ์
- (3) ระดับของความเลื่อง

โดยการดำเนินกิจการขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติจะมีการมอบหมายหน้าที่ให้บุคลากรในระดับชั้นนั้นๆ ได้กระทำไปอย่างเคร่งครัด และการดำเนินกิจกรรมขององค์กรอาชญากรรมต้องการการติดต่อสื่อสารระหว่างกันให้น้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้เสมอ

ง. ความมีแบบแผน

แนวคิดของความมีระเบียบแบบแผนเป็นอีกคุณลักษณะหนึ่งของความเป็นองค์กร โดยองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติแต่ละองค์กรจะมีการสร้างแบบแผน นโยบาย และระเบียบปฏิบัติ ให้บุคลากรซึ่งมีหน้าที่ในบทบาทนั้นของตนดำเนินหน้าที่ของตนอย่างชัดเจน ซึ่งหากบุคลากรคนใด หรือ สมาชิก ขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติคนใดปฏิบัติผิดไปจากแบบแผน นโยบาย และระเบียบปฏิบัติแล้วย่อมจะถูกองค์กรของตนลงโทษด้วยความรุนแรงเพื่อไม่ให้เป็นที่เยี่ยงอย่างแก่สมาชิกคนอื่น นอกจากนี้สำหรับการติดต่อกับลูกค้า หรือ บุคคลภายนอกองค์กรก็จะถูกกำหนดแบบแผนสำหรับการดำเนินกิจกรรมต่างๆเอาไว้เช่นเดียวกัน

จ. ลักษณะเฉพาะโครงสร้างซึ่งไม่มีความแน่นอน

ปัจจัยความไม่แน่นอนนี้จะถูกนำมาใช้ร่วมกันกับแบบแผนที่แน่นอนในการดำเนินงานขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งลักษณะพิเศษนี้เป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงการวางรูปแบบขององค์กรให้องค์กรสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ หรือ สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปในช่วงระยะเวลาหนึ่งๆ ทั้งนี้ โดยลักษณะเฉพาะโครงสร้างซึ่งไม่มีความแน่นอนนี้มี 4 ประการด้วยกัน คือ

- (1) อายุและขนาดขององค์กร
- (2) ความเกี่ยวข้องกับอำนาจขององค์กร
- (3) เทคนิคที่นำไปใช้ในการดำเนินกิจการขององค์กร
- (4) สภาพแวดล้อมขององค์กร

ทั้งนี้ โดยสภาพแวดล้อมขององค์กรเป็นสิ่งที่เป็นตัวแปรสำคัญที่สุดของโครงสร้างซึ่งไม่มีความแน่นอน กล่าวคือแม้องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติจะมีโครงสร้างที่สลับซับซ้อนเท่าใดก็ตามแต่โครงสร้างเหล่านี้ต้องมีการเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับสถานการณ์ได้ตลอดเวลา และด้วยความรวดเร็ว เพื่อให้องค์กรสามารถพัฒนาแสวงหากำไรได้อย่างเต็มที่ ควบคู่ไปกับการอยู่อย่างรอดพ้นเงื้อมมือของกฎหมาย

2.2 แนวความคิดเกี่ยวกับการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติตามอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 และพิธีสารที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 ความเป็นมาของอนุสัญญาและพิธีสาร

ไม่ใช่เพียงแต่ประเทศไทยเท่านั้นที่ได้รับผลกระทบทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ความมั่นคง และด้านอื่นๆเป็นอย่างมากจากการดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายอาชญากรรมซึ่งจัดตั้งในลักษณะองค์กร หรือ เป็นที่รู้จักกันทั่วไปในนามขององค์กรอาชญากรรม แต่เป็นปัญหาของทุกประเทศทั่วโลก จนเมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ.2543 องค์การสหประชาชาติจึงได้จัดให้มีการลงนามในอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ปีค.ศ.2000 พร้อมกับพิธีสารเพิ่มเติมอนุสัญญานี้อีก 3 ฉบับ ได้แก่ พิธีสารเพื่อป้องกัน ปราบปราม และลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก(Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime), พิธีสารเพื่อต่อต้านการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นโดยทางบก ทะเล และอากาศ(Protocol against the Smuggling of Migrants by Land, Sea and Air, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime) และ พิธีสารเพื่อต่อต้านการผลิตและค้าอาวุธ โดยผิดกฎหมาย(Protocol against the Illicit Manufacturing of and Trafficking in Firearms, Their Parts and Components and Ammunition, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime) อันเป็นผลมาจากความพยายามร่วมกันจัดทำของผู้แทนประเทศต่างๆทั่วโลก รวมทั้งผู้แทนจากประเทศไทย ทั้งนี้ด้วยความมุ่งมั่นที่ต้องการให้ประชาคมโลกเกิดความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ในการนี้ประเทศไทยได้ร่วมลงนามในอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ปีค.ศ.2000 และพิธีสาร 2 ฉบับ คือ พิธีสารเพื่อป้องกัน ปราบปราม และลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก และ พิธีสารเพื่อต่อต้านการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นโดยทางบก ทะเล และอากาศ ส่วนพิธีสารที่เหลืออีกฉบับหนึ่ง คือ พิธีสารเพื่อต่อต้านการผลิตและค้าอาวุธ โดยผิดกฎหมาย นั้นยังคงอยู่ในระหว่างการดำเนินการ¹⁹

อนึ่ง มาตรการต่างๆในอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ปีค.ศ.2000 และพิธีสารทั้งสามฉบับได้รับการคาดหมายว่าจะสามารถช่วย

¹⁹ วันชัย รุจนวงศ์ และคณะ, “การใช้ถ้อยคำในอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรและพิธีสารแนบท้าย,” รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง การพัฒนากฎหมายป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติระยะที่ 2, หน้า 6-9.

แก้ปัญหอาชญากรรมที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร โดยเฉพาะที่มีการดำเนินกิจกรรมข้ามชาติให้ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่อย่างไรก็ดีเพื่อที่ประเทศไทยจะสามารถได้รับประโยชน์จากอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ปีค.ศ.2000 และพิธีสารทั้งสามฉบับนั้น ประเทศไทยจะต้องดำเนินการสร้าง ตลอดจนปรับ และเปลี่ยนกฎหมายอีกหลายบท เพื่อเป็นการอนุวัติกฎหมายภายในประเทศให้เกิดผลในทางปฏิบัติสำหรับงานด้านการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติอย่างแท้จริงต่อไป

2.2.1.1 วัตถุประสงค์ของอนุสัญญาและพิธีสาร

วัตถุประสงค์เบื้องต้น และเป้าหมายอันดับแรกของอนุสัญญาเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ปีค.ศ.2000 ปรากฏอยู่ในข้อ 1. ของอนุสัญญา โดยมี การกล่าวถึงความร่วมมือระหว่างประเทศในการร่วมมือกันป้องกัน และปราบปรามปัญหาองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ โดยมีใจความสำคัญดังนี้*

“ มาตรา 1 เพื่อเป็นการส่งเสริมความร่วมมือในการป้องกันและต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติให้มีประสิทธิภาพ ”

นอกจากนี้ในหลายๆข้อของอนุสัญญาเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ปีค.ศ.2000 ได้กำหนดขึ้นเพื่อให้เป็นแนวทางให้แก่ผู้ที่มีหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ทั้งนี้โดยหลายมาตรการภายในอนุสัญญานั้น ในบางประเทศอาจมีกฎหมายในลักษณะเดียวกันกับมาตรการที่ปรากฏอยู่ในอนุสัญญาอยู่แล้ว แต่ยังไม่ครอบคลุมทั้งหมด หรือ บางประเทศยังไม่มีกฎหมายในลักษณะดังกล่าวเลย ดังนั้น เมื่อประเทศเหล่านี้รวมทั้งประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีสมาชิกของอนุสัญญาเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ปีค.ศ.2000 นี้แล้ว ประเทศที่เข้าเป็นภาคีนี้ย่อมมีภาระในการตรากฎหมายภายในประเทศของตน หรือ มาตรการต่างๆที่สมบูรณ์มากยิ่งขึ้นสำหรับการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ โดยการนี้ภายในอนุสัญญา

* Article 1 Statement of purpose “ The purpose of this Convention is to promote cooperation to prevent and combat transnational organized crime more effectively ”

ดังกล่าวยังได้มีการกำหนดแนวทางในการบัญญัติกฎหมาย และแนวนโยบายสำหรับการแก้ไขปัญหาองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติเอาไว้อีกด้วย²⁰

กล่าวได้ว่า เนื้อหาสาระของอนุสัญญาเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ปีค.ศ.2000 เป็นการกำหนดมาตรฐานและความร่วมมือระหว่างประเทศทั้งด้านนโยบาย ด้วยทฤษฎีหมาย แนวทางในการบริหารและบังคับใช้กฎหมาย ทั้งนี้เพื่อให้การป้องกันปราบปราม และควบคุมองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2.1.2 ลักษณะของอนุสัญญา

อนุสัญญาเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ปีค.ศ. 2000 มีลักษณะที่สำคัญ ดังนี้ คือ

(1) เป็นกฎหมายระหว่างประเทศ กล่าวคือ มิได้มีลักษณะเป็นกฎหมายภายในสำหรับประเทศใดประเทศหนึ่ง หากแต่เป็นข้อตกลงระหว่างประเทศอันมีผลบังคับต่อรัฐเท่านั้น หากได้มีผลบังคับใช้ต่อปัจเจกบุคคล นอกจากนี้แล้วกระบวนการในการทำความตกลงได้กำหนดนโยบายและแนวทางในการนำไปปฏิบัติ โดยใช้ภาษาซึ่งประเทศต่างๆที่ได้เข้าร่วมลงนามเป็นภาคีสมาชิกสามารถที่จะนำไปใช้ หรือ ยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินการต่อไปตามกระบวนการกฎหมายภายในของแต่ละประเทศเองได้ ดังนั้นเมื่อประเทศใดรวมทั้งประเทศไทยได้ลงนามเป็นภาคีสมาชิกในอนุสัญญานี้แล้วย่อมถือได้ว่าประเทศนั้นเห็นชอบที่จะเป็นภาคีสมาชิกและได้แสดงความจำนงค์ที่จะปฏิบัติตามบทบัญญัติในอนุสัญญานี้ รวมทั้งพิธีสารทั้งสามฉบับ สุดท้ายเพื่อให้บรรลุเจตจำนงค์ของการเข้าเป็นภาคีสมาชิกของอนุสัญญาดังกล่าวแล้ว ประเทศต่างๆจะต้องทำการสำรวจกฎหมายต่างๆภายในประเทศของตนว่ามีความสอดคล้องกับมาตรการต่างๆในอนุสัญญานี้หรือไม่เพียงใด ซึ่งหากกฎหมายภายในประเทศของตนส่วนใดส่วนหนึ่ง หรือ ทั้งหมดไม่สอดคล้องกับมาตรการต่างๆแล้ว ประเทศนั้นจะต้องดำเนินการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายภายในประเทศของตนให้สอดคล้องกับมาตรการต่างๆของอนุสัญญาเพื่อเป็นการให้สัตยาบันอนุสัญญาและพิธีสารดังกล่าวได้ต่อไป

²⁰ วันชัย รุจนวงศ์ และคณะ, “การใช้ถ้อยคำในอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรและพิธีสารแนบท้าย,” รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง การพัฒนากฎหมายป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติระยะที่ 2, หน้า 20-21.

(2) เนื้อหาสาระของอนุสัญญาที่เป็นข้อสำคัญ คือการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ โดยมีการกำหนดให้ประเทศภาคีสมาชิกจะต้องมีการอนุวัติกฎหมายภายในประเทศของตนให้สอดคล้องกับอนุสัญญา และเพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวนี้ อนุสัญญาเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรปีค.ศ.2000 จึงได้กำหนดมาตรการที่สำคัญในการดำเนินการอันเป็นบรรทัดฐานขั้นต่ำเพื่อเป็นแนวทางให้แก่ประเทศภาคีสมาชิกได้สามารถนำมาตราการภายในอนุสัญญาดังกล่าวเหล่านี้ไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป จนสามารถที่จะมั่นใจได้ว่าไม่มีสถานที่ใดปลอดภัยสำหรับการดำเนินกิจกรรมขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ในการนี้มาตรการต่างๆ ได้ถูกสร้างขึ้นเพื่อลดความแตกต่างของระบบกฎหมายระหว่างประเทศภาคีสมาชิก ตลอดจนวิธีการในการดำเนินการบังคับใช้กฎหมายรวมทั้งแนวทางความร่วมมือระหว่างประเทศเท่าที่จะสามารถดำเนินการได้ ภายใต้ความคาดหวังว่ามาตรฐานต่างๆ ในอนุสัญญานี้ซึ่งได้กำหนดไว้เป็นขั้นต่ำจะไปปรากฏอยู่ในกฎหมายภายในประเทศภาคีสมาชิกบนพื้นฐานของความต้องการ และความตกลงเพื่อร่วมมือกันต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติทั้งในระดับทวิภาค ระดับภูมิภาค และระดับสากล

ลักษณะเนื้อหาสาระสำคัญของอนุสัญญานี้ จะสามารถแยกได้ 7 ประการ คือ

(1) มีการกำหนดและนิยามความหมาย โดยมีการกำหนดคำ ความหมาย องค์ประกอบของการกระทำความผิด และสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่ต้องการให้ครอบคลุมถึงเกี่ยวกับการกระทำความผิดขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

(2) มีการกำหนดขึ้นใหม่ซึ่งการกระทำ และการดำเนินกิจกรรมที่ผิดกฎหมายขององค์กรอาชญากรรมที่มีลักษณะข้ามชาติ ตลอดจนการกระทำที่มีลักษณะเป็นการช่วยเหลือสนับสนุนกิจกรรมขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติให้เป็นความผิดที่มีบทลงโทษในทางอาญา โดยกำหนดให้ทุกประเทศต้องกำหนดให้การกระทำดังกล่าวเป็นความผิดทางอาญา ทั้งนี้ก็เพื่อสร้างมาตรฐานและให้เกิดประสิทธิภาพในการปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ

(3) มีการกำหนดให้ประเทศภาคีสมาชิกมีภาระหน้าที่ที่จะต้องอนุวัติ หรือตรากฎหมายภายในประเทศ และแนวปฏิบัติในการป้องกันและปราบปรามกิจกรรมต่างๆ ซึ่งดำเนินโดยองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติในประเทศของตนให้มีความสอดคล้องกับมาตรการต่างๆ ในอนุสัญญานี้

(4) มีการกำหนดให้ประเทศภาคีสมาชิกจะต้องให้ความร่วมมือกับประเทศอื่นๆ สำหรับการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ โดยตระหนักอยู่เสมอว่าปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติเป็นปัญหาที่นานาประเทศจะต้องร่วมมือกันต่อต้านและปราบปราม

(5) มีการกำหนดให้ประเทศภาคีสมาชิกซึ่งเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วซึ่งมีความรู้ ประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติมากกว่า ให้ความช่วยเหลือทางด้านผู้เชี่ยวชาญ เทคนิค และหรือ ทรัพยากร แก่ประเทศซึ่งกำลังพัฒนา หรือ ประเทศด้อยพัฒนา

(6) ในอนุสัญญานี้มีการเรียกร้องให้ประเทศภาคีสมาชิกกำหนดให้มีมาตรการทางกฎหมาย และแนวทางปฏิบัติ สำหรับการป้องกันไม่ให้เกิดองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ หรือ ป้องกันในองค์การอาชญากรรมข้ามชาติไม่สามารถที่จะดำเนินกิจกรรมได้ มาตรการเหล่านี้ยกตัวอย่างเช่น มาตรการเกี่ยวกับการป้องกันความปลอดภัยล่วงหน้า การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอาชญากรรม รวมทั้งการใช้มาตรการพิเศษอื่นๆ เป็นต้น

(7) มีการกำหนดในเรื่องทางเทคนิค และการดำเนินการให้อนุสัญญานี้มีผลบังคับใช้ในฐานะกฎหมายระหว่างประเทศ โดยในอนุสัญญานี้มีการเปิดให้ประเทศต่างๆร่วมลงนามอย่างเป็นทางการ ณ เมืองปาเลอโม ประเทศอิตาลี นับตั้งแต่วันที่ 12 - 15 ธันวาคม ค.ศ.2000 และภายหลังจากนั้นเปิดให้ลงนามได้ ณ สำนักงานใหญ่องค์การสหประชาชาติ ที่ รัฐนิวยอร์ก จนถึงวันที่ 12 ธันวาคม ค.ศ.2002 ซึ่งประเทศที่ได้ลงนามในอนุสัญญานี้สามารถทำการให้สัตยาบันภายหลังได้ ณ สำนักงานใหญ่องค์การสหประชาชาติ ทั้งนี้โดยอนุสัญญานี้จะมีผลบังคับใช้ได้เมื่อครบกำหนดระยะเวลา 90 วันภายหลังจากที่มีการให้สัตยาบันโดยประเทศภาคีสมาชิกแล้วจำนวน 40 ประเทศ

2.2.1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างอนุสัญญาฯและพิธีสาร

มาตรการซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างอนุสัญญาฯเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ปีค.ศ.2000 กับพิธีสารแนบท้ายอนุสัญญาทั้งสามฉบับ คือ พิธีสารเพื่อป้องกัน ปราบปราม และลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก , พิธีสารเพื่อต่อต้านการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่น โดยทางบก ทะเล และอากาศ และ พิธีสารเพื่อต่อต้านการผลิตและค้าอาวุธโดยผิดกฎหมาย นั้นปรากฏอยู่ในข้อที่ 37. ของอนุสัญญาซึ่งมีสาระสำคัญว่า รัฐที่ได้ลงนามในอนุสัญญา จะต้องให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาก่อนที่จะเข้าร่วมเป็นภาคีในพิธีสารได้ ซึ่งนั่นหมายความว่าประเทศต่างๆอาจเข้าเป็นประเทศภาคีสมาชิกของอนุสัญญาเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ปีค.ศ.2000 แต่อย่างเดียวยังไม่ได้ แต่ประเทศนั้นๆไม่สามารถเป็นภาคีสมาชิกในพิธีสารอีกสามฉบับ หรือ ฉบับใดฉบับหนึ่ง โดยไม่เป็นภาคีสมาชิกของอนุสัญญาเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ปีค.ศ.2000 ใต้นั้นเอง²¹

²¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 13-20.

นอกจากนี้มาตรการต่างๆที่ปรากฏอยู่ในอนุสัญญาเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ปีค.ศ.2000 และพิธีสารแนบท้ายทั้งสามฉบับ ได้ถูกร่างขึ้นให้มีความสอดคล้องกัน กล่าวคือ มาตรการต่างๆในอนุสัญญา เป็นการกำหนดคบททั่วไปเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ เช่น ความร่วมมือกันระหว่างประเทศในด้านเทคนิค หรือ แนวทางความร่วมมือระหว่างประเทศในทางอาญา โดยในส่วนของพิธีสารแนบท้ายอนุสัญญาทั้งสามฉบับจะมีการกำหนดมาตรการพิเศษเพิ่มเติมเพื่อปรับใช้เกี่ยวกับเรื่องของพิธีสารนั้น โดยเฉพาะแล้วแต่ฉบับไป

2.2.2 อนุสัญญาฯและพิธีสาร

ตามที่ได้กล่าวถึงอนุสัญญาฯมาตรา 2. (a) มาแล้ว ซึ่งในมาตราดังกล่าวมีสาระสำคัญคือการให้คำนิยามของคำว่า “กลุ่มอาชญากรที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร” (Organized Criminal Group) ว่าหมายถึง “กลุ่มที่มีการจัดโครงสร้างของบุคคลสามหรือมากกว่า ที่ดำรงอยู่เป็นระยะเวลาหนึ่งและมีการประสานการดำเนินงานระหว่างกัน โดยมีเป้าหมายในการกระทำอาชญากรรมร้ายแรงหนึ่งอย่างหรือมากกว่า หรือ ในการกระทำความผิดตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญานี้ เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ทางการเงิน หรือ ผลประโยชน์ทางวัตถุอย่างอื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม”(... a structured group of three or more persons , existing for a period of time and acting in concert with the aim of committing one or more serious crimes or offences established in accordance with this Convention , in order to obtain , directly or indirectly , a financial or other material benefit”)²²

ทั้งนี้ อนุสัญญาดังกล่าวได้มีการกำหนดขอบเขตของการปรับใช้อนุสัญญาเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ปีค.ศ.2000 และพิธีสารแนบท้ายทั้งสามฉบับ โดยบัญญัติเอาไว้ในอนุสัญญา มาตรา 3 โดยกำหนดมีการปรับใช้กับการกระทำความผิดอาญาตามข้อ 5 , 6 , 8 และ 23 รวมทั้งการกระทำความผิดอาญาร้ายแรงตามที่ได้มีการนิยามความหมายเอาไว้ในอนุสัญญา ข้อ 2. วรรคแรก (b) ในกรณีที่มีความผิดดังกล่าวมีลักษณะข้ามชาติและเกี่ยวข้องกับกลุ่มอาชญากรที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ส่วนในวรรคสองของอนุสัญญา ข้อ 3. เป็นการกำหนดลักษณะของการกระทำความผิดว่าการกระทำในลักษณะใดที่ถือเป็นความผิดซึ่งมีลักษณะข้ามชาติ (Transnational)

²² สำนักงานอัยการสูงสุด, สถาบันกฎหมายอาญา, “UNITED NATIONS CONVENTION AGAINST TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME,” อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร (United Nations Convention against Transnational Organized Crime) พร้อมด้วยพิธีสารและคำแปลอย่างไม่เป็นทางการ, หน้า 1-24.

นอกจากมาตรการทั้งสองข้อที่กล่าวมาแล้วนั้น มาตรการอื่นๆในอนุสัญญาได้กำหนดถึงเรื่องอื่นๆ ดังต่อไปนี้ คือ

- มาตรา 4. การคุ้มครองอธิปไตยระหว่างประเทศ
- มาตรา 5. การกำหนดให้การมีส่วนร่วมในกลุ่มอาชญากรที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรเป็นความผิดอาญา
- มาตรา 6. การกำหนดให้การฟอกทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำอาชญากรรมเป็นความผิดอาญา
- มาตรา 7. แนวทางการต่อต้านการฟอกเงิน
- มาตรา 8. การกำหนดให้การฉ้อราษฎร์บังหลวงเป็นความผิดอาญา
- มาตรา 9. แนวทางการต่อต้านการฉ้อราษฎร์บังหลวง
- มาตรา 10. ความรับผิดชอบของนิติบุคคล
- มาตรา 11. การฟ้องร้องดำเนินคดี การพิจารณาคดี และการลงโทษ
- มาตรา 12. การริบ และการยึดทรัพย์สิน
- มาตรา 13. ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อความมุ่งประสงค์ในการริบทรัพย์สิน
- มาตรา 14. การจำหน่ายทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำอาชญากรรมหรือทรัพย์สินที่ถูกริบ
- มาตรา 15. เขตอำนาจ
- มาตรา 16. การส่งผู้ร้ายข้ามแดน
- มาตรา 17. การโอนตัวนักโทษ
- มาตรา 18. ความช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งกันและกัน
- มาตรา 19. การสืบสวนร่วม
- มาตรา 20. เทคนิคการสืบสวนสอบสวนพิเศษ
- มาตรา 21. การโอนการดำเนินคดีอาญา
- มาตรา 22. การจัดทำทะเบียนประวัติทางอาชญากรรม
- มาตรา 23. การกำหนดให้การขัดขวางความยุติธรรมเป็นความผิดอาญา

- มาตรา 24. การให้ความคุ้มครองพยาน
- มาตรา 25. การให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหาย
- มาตรา 26. แนวทางการขยายความร่วมมือสำหรับหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมาย
- มาตรา 27. ความร่วมมือด้านการบังคับใช้กฎหมาย
- มาตรา 28. การเก็บรวบรวม การแลกเปลี่ยน และการวิเคราะห์ข้อสนเทศเกี่ยวกับลักษณะของอาชญากรรมที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร
- มาตรา 29. ความช่วยเหลือด้านการฝึกอบรม และวิชาการ
- มาตรา 30. แนวทางอื่นๆ : การปฏิบัติตามอนุสัญญาผ่านการพัฒนาทางเศรษฐกิจและความช่วยเหลือทางวิชาการ
- มาตรา 31. การป้องกัน
- มาตรา 32. การประชุมของภาคีแห่งอนุสัญญา
- มาตรา 33. ฝ่ายเลขานุการ
- มาตรา 34. การปฏิบัติตามอนุสัญญา
- มาตรา 35. การระงับข้อพิพาท
- มาตรา 36. การลงนาม การให้สัตยาบัน การยอมรับ การให้ความเห็นชอบ และการภาคยานุวัติ
- มาตรา 37. ความสัมพันธ์กับพิธีสาร
- มาตรา 38. การมีผลใช้บังคับ
- มาตรา 39. การแก้ไข
- มาตรา 40. การเพิกถอน
- มาตรา 41. การเก็บรักษาและภาษา

ส่วนพิธีสารแนบท้ายอนุสัญญานี้ อีกสามฉบับ คือ พิธีสารเพื่อป้องกัน ปราบปราม และลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก, พิธีสารเพื่อต่อต้านการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นโดยทางบก ทะเล และอากาศ และพิธีสารเพื่อต่อต้านการผลิตและค้าอาวุธ โดยผิดกฎหมายนั้น ได้มีการกำหนดมาตรการและแนวทางอื่นๆเป็นการเฉพาะตามแต่วัตถุประสงค์ของพิธีสารแต่ละฉบับ

2.2.3 มาตรการในอนุสัญญาซึ่งกำหนดแนวทางสำหรับกระบวนการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติภายในประเทศภาคีสมาชิก

ตามที่ได้กล่าวถึงสาระสำคัญของมาตรการต่างๆในอนุสัญญา จะเห็นได้ว่ามาตรการที่ปรากฏในอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ปีค.ศ. 2000 ซึ่งมีสาระสำคัญเป็นการกำหนดแนวทางสำหรับกระบวนการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติภายในประเทศภาคีสมาชิกแต่ละประเทศ โดยมุ่งประสงค์ให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายนั้น คือ อนุสัญญา ข้อ. 27, 28, 29 และ 31 นั้นเอง กล่าวคือ

(1) อนุสัญญาข้อ 27. มีสาระสำคัญในการวางมาตรการให้รัฐภาคีแต่ละรัฐ

ก. จัดหาแนวทางในการติดต่อประสานงานระหว่างหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายให้เกิดความรวดเร็วปลอดภัยซึ่งข้อสนเทศเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

ข. ร่วมมือกับรัฐภาคีอื่นในการดำเนินการสอบสวนเกี่ยวกับการกระทำความผิดขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

ค. จัดหาสิ่งของ และสิ่งอื่นใดในจำนวนที่มากพอต่อการวิเคราะห์หรือสืบสวนสอบสวนเกี่ยวกับการกระทำความผิดขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

ง. สนับสนุนให้เกิดความสะดวกในการประสานงานระหว่างหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายในรัฐภาคี ตลอดจนการแลกเปลี่ยนบุคลากรและผู้เชี่ยวชาญอื่นๆระหว่างกัน

จ. ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการตอบโต้การดำเนินกิจกรรมขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

(2) อนุสัญญาข้อ 28. มีสาระสำคัญในการวางมาตรการให้รัฐภาคีแต่ละรัฐ

ก. ทำการวิเคราะห์แนวโน้มขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ตลอดจนองค์ประกอบแวดล้อมของการดำเนินอาชญากรรมในประเทศของตน โดยการหารือร่วมกับนักวิทยาศาสตร์ และนักวิชาการ

ข. ต้องมีการพัฒนา และแลกเปลี่ยนซึ่งความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติกับรัฐภาคีอื่นๆ

ค. คู่มือตรวจสอบนโยบาย และมาตรการในการตอบโต้องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ตลอดจนประเมินประสิทธิภาพของนโยบายอย่างสม่ำเสมอ

(3) อนุสัญญาข้อ 29. มีสาระสำคัญในการวางมาตรการให้รัฐภาคีแต่ละรัฐ

ก. ริเริ่ม และจัดให้มีการฝึกอบรมบุคลากรผู้มีหน้าที่บังคับใช้กฎหมายซึ่งเกี่ยวข้องกับการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

ข. ช่วยเหลือรัฐภาคีอื่นเกี่ยวกับการฝึกอบรมบุคลากรผ่านการประชุมระดับนานาชาติ หรือ การสัมมนาเพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ หรือ การอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ตลอดจนการมีข้อตกลงร่วมกันระหว่างรัฐภาคีสำหรับการฝึกอบรมบุคลากร

(4) อนุสัญญาข้อ 31. มีสาระสำคัญในการวางมาตรการให้รัฐภาคีแต่ละรัฐ

ก. พยายามพัฒนา และประเมินผลนโยบาย และส่งเสริมแนวทางที่ดีที่สุดในการปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

ข. พยายามลดการเข้ามามีส่วนร่วมขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติในธุรกิจถูกกฎหมาย ผ่านกระบวนการบัญญัติกฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมาย

ค. พยายามส่งเสริมให้เกิดการคืนผู้กระทำความผิดสู่สังคม

ง. ประเมินองค์ประกอบทางกฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้องกับงานการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติเป็นระยะเพื่อวิเคราะห์ถึงจุดอ่อนของกระบวนการบังคับใช้กฎหมาย

จ. พยายามส่งเสริมให้สังคมเกิดความตระหนักถึงการมีอยู่ ความร้ายแรง และภัยคุกคามขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ผ่านการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ

จะเห็นได้ว่าอนุสัญญาฯให้ความสำคัญกับประเด็นของการส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติในทุกด้านเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนจะต้องมีกระบวนการพัฒนาหน่วยงานและบุคลากรอย่างเป็นระบบ เหล่านี้ล้วนเป็นมาตรการ และแนวทางที่สำคัญซึ่งประเทศภาคีสมาชิกแห่งอนุสัญญาหมายรวมทั้งประเทศไทยสามารถรับนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายรวมทั้งนำมาใช้เป็นหลักในการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาตลอดจนบัญญัติกฎหมายภายในประเทศเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติได้ต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

กฎหมาย กระบวนการบังคับใช้ และปัญหาของกระบวนการบังคับใช้กฎหมายในการ ป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติของประเทศไทยในปัจจุบัน

3.1 กฎหมาย และกระบวนการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามองค์กร อาชญากรรมข้ามชาติ

เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่าในปัจจุบันนี้มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามปัญหาองค์กรอาชญากรรมข้ามชาตินั้น มีอยู่หลายบทกฎหมายด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กฎหมายการสอบสวนคดีพิเศษ กฎหมายคนเข้าเมือง เป็นต้น ซึ่งในเมื่อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาตินี้มีอยู่มากมายหลายฉบับ ย่อมส่งผลให้มีหลายหน่วยงานที่เข้ามามีส่วนร่วมในการบังคับใช้กฎหมายตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องเหล่านี้ด้วยเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นสำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง กรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม กรมอัยการ เป็นต้น

ด้วยเหตุนี้สิ่งที่ตามมาจากการมีบทกฎหมายหลายบท และหน่วยงานหลายหน่วยงานเข้ามาเกี่ยวข้องย่อมหนีไม่พ้นการเกิดปัญหาขึ้นในกระบวนการบังคับใช้กฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของตัวบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการประสานงานระหว่างองค์กร หรือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ว่าได้มีการให้ความร่วมมือในการประสานงานกันในระดับที่ดีเพียงใด เพียงพอ และมีประสิทธิภาพหรือไม่สำหรับการบังคับใช้กฎหมายเพื่อการป้องกันและปราบปรามปัญหาองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่เป็นปัญหาใหญ่ในประเทศไทย และในระดับนานาชาติในเวลานี้ ซึ่งต่อไปในบทนี้จะได้มีการกล่าวถึงบทกฎหมาย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ โดยจะให้ความสำคัญถึงบทกฎหมาย และการประสานงานระหว่างองค์กรเพื่อการบังคับใช้กฎหมายอันเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติโดยละเอียดต่อไป รวมทั้งจะชี้ให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติในประเทศไทย เพื่อจะได้นำมาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางการแก้ไขปรับปรุงต่อไป

ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการกำหนดนโยบายระดับชาติเพื่อการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติแล้ว รวมทั้งมีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องซึ่งสามารถนำมาบังคับใช้หลายฉบับ เพื่อแก้ไขปัญหาในระดับชาติดังกล่าวซึ่งผู้เขียนจะได้ทำการจำแนก และวิเคราะห์ต่อไปดังนี้

3.1.1 กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้นเป็นกฎหมายที่มีจุดประสงค์หลักในการบัญญัติไว้เพื่อกำหนดขั้นตอนเกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีทางอาญาแก่ผู้ที่ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดกฎหมายอาญา ดังนั้นเมื่อหากผู้กระทำความผิดโดยการก่ออาชญากรรมไม่ว่าเป็นอาชญากรรมโดยทั่วไป หรือ อาชญากรรมข้ามชาติซึ่งเป็นประเด็นศึกษาในวิทยานิพนธ์นี้ก็ได้ถูกฟ้องร้องดำเนินคดีต่อศาลแล้ว ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานี้จะต้องได้รับการนำมาบังคับใช้จากหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมาย อาทิ เจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานฝ่ายปกครอง พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ รวมทั้งผู้พิพากษา อย่างถูกต้องเคร่งครัดทั้งสิ้น ไม่เช่นนั้นแล้วอาจนำมาซึ่งการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอาญาซึ่งไม่ชอบด้วยกฎหมายก็เป็นได้ ซึ่งหากผู้ถูกกล่าวหาและดำเนินคดีเป็นผู้ซึ่งกระทำความผิดจริงแล้วความเสียหายต่อกระบวนการยุติธรรมอาจเกิดขึ้น โดยการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอย่างไม่ถูกต้องของหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายย่อมกลายเป็นจุดอ่อนให้ผู้ซึ่งได้ลงมือกระทำความผิดจริงนั้นได้รอดพ้นไปจากการถูกลงโทษตามกฎหมายเป็นแน่แท้ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจึงนับได้ว่าเป็นบทกฎหมายหนึ่งที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิดอาญา รวมทั้งการดำเนินคดีเพื่อเอาผิดแก่องค์กรผู้ก่ออาชญากรรมข้ามชาติด้วยเช่นเดียวกัน

ในส่วนของการกระบวนการบังคับใช้กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเพื่อการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาตินั้น เห็นว่าคงจะหาได้มีบทบัญญัติใดในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่จะได้บัญญัติเอาไว้ถึงเรื่องนี้ หรือ ได้บัญญัติถึงกระบวนการในการดำเนินคดีเอากับผู้กระทำความผิดในรูปแบบของการก่ออาชญากรรมข้ามชาติเป็นการเฉพาะ หรือ เป็นการพิเศษ ที่แตกต่างไปจากกระบวนการพิจารณาคดีอาญาธรรมดาแต่อย่างใด โดยบทกฎหมายในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่สำคัญซึ่งต้องนำมาพิจารณาเพื่อปรับใช้กับการกระทำ ความผิดขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติซึ่งมักจะมีการก่ออาชญากรรม หรือ กระทำความผิดต่อกฎหมายทั้งภายนอก และภายในประเทศไทยได้ คือ บทบัญญัติในมาตรา 20 ซึ่งได้บัญญัติถึงกรณีที่มีการกระทำความผิดตามกฎหมายอาญาของประเทศไทย แต่การกระทำความผิดนั้นได้กระทำความผิดนอกราชอาณาจักร ก็ให้อัยการสูงสุด (หรือ ตำแหน่ง “อัยการสูงสุด” ในปัจจุบัน) หรือ พนักงานสอบสวนผู้ได้รับมอบหมายจากอัยการสูงสุด เป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบคดีนั้นๆ

ซึ่งในมาตรานี้มีความพิเศษในการบัญญัติถึงการสอบสวนซึ่งแตกต่างจากการสอบสวนคดีอาญาทั่วไป ซึ่งกระทำลงภายในประเทศไทย กล่าวคือเนื่องจากแทนที่พนักงานฝ่ายปกครอง หรือ ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ หรือ ปลัดอำเภอ และข้าราชการยศร้อยตำรวจตรี หรือเทียบเท่าขึ้นไปจะเป็นพนักงานสอบสวน ผู้รับผิดชอบคดีอาญาที่เกิดขึ้น หรือ กระทำขึ้นภายในราชอาณาจักรไทยตามความในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 18 และมาตรา 19 กลับกลายเป็นประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 20 ได้บัญญัติให้อัยการสูงสุดเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบแทน เมื่อบทกฎหมายเป็นเช่นนี้จึงแสดงให้เห็นว่าแต่เดิมอำนาจในการสอบสวนคดีความผิดคดีอาญาซึ่งได้กระทำลงนอกราชอาณาจักรนั้นเป็นอำนาจที่กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้บัญญัติให้เป็นของอธิบดีกรมอัยการ (เดิม) หรือ อัยการสูงสุด(ปัจจุบัน)อยู่แล้ว การที่กฎหมายได้กำหนดไว้ดังนี้นั้นก็ด้วยเพราะคดีความผิดที่เกิดขึ้น คือ ได้กระทำลงนอกราชอาณาจักรไทยนั้นเป็นมีประเด็นที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประเทศซึ่งเป็นเรื่องที่มีความละเอียดอ่อน¹ แต่เกี่ยวกับอำนาจของอัยการสูงสุดดังกล่าวนี้ชวนให้เกิดประเด็นที่น่าพิจารณาต่อไปว่า แล้วความผิดในลักษณะใดกันเล่าที่เป็นความผิดอาญาซึ่งได้เกิดขึ้นนอกราชอาณาจักร และทำให้คดีความผิดดังกล่าวอยู่ในอำนาจความรับผิดชอบในการสอบสวนของอัยการสูงสุด เกี่ยวกับประเด็นดังกล่าวนี้เมื่อพิจารณาจากประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 7 มาตรา 9 แล้วจะเห็นได้ว่าเป็นการกำหนดถึงการกระทำความผิดนอกราชอาณาจักรโดยแท้จริงโดยในประมวลกฎหมายอาญามาตราดังกล่าวได้กำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องถูกลงโทษในราชอาณาจักร ซึ่งคดีอาญาลักษณะดังกล่าวอัยการสูงสุดย่อมเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบตามที่ได้กำหนดเอาไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 20 อย่างไม่มีข้อสงสัย แต่สำหรับการกระทำความผิดอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 4 วรรคสอง มาตรา 5 และมาตรา 6 ซึ่งกฎหมาย “ให้ถือ” ว่าเกิดขึ้นหรือกระทำในราชอาณาจักรนั้นจะอยู่ในบังคับของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 20 หรือไม่นั้น สำหรับประเด็นดังกล่าวนี้ในส่วนของกรมอัยการ (สำนักงานอัยการสูงสุดในปัจจุบัน) ได้วินิจฉัยว่าเป็นกรณีที่ต้องอยู่ในบังคับของมาตราดังกล่าวเพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับต่างประเทศ ซึ่งเป็นคดีที่มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากความผิดที่เกิดขึ้นในราชอาณาจักรโดยแท้ ประกอบกับไม่อาจปรับเป็นกรณีที่จะยึดถือเขตพื้นที่ของพนักงานสอบสวนปกติดังเช่นธรรมดาได้² แต่อย่างไรก็ดีได้มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2670/2535(ฎส. เล่ม 8, หน้า 168) ได้วินิจฉัยว่า ความผิดที่เกิดขึ้นในเรือไทยหรืออากาศยานไทยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 4 วรรค

¹ คณิต ฒ นคร, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, พิมพ์ครั้งที่ 6 (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2546), หน้า 318.

² อัยการนิเทศ, 2523, หน้า 10-12, อ้างถึงใน คณิง ภาไชย, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1, พิมพ์ครั้งที่ 8 (กรุงเทพฯ: โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548), หน้า 100.

สอง เป็นความผิดที่เกิดขึ้นในราชอาณาจักรไทย ดังนั้นพนักงานสอบสวนกองปราบปราม กรมตำรวจ ซึ่งมีเขตอำนาจสอบสวนคดีได้ทั่วราชอาณาจักรจึงมีอำนาจสอบสวนคดีได้³ โดยในส่วนของผู้เขียนเองนั้นมีความเห็นด้วยกับข้อวินิจฉัยของสำนักงานอัยการสูงสุด เนื่องด้วยการกระทำความผิดทางอาญาใน มาตรา 4 วรรคสอง มาตรา 5 และมาตรา 6 นั้น ล้วนแล้วแต่มีลักษณะพิเศษที่แตกต่างจากการกระทำผิดในราชอาณาจักรโดยแท้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีดังกล่าวเป็นกรณีทีละเอียดอ่อน และอาจมีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ในระดับประเทศ จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะนำบทกฎหมายมาตรา 20 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาปรับใช้เพื่อให้สมกับวัตถุประสงค์ของบทกฎหมายดังกล่าว

นอกเหนือจากประเด็นเกี่ยวกับการสอบสวนคดีความผิดอาญาที่ได้กระทำลงนอกราชอาณาจักรที่ได้กล่าวมาในย่อหน้าก่อนแล้ว โดยทั่วไปในปัจจุบันการดำเนินคดีอาญาซึ่งเกิดขึ้นภายในราชอาณาจักรไทยโดยแท้ นั้น พนักงานอัยการหาได้มีอำนาจโดยตรงในการสอบสวนคดีแต่อย่างใดไม่ เนื่องจากอำนาจในการทำการสอบสวนคดีอาญาจะอยู่กับพนักงานสอบสวน หรือ ตำรวจเกือบทั้งสิ้น โดยพนักงานอัยการจะมีส่วนร่วมในการสอบสวนคดีอาญาอยู่บ้างก็ด้วยการสั่งการตามความในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 140 มาตรา 141 และมาตรา 143 ที่ได้บัญญัติให้อำนาจพนักงานอัยการในการสั่งให้พนักงานสอบสวนไปดำเนินการสอบสวนต่อไป หรือ ดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติม หรือ ให้พนักงานสอบสวนส่งพยานคนใดมาเพื่อซักถามและมีคำสั่งต่อไป ตามแต่ดุลพินิจของพนักงานอัยการจะเห็นสมควรแก่คดี ซึ่งบทบัญญัติในมาตราทั้งสามนี้อาจถือเป็นตัวอย่างของบทกฎหมายซึ่งชี้ให้เห็นถึงความสำคัญในการที่หน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมาย กล่าวคือ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ หรือ พนักงานสอบสวนตามกฎหมายอื่นๆ ได้ปฏิบัติหน้าที่ประสานกันกับพนักงานอัยการเพื่อค้นหาความจริง ข้อมูล และพยานหลักฐานในการดำเนินคดีกับเหล่ากลุ่มอาชญากรรมข้ามชาติก็ได้ นอกจากนี้บทบัญญัติที่ยกตัวอย่างมาข้างต้นแล้ว ก็มีได้มีบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตราใดอีกซึ่งได้กล่าวถึงการบังคับใช้กฎหมายของหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายในลักษณะที่เป็นการกำหนดให้หน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายจะต้องร่วมมือ หรือ สนับสนุน การปฏิบัติหน้าที่ระหว่างกันสำหรับการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีทางอาญาเอาแก่ผู้กระทำผิดกฎหมายอาญา รวมทั้งองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติเอาไว้โดยตรง

³ คณิง ภาไชย, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1, หน้า 99-100.

3.1.2 กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

ตลอดช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาสถานการณ์ของโลกได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยี การพัฒนาทางเศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ยังผลให้โครงสร้างทางสังคมเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่ขาดพลังและขาดความสมดุลในการพัฒนา จนปัญหาอย่างหนึ่งได้อาศัยจังหวะที่สังคมอ่อนแอนี้เป็น โอกาสแพร่ระบาดอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ไม่เว้นแม้แต่ประเทศไทยก็เช่นเดียวกัน ปัญหานั้นคือปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดนั่นเอง ผู้ที่เกี่ยวข้อง และจ้องที่จะกอบโกยผลประโยชน์จากธุรกิจยาเสพติดที่ผิดต่อกฎหมายไม่ว่าจะเป็นนายทุน ผู้ผลิต ผู้ค้า ผู้นำเข้า และส่งออกยาเสพติด มักปรากฏว่าไม่ได้ดำเนินการด้วยผู้หนึ่งผู้ใดเพียงผู้เดียว เนื่องจากปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดทั้งกระบวนการเริ่มตั้งแต่การผลิต การขนส่งกระทั่งการจำหน่ายนั้นผู้ที่ดำเนินการหาใช่เป็นบุคคลธรรมดาทั่วไปไม่ หากแต่แทบทั้งหมดล้วนดำเนินการโดยกลุ่มอาชญากรที่มีอิทธิพล และมักเป็นองค์กรขนาดใหญ่ที่พยายามจะจัดจำหน่ายสิ่งผิดกฎหมายเหล่านี้ออกไปยังส่วนต่างๆของโลก จนอาจกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าเบื้องหลังของธุรกิจยาเสพติดคือกลุ่มองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติต่างๆย่อมไม่ผิดนัก โดยการนำยาเสพติดหลากหลายประเภทเข้ามาเผยแพร่ในหมู่ประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่เต็มไปด้วยความรู้สึกรอยากรู้อยากลอง และต้องการเป็นที่ยอมรับจากกลุ่มเพื่อน และกลุ่มวัยรุ่นนี้เองเป็นกลุ่มซึ่งมีความสำคัญยิ่งยวดต่อการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าต่อไป ดังนั้นหากปล่อยให้ปัญหายาเสพติดแพร่ระบาดจนกลายเป็นปัญหาใหญ่กว่าที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันนี้มากขึ้นไปอีกจนสาหัสเกินกว่าจะแก้ไขได้อินาคของประเทศคงไม่อาจหลีกเลี่ยงความตกต่ำอย่างที่สุดไม่ได้ ด้วยเหตุนี้การแก้ไขปัญหายาเสพติดด้วยการป้องกันและปราบปรามปัญหายาเสพติดไม่ให้ลุกลามไปกว่านี้จึงถือเป็นภารกิจหลัก และเป็นภารกิจเร่งด่วนที่รัฐจะต้องดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดให้หมดสิ้นไปโดยเร็วที่สุด⁴

ปัจจุบันรัฐบาลได้มีนโยบายและพยายามวางแนวทางการปฏิบัติให้แก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการป้องกัน และสกัดกั้นการขนส่งยาเสพติดตามแนวชายแดนเอาไว้แล้ว ก้าวสำคัญที่จะต้องดำเนินการต่อไป คือ จะดำเนินการ หรือ จะมีกระบวนการบังคับใช้กฎหมาย ในรูปแบบใดเพื่อให้การดำเนินงานป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่ได้ประกอบกิจกรรมการค้ายาเสพติดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพให้ได้มากที่สุด ทั้งนี้ก้าวสำคัญก้าวนี้คงต้องฝากความหวังไว้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกหน่วยงานซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายไม่ว่าจะ

⁴ สำนักนายกรัฐมนตรียุติธรรม, สำนักงาน ป.ป.ส., กองนิติการ, “คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรียุติธรรมที่ 141/2541 เรื่อง นโยบายการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด,” เอกสารประกอบการสัมมนา การประสานงานกระบวนการยุติธรรมคดียาเสพติด, หน้า 55-64.

เป็น ศูนย์ปฏิบัติการยาเสพติดแห่งชาติ(ศ.ป.ส.ช.) ตำรวจ อัยการ ศาล กระทรวงยุติธรรม ราชทัณฑ์ และสำนักงานคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด โดยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมในการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติซึ่งดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับยาเสพติดจะได้มีการประสานงานสอดคล้องรองรับซึ่งกันและกันอย่างเต็มประสิทธิภาพ⁵

ทั้งนี้ สิ่งที่สำคัญที่สุดที่หน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องทุกหน่วยงานจะต้องประสานงาน และร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดเป็นอย่างมากที่สุด คือ การดำเนินงานด้านการข่าว เนื่องด้วยงานด้านการข่าวถือเป็นอาวุธที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายสำหรับการต่อสู้กับขบวนการค้ายาเสพติดข้ามชาติ เพราะการดำเนินงานขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติเหล่านี้ล้วนจะพยายามดำเนินกิจกรรมอย่างเงียบเชียบ และเป็นความลับที่สุด เพื่อหลบเลี่ยงจากการถูกจับกุม ซึ่งหากหน่วยงานซึ่งบังคับใช้กฎหมายปราศจากการดำเนินงานด้านการข่าวแล้ว ก็คงเปรียบเหมือนคนที่หูหนวกตาบอดไม่สามารถเดินไปในเส้นทางที่ควรจะเป็นได้ หรือ หากไปได้ก็ย่อมชักช้ากว่าที่ควรจะเป็น และได้แต่ก้าวตามหลังเหล่าองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติอยู่ร่ำไป ดังนั้นรัฐจึงต้องให้ความสำคัญกับการดำเนินงานด้านการข่าวและปฏิบัติการเชิงรุกของหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างมีแบบแผนโดยมุ่งหวังที่จะล่วงรู้ถึงข้อมูลข่าวสาร การเคลื่อนไหว รวมทั้งการดำเนินงานในแบบเครือข่ายขององค์กรอาชญากรรมยาเสพติดข้ามชาติให้ได้มากที่สุดเพื่อนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์สำหรับการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมยาเสพติดข้ามชาติที่อาจมีผู้มีอิทธิพลซึ่งได้รับประโยชน์สนับสนุนอยู่เบื้องหลัง และด้วยเหตุนี้หน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องทุกหน่วยงานจะต้องประสานกันอย่างมีเอกภาพ ไม่สกัดกันข้อมูลข่าวสารซึ่งมีประโยชน์ระหว่างกัน และทำงานร่วมกันในลักษณะที่เป็นเครือข่าย⁶

3.1.2.1 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2519

กฎหมายหลักเกี่ยวกับงานป้องกันและปราบปรามปัญหาเสพติดฉบับแรกที่จะนำมากล่าวถึง คือ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2519 ซึ่งในมาตรา 3 และมาตรา 5 ของกฎหมายฉบับนี้ได้มีการบัญญัติถึงหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายฉบับนี้เอาไว้โดยตรง คือ คณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด เรียกโดยย่อว่า “ป.ป.ส.” โดยโครงสร้างของ ป.ป.ส. นี้ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีประจำสำนัก

⁵เรื่องเดียวกัน, หน้า 1-10.

⁶เรื่องเดียวกัน, หน้า 57-58.

นายกรัฐมนตรี ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ อัยการสูงสุด ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมศุลกากร ร่วมกับกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งอีกจำนวนไม่เกินหกคน และมีเลขาธิการอีกคน หนึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด

และ จากบทบัญญัติในมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัตินี้ นั้น ได้มีการกำหนด อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดซึ่งเป็นส่วนสำคัญต่องานการ ป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมยาเสพติดข้ามชาติเอาไว้ดังนี้ คือ

- (1) กำหนดแผนงานและมาตรการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดตาม กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด
- (2) ควบคุมการสืบสวน สอบสวน และการฟ้องคดีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับ ยาเสพติด
- (3) วางโครงการและดำเนินการ ตลอดจนสั่งให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินการ เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด
- (4) ควบคุม เร่งรัด และประสานงานการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการที่มีอำนาจ หน้าที่ในการปฏิบัติการตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด
- (5) เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีเพื่อให้มีการปรับปรุงการปฏิบัติราชการหรืองาน แผนงาน หรือโครงการของส่วนราชการที่มีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติการ ตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด
- (6) ประสานงานและกำกับการเกี่ยวกับการบำบัดรักษาตัวผู้ติดยาเสพติด
- (7) พิจารณาอนุมัติการแต่งตั้งเจ้าพนักงานเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้
- (8) เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปราม การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการและกำหนดให้ สถานที่ซึ่งใช้ในการประกอบการธุรกิจใดๆเป็นสถานประกอบการที่อยู่ภายใต้ บังคับของมาตรการดังกล่าว
- (9) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้บัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของ คณะกรรมการ

- (10) เสนอความเห็นเกี่ยวกับการให้ความดีความชอบหรือโยกย้ายหรือลงโทษทางวินัยต่อข้าราชการ พนักงานส่วนท้องถิ่น พนักงานรัฐวิสาหกิจ หรือ พนักงานของหน่วยงานของรัฐที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตลอดจนขอให้ส่วนราชการเจ้าสังกัดเร่งรัดการดำเนินการที่เกี่ยวข้อง
- (11) พิจารณาและดำเนินการจัดสรรงบประมาณให้แก่หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด รวมทั้งกำกับและติดตามการใช้งบประมาณของหน่วยงานดังกล่าว
- (12) สนับสนุนให้หน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน รวมทั้งประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

จากที่ผู้เขียนได้กล่าวไว้ในเบื้องต้นแล้วว่าเบื้องหลังของธุรกิจค้ายาเสพติดนี้ล้วนดำเนินไปได้ด้วยกลุ่มองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ และเมื่อพิจารณาประกอบกับบทบาท อำนาจ และหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติดข้างต้นแล้วจึงย่อมแสดงให้เห็นได้ว่าคณะกรรมการป.ป.ส. มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงต่องานด้านการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมค้ายาเสพติดข้ามชาติอย่างเลี่ยงไม่ได้ อนึ่ง อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดทุกประการนั้นล้วนมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง แต่ประการที่สำคัญที่สุดสำหรับกระบวนการบังคับใช้กฎหมายเพื่องานการป้องกัน และปราบปรามองค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติ เพื่อก่อให้เกิดการประสานงานร่วมกันในลักษณะเครือข่ายระหว่างหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมาย ได้แก่ อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ส. ในมาตรา 13 (4) ที่พระราชบัญญัตินี้ได้บัญญัติให้คณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติดมีอำนาจหน้าที่ในการควบคุม เร่งรัด และประสานงานการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการ คือ หน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายของรัฐซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบหรือปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด ซึ่งจากการบัญญัติถึงอำนาจหน้าที่ประการดังกล่าวของป.ป.ส.ซึ่งได้ปรากฏในพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามยาเสพติดให้โทษนี้ย่อมแสดงให้เห็นว่าในส่วนด้านงานการป้องกัน และปราบปรามปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดทั้งหลายรวมทั้งงานการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมค้ายาเสพติดข้ามชาตินั้น จะต้องดำเนินไปโดยมีคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติดเป็นผู้ทำหน้าที่เป็นตัวกลาง หรือ เจ้าภาพในการประสานงานระหว่างหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับกฎหมายยาเสพติดเพื่อให้เกิดความร่วมมือกันอย่างเป็นเอกภาพ หรือ อาจกล่าวได้ว่า คณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ จะต้องเป็นแม่ข่ายสำหรับเครือข่ายงานป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมค้ายาเสพติดข้ามชาติ โดยจะต้องมีการสนับสนุนด้านงบประมาณ และจัดสรรงบประมาณให้แก่หน่วยงานภาครัฐและ

เอกชนที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ตลอดจนกำกับและติดตามการใช้งบประมาณของหน่วยงานดังกล่าว และมีหน้าที่สนับสนุนให้หน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน รวมทั้งประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ทั้งนี้เนื่องจากหากหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายในงานด้านการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติดต่างๆ ไม่มีงบประมาณอย่างเพียงพอสำหรับการดำเนินงาน และพัฒนาองค์กรให้มีความก้าวหน้าจนสามารถตามทัน หรือก้าวหน้าไปยิ่งกว่าองค์กรอาชญากรรมค้ายาเสพติดข้ามชาติแล้ว งานการป้องกัน และปราบปรามปัญหาดังกล่าวนี้ย่อมเป็นไปได้โดยที่จะประสบความสำเร็จและเพื่อให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ของป.ป.ส. ในมาตรา 11 ของพระราชบัญญัตินี้จึงได้บัญญัติไว้ ว่าให้มีสำนักงานคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด (สำนักงานป.ป.ส.) และมีการกำหนดถึงสาระสำคัญให้สำนักงานป.ป.ส. มีหน้าที่ในการประสานงานนโยบาย แผนงานงบประมาณ และการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนสนับสนุนข้อมูล ข่าวสาร วิชาการ ตลอดจนพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนในประเทศ และกระบวนการสุดท้ายคือตรวจสอบ ตลอดจนติดตามและประเมินผลการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

อีกบทบัญญัติหนึ่งที่แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าสำหรับงานด้านการป้องกัน และปราบปรามปัญหาอาชญากรรมค้ายาเสพติดข้ามชาติ จะต้องดำเนินการไปโดยมีป.ป.ส. และสำนักงานป.ป.ส. เป็นศูนย์กลาง คือ บทบัญญัติในมาตรา 4 วรรคสองของพระราชบัญญัตินี้ที่ได้บัญญัติให้กรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามยาเสพติดนั้น คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจะเป็นผู้วินิจฉัย และเป็นผู้วางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน และการประสานงาน อันเป็นการที่กฎหมายได้มีการบัญญัติเพื่อแสดงให้เห็นอย่างแจ่มชัดแล้วว่าหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายหน่วยงานใดจะต้องเป็นศูนย์กลางในงานด้านการป้องกันและปราบปรามปัญหาอาชญากรรมค้ายาเสพติดข้ามชาตินี้ เนื่องด้วยเมื่อกรณีที่เกิดปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ขึ้นผู้ที่มีอำนาจวินิจฉัย และวางระเบียบปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาได้แก่ คณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด นั่นเอง

เมื่อพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519 ได้บัญญัติไว้ในลักษณะนี้ สำนักงานป.ป.ส. จึงต้องดำเนินงานเสมือนหนึ่งเป็นศูนย์กลางในการรวบรวมข้อมูล ข่าวสารสำหรับงานป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด และองค์กรอาชญากรรมค้ายาเสพติดข้ามชาติไปพร้อมกันกับการเป็นศูนย์กลางการประสานงานระหว่างหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดด้วย ทั้งนี้เพื่อให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับงานด้านการป้องกัน และปราบปรามปัญหาอาชญากรรมมีความถูกต้อง แม่นยำ และเป็นเอกภาพมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำนักงานป.ป.ส.มีอำนาจที่จะ

ได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดจากหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายต่างๆ ได้โดยชอบ กล่าวคือในมาตรา 14 (7) แห่งพระราชบัญญัตินี้ได้บัญญัติให้กรรมการ เลขานุการ รองเลขานุการ และเจ้าพนักงานของป.ป.ส. มีอำนาจในการออกหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใดหรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยราชการใดๆ มาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งบัญชี เอกสาร หรือวัตถุใดๆ มาเพื่อตรวจสอบ และพิจารณาได้ ซึ่งข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องต่างๆ เหล่านี้จะกลายเป็นประโยชน์อย่างยิ่งกับงานด้านการป้องกัน และปราบปรามปัญหาเสพติด และองค์กรอาชญากรรมค้ายาเสพติดข้ามชาติ ยิ่งไปกว่านั้นในมาตรา 16 ของพระราชบัญญัตินี้ยังได้บัญญัติให้ผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามมาตรา 14 คือ ไม่ให้ความสะดวก หรือ ไม่ให้ถ้อยคำ หรือ ไม่ส่งบัญชี เอกสาร หรือวัตถุใดต่อกรรมการ เลขานุการ รองเลขานุการ หรือเจ้าพนักงาน ซึ่งปฏิบัติการตามมาตรา 14 แล้ว อาจต้องระวางโทษจำคุก หรือ โทษปรับได้ ซึ่งมาตรการในมาตรานี้ มีประโยชน์ต่อการขอทราบข้อมูลข่าวสารของป.ป.ส.อย่างมาก เนื่องจากทำให้การขอทราบข้อมูลข่าวสารของป.ป.ส. ไม่ได้เป็นแต่เพียงเรื่องทางนโยบาย หรือ แผนงาน เท่านั้น หากแต่มีบทกฎหมายรับรอง และมีลักษณะเป็นการบังคับไปในตัวให้หน่วยงานอื่นๆ ต้องปฏิบัติตามสำหรับการส่งข้อมูลข่าวสารให้ตามที่ป.ป.ส.ต้องการ

3.1.2.2 พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522

เนื้อหาสาระสำคัญของกฎหมายฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ที่การกำหนดความหมายของยาเสพติดซึ่งเป็นยาเสพติดให้โทษ การกำหนดประเภทต่างๆ ของยาเสพติด การกำหนดถึงอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการยาเสพติดให้โทษ และการกำหนดถึงอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการยาเสพติดให้โทษส่วนที่สำคัญต่อทางด้านเครือข่ายการป้องกัน และปราบปรามปัญหาเสพติด และองค์กรอาชญากรรมค้ายาเสพติดข้ามชาติ ได้แก่หน้าที่ของคณะกรรมการยาเสพติดให้โทษในการให้ความเห็นแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข สำหรับการวางระเบียบปฏิบัติราชการในการประสานงานร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด และกระทรวง ทบวง กรมอื่น ดังที่ปรากฏในมาตรา 13 (5) แห่งพระราชบัญญัตินี้เท่านั้น ซึ่งเป็นลักษณะที่กฎหมายได้เปิดทางกว้างๆ ไว้ให้แก่คณะกรรมการยาเสพติดให้โทษในการวางแผนทางปฏิบัติในการประสานงานกับสำนักงานป.ป.ส. ซึ่งเป็นองค์กร หรือหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายหลักในงานป้องกัน และปราบปรามปัญหาเสพติด และองค์กรอาชญากรรมค้ายาเสพติดข้ามชาติ รวมทั้งหน่วยงานอื่นๆ นอกจากบทบัญญัติในมาตราดังกล่าวแล้ว บทบัญญัติอื่นๆ ในพระราชบัญญัตินี้ไม่มีความเกี่ยวข้องอย่างใดกับกระบวนการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับงานเครือข่ายการป้องกัน และปราบปรามปัญหาเสพติด และองค์กรอาชญากรรมค้ายาเสพติดข้ามชาติ

3.1.2.3 พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534

กฎหมายฉบับนี้ได้รับการประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 27 กันยายน 2534 มีสาระสำคัญในการวางมาตรการสำหรับการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยมาตรการสำคัญที่ใช้ในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด คือ มาตรการในการตรวจสอบ ยึด หรืออายัดทรัพย์สิน ต่างๆที่ผู้กระทำความผิดได้มาจากการกระทำความผิด เนื่องจากแนวความคิดที่ว่าผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเหล่านี้ค้นหาได้เกรงกลัวต่อการถูกดำเนินคดีในชั้นศาลจนอาจถูกคำพิพากษาให้จำคุกแต่อย่างใด เพราะการค้าขายยาเสพติดเป็นธุรกิจผิดกฎหมายที่สามารถสร้างรายได้อย่างมหาศาล ส่งผลให้อาชญากรเหล่านี้ต่างรอวันที่จะพ้นโทษเพื่อออกมาใช้เงินและทรัพย์สินที่มีอยู่จำนวนมากที่เคยหาได้จากการค้าขายยาเสพติดก่อนที่จะต้องโทษทัณฑ์ แต่หากมีมาตรการซึ่งให้อำนาจแก่ผู้บังคับใช้กฎหมายในการที่จะดำเนินการยึด อายัดทรัพย์สินของอาชญากรเหล่านี้แล้ว สิ่งที่ชักจูงใจผู้ที่จะกระทำความผิด คือ รายได้ หรือ ทรัพย์สินจำนวนมากย่อมลดลงไป เมื่อได้มีบทบัญญัติในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 ซึ่งกำหนดให้ “ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด” หมายถึง เงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับมาเนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และให้หมายความรวมถึง เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยการใช้อำนาจเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าว ซื้อง้อหรือกระทำไม่ว่าด้วยประการใดๆให้เงินหรือทรัพย์สินนั้นเปลี่ยนสภาพไปจากเดิม ไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงกี่ครั้ง และไม่ว่าเงินหรือทรัพย์สินนั้นจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่น โอนไปเป็นของบุคคลอื่นหรือปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลอื่นก็ตาม กล่าวคือไม่ว่าเงินหรือทรัพย์สินที่ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ได้มาจากการกระทำความผิด จะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรก็ตามรวมทั้งอาจเปลี่ยนไปเป็นกรรมสิทธิ์ของบุคคลอื่น ทั้งที่เปลี่ยนไปโดยไม่สุจริต และสุจริต หรือเป็นบุคคลภายนอกก็ตาม หากคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินสามารถตรวจสอบได้ว่าเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดแล้ว ย่อมต้องถูกยึดหรืออายัดตามมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัตินี้

สำหรับบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับงานเครือข่ายการป้องกัน และปราบปรามปัญหา ยาเสพติด และองค์กรอาชญากรรมค้ายาเสพติดข้ามชาติ ได้แก่ มาตรา 25 ซึ่งมีสาระสำคัญเกี่ยวกับเรื่อง การตรวจสอบ ยึด หรืออายัดทรัพย์สิน โดยในอนุ (1) ของมาตราดังกล่าวนี้มีการแสดงให้เห็นถึงการที่กฎหมายได้บัญญัติถึงการปฏิบัติหน้าที่ในลักษณะของการประสานงานระหว่างหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายอยู่ด้วย กล่าวคือ ในมาตราดังกล่าวได้กำหนดให้คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน รวมทั้งอนุกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งจากคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน กับเลขาธิการคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินมีอำนาจในการมีหนังสือสอบถามหรือเรียกเจ้าหน้าที่ของส่วน

ราชการ องค์กรหรือหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจมาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชีเอกสารหรือหลักฐานใดมาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน

แต่ทั้งนี้มิมีข้อสังเกตอยู่ในหมวดที่ 4 ซึ่งเป็นหมวดเกี่ยวกับบทกำหนดโทษของพระราชบัญญัตินี้ ไม่มีการบัญญัติให้เจ้าหน้าที่ของหน่วยราชการอื่นซึ่งได้ทำการฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามการสอบถาม หรือ การเรียก เจ้าหน้าที่ของส่วนราชการ องค์กรหรือหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจมาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชีเอกสารหรือหลักฐานใดมาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน ของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน รวมทั้งอนุกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งจากคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน กับเลขาธิการคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน ว่าผู้ฝ่าฝืนจะต้องได้รับโทษ ซึ่งเป็นความแตกต่างจากมาตรการในมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519 ที่ได้กำหนดให้การไม่ปฏิบัติตามมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว คือ ไม่ให้ความสะดวก หรือไม่ให้ถ้อยคำ หรือไม่ส่งบัญชี เอกสาร หรือวัตถุใดต่อกรรมการ เลขาธิการ รองเลขาธิการ หรือเจ้าพนักงานซึ่งปฏิบัติการตามมาตรา 14 แล้ว อาจต้องระวางโทษจำคุก หรือ โทษปรับได้ ซึ่งบทลงโทษตามพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 นี้หมายรวมถึงเจ้าหน้าที่ของหน่วยราชการอื่นด้วย

3.1.2.4 ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.

เนื่องด้วยคดีอันมีความเกี่ยวข้องกับยาเสพติดนั้นจะต้องมีการดำเนินคดีที่รวดเร็ว ถูกต้องเป็นพิเศษว่าการดำเนินคดีอาญาในความผิดทั่วไป เพราะเหตุที่คดีเกี่ยวกับยาเสพติดนั้นแทบทั้งหมดจะมีผู้กระทำความผิดที่เกี่ยวข้องมากมาย และโดยส่วนใหญ่การค้ายาเสพติดจะมีการดำเนินธุรกิจในรูปแบบกระบวนการ หรือ องค์กรอาชญากรรม และองค์กรอาชญากรรมเหล่านี้มักเป็นองค์กรอาชญากรรมค้ายาเสพติดข้ามชาติเสียด้วย เห็นได้จากการที่แหล่งผลิตยาเสพติดภายในประเทศนั้นจากการสำรวจของทางการพบว่าแทบแทบไม่มีแหล่งผลิตยาเสพติดภายในประเทศแล้ว หากแต่จะมีแหล่งผลิตอยู่ในต่างประเทศถึงปริมาณกว่า 90% โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริเวณชายแดน โดยจะมีการเปลี่ยนสถานที่ในการผลิตไปเรื่อยๆ และเมื่อผลิตแล้วก็จะมีการขนส่งเข้ามาจำหน่ายภายในประเทศตามแนวตะเข็บชายแดนต่อไป⁷ ซึ่งจากลักษณะพิเศษของคดีที่เกี่ยวกับยาเสพติดดังกล่าวทำให้การดำเนินคดีเกี่ยวกับยาเสพติดจึงสมควรที่จะต้องมีกระบวนการในลักษณะที่มีความพิเศษกว่าคดีอาญา

⁷เรื่องเดียวกัน, หน้า 3.

อื่นๆทั่วไป เริ่มตั้งแต่การสืบสวนสอบสวนที่อาจต้องใช้เทคนิคการสืบสวนสอบสวนในลักษณะพิเศษ เช่น การใช้เทคนิคการอำพราง(Undercover) การครอบครองภายใต้การควบคุม(Controlled Delivery) เป็นต้น ตลอดจนกระบวนการฟ้องร้องดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดต่อศาล ด้วยเหตุผลที่กล่าวมานี้จึงเป็นที่มาของการร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับยาเสพติดฉบับนี้

ในส่วนของความคืบหน้าเกี่ยวกับการยกร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับยาเสพติดฉบับนี้นั้น ปัจจุบันคณะอนุกรรมการด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมพิจารณาร่างกฎหมายฉบับนี้เสร็จเรียบร้อยแล้ว และขณะนี้กำลังอยู่ในระหว่างการพิจารณาร่างกฎหมายดังกล่าวของคณะกรรมการกฤษฎีกา เพื่อนำเข้าพิจารณาในสภานิติบัญญัติและนำมาประกาศบังคับใช้เพื่อเป็นประโยชน์แก่การดำเนินคดีเกี่ยวกับยาเสพติดต่อไป⁸

อนึ่ง เนื่องจากร่างกฎหมายฉบับนี้ยังคงอยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกาผู้เขียนจึงไม่สามารถนำร่างกฎหมายดังกล่าวมาแสดงไว้ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้ จึงขออนุญาตอธิบายถึงแต่ในส่วนของสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับยาเสพติดแต่พอสังเขปดังนี้

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับยาเสพติด มีการแบ่งออกเป็นหมวดหมู่ทั้งหมด 5 หมวด มีมาตราทั้งหมด 26 มาตรา ซึ่งมีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้⁹

- (1) กำหนดให้มีการช่วยเหลือเจ้าพนักงาน
- (2) กำหนดบทยกเว้นไม่ต้องรับผิดคดีใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นการส่วนตัวอันเนื่องมาจากการช่วยเหลือเจ้าพนักงาน
- (3) อำพราง (Undercover หรือ UC) เพื่อการสืบสวนความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด
- (4) การครอบครองยาเสพติดภายใต้การควบคุม (Controlled Delivery หรือ CD)
- (5) การขออนุญาตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข นำยาเสพติดของกลางที่มีการจับกุม ยึดยาเสพติดและส่งมอบยาเสพติดให้กระทรวงสาธารณสุขแล้ว มาทำ CD

⁸สำนักงาน ป.ป.ส., กองกฎหมายและคดียาเสพติด, “การดำเนินการแก้ไขกฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับยาเสพติดปีงบประมาณ,” ธันวาคม 2547, หน้า 2.

⁹เรื่องเดียวกัน, หน้า 2-3.

- (6) การทำ CD นอกราชอาณาจักร ต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากรัฐบาลหรือหน่วยงานของประเทศที่ต้องการนำยาเสพติดเข้าหรือออกนอกประเทศนั้นด้วย
- (7) คดียาเสพติดรายสำคัญ พนักงานสอบสวนอาจร้องขอให้พนักงานอัยการเข้าร่วมสอบสวน หรือ ให้คำแนะนำและตรวจสอบพยานหลักฐาน
- (8) ให้พนักงานสอบสวนส่งของกลางยาเสพติดที่ยึดไว้ ให้ผู้ชำนาญการพิเศษตรวจพิสูจน์ภายใน 48 ชั่วโมง นับแต่เวลาที่ได้รับของกลางไว้ในคดี
- (9) ให้ศาลพิจารณาและสืบพยานลับหลังจำเลย หากจำเลยไม่มาศาลเพราะจงใจประวิงคดี หรือ หลีกเลี่ยงการดำเนินกระบวนการพิจารณา
- (10) ให้ศาลพิพากษาและสืบพยานลับหลังจำเลย หากจำเลยให้การรับสารภาพ ยกเว้น คดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิต หรือคดีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าการรับสารภาพมิได้เกิดจากความสมัครใจหรือจำเลยไม่ได้กระทำผิด หรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด
- (11) ให้จัดตั้งศาลอุทธรณ์คดียาเสพติด เพื่อพิจารณาพิพากษาคดียาเสพติดที่มีการอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้น
- (12) การส่งคดีที่มีการอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้น เมื่อศาลชั้นต้นส่งรับอุทธรณ์ ให้รับส่งอุทธรณ์พร้อมสำนวนไปยังศาลอุทธรณ์คดียาเสพติดโดยเร็ว
- (13) คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์คดียาเสพติดให้เป็นที่สุด
- (14) คู่ความสามารถยื่นคำร้องขออนุญาตต่อศาลฎีกาภายในหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ศาลอุทธรณ์ได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์คดียาเสพติด และศาลฎีกาอาจรับฎีกาของคู่ความไว้พิจารณา หากเห็นว่า เป็นปัญหาสำคัญที่ศาลฎีกาควรจะได้วินิจฉัย
- (15) การอุทธรณ์หรือฎีกาในศาลทหาร ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลทหาร

- (16)เงินล่อซื้อ ซึ่งเป็นพยานหลักฐานในคดี เมื่อศาลให้จำเลยตรวจดูแล้ว อาจสั่งให้คืนเงินล่อซื้อแก่โจทก์ และรับฟังสำเนาภาพถ่ายธนบัตรหรือเงินตราดังกล่าวเป็นพยานหลักฐานได้
- (17)ให้ศาลมีอำนาจรับฟังพยานหลักฐานที่เคยเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดี ยาเสพติดที่พนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้องหรือขอให้ศาลพิพากษาลงโทษ น้อยกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพื่อลงโทษ จำเลยอื่นที่ร่วมกระทำความผิดในกรณีเดียวกัน
- (18)ให้ศาลมีอำนาจรับฟังข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือข้อมูลจากอุปกรณ์สื่อใดๆเป็นพยานหลักฐานในคดียาเสพติดได้
- (19)ถ้าจำเลยยอมรับความเห็นเป็นหนังสือของผู้ชำนาญการพิเศษในวัน สืบพยาน ให้ศาลรับฟังความเห็นนั้นโดยไม่ต้องมาเบิกความประกอบก็ได้ และให้ผู้ชำนาญการพิเศษ ได้รับเงินค่าตอบแทนและค่าใช้จ่าย ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
- (20)ความเห็นเป็นหนังสือของผู้ชำนาญการพิเศษ ต้องมีเนื้อหาตามที่ กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

จากสาระสำคัญของร่างกฎหมายฉบับนี้ ในส่วนของการดำเนินการ สืบสวนสอบสวนคดียาเสพติดด้วยเทคนิคพิเศษ ไม่ว่าจะเป็นการครอบครองยาเสพติดภายใต้การ ควบคุม หรือ การอำพรางตัว จำจะต้องมีการประสานงานจากหลายหน่วยงานอย่างใกล้ชิด ไม่ว่าจะเป็น เป็นตำรวจ สุลกากร สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง หรือ อัยการในกรณีที่เป็นคดียาเสพติดสำคัญซึ่ง พนักงานสอบสวนได้ร้องขอให้พนักงานอัยการเข้ามาร่วมในสอบสวน หรือ ให้คำแนะนำและ ตรวจสอบพยานหลักฐาน เหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงที่หน่วยงานผู้บังคับ ใช้กฎหมายเพื่องานด้านการป้องกัน และปราบปรามปัญหายาเสพติด และองค์กรอาชญากรรมค้า ยาเสพติดข้ามชาติพยายามที่จะทำงานประสานกันมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และมีแนวโน้มที่จะ ทำงานกันในลักษณะที่เป็นเครือข่ายเพื่อร่วมกันป้องกัน และปราบปรามปัญหาองค์กรอาชญากรรมค้า ยาเสพติดข้ามชาติต่อไป

3.1.2.5 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในคดีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2537(ประกาศในราชกิจจานุเบกษาฉบับประกาศทั่วไป เล่ม 111 ตอนพิเศษ 33 ง ลงวันที่ 10 สิงหาคม 2537)

ตามที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519 ได้กำหนดให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด(ป.ป.ส.) เป็นศูนย์กลางรับผิดชอบในการแก้ไข ป้องกัน และปราบปรามปัญหาเสพติด รวมทั้งปัญหาองค์กรอาชญากรรมค้ายาเสพติดข้ามชาติ โดยเฉพาะความรับผิดชอบในการปราบปรามในชั้นสืบสวนสอบสวนและการฟ้องคดีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว นายกรัฐมนตรีด้วยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีจึงได้อาศัยอำนาจตามมาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519 วางระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในคดีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2537 ขึ้นมา ซึ่งในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยเรื่องดังกล่าวก็มีการแสดงให้เห็นถึงความพยายามที่จะให้มีการประสานงานกันในลักษณะเครือข่ายระหว่างหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายเพื่องานด้านการป้องกัน และปราบปรามปัญหาเสพติด และองค์กรอาชญากรรมค้ายาเสพติดข้ามชาติอยู่ด้วย ดังผู้เขียนจะได้ยกมากล่าวถึงต่อไปดังนี้

- (1) ระเบียบดังกล่าวในข้อ 5. ได้ระบุให้เลขาธิการคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติดมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการประสานงานระหว่างคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด กับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด กรมราชทัณฑ์ และส่วนราชการอื่นที่เกี่ยวข้อง
- (2) ในข้อ 6. ของระเบียบนี้ได้กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด กรมราชทัณฑ์ และส่วนราชการอื่นที่เกี่ยวข้องวางระเบียบ หรือออกคำสั่งภายในส่วนราชการนั้นเพื่อปฏิบัติตามระเบียบนี้เพื่อให้การดำเนินงานภายในหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องมีความสอดคล้องกัน
- (3) ข้อ 7. และข้อ 8. ของระเบียบดังกล่าวได้ระบุให้พนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ เมื่อได้รับแจ้งจากเจ้าพนักงานป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด ก็ให้ให้ความร่วมมือในการจับกุมหรือตรวจค้นในคดีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด โดยการแจ้งดังกล่าวอาจเป็นการแจ้งโดยลายลักษณ์อักษร หรือ ด้วยวาจาก็ได้ ทั้งนี้แล้วแต่ความจำเป็น และพฤติการณ์

- (4) สำหรับข้อ 9. – ข้อ 17. จะเป็นการวางระเบียบการประสานงานกันระหว่าง คณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด เจ้าพนักงานป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ และพนักงานสอบสวน โดยเริ่มตั้งแต่ระเบียบการประสานงานกันในการควบคุมตัวผู้ต้องหา การเก็บรักษาเสพติดของกลาง การแจ้งและรายงานเกี่ยวกับคดียาเสพติดต่อเลขาธิการ ป.ป.ส. การร่วมกันดำเนินการสอบสวนเกี่ยวกับคดียาเสพติดระหว่างเจ้าพนักงานป.ป.ส. และพนักงานสอบสวน
- (5) ในส่วนของระเบียบข้อ 18. ถึงข้อ 22. จะเป็นการวางระเบียบเกี่ยวกับการประสานงานระหว่างการค้าเงินคดียของพนักงานอัยการ เลขาธิการป.ป.ส. ศาล และกรมราชทัณฑ์เป็นหลัก
- (6) ส่วนสำคัญของระเบียบนี้ที่แสดงให้เห็นว่าคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติดเป็นศูนย์กลางของงานเครือข่ายการป้องกัน และปราบปรามปัญหาเสพติด และองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติอีกส่วนหนึ่งปรากฏอยู่ในข้อ 23. ที่ได้วางระเบียบว่ากรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ให้ ป.ป.ส. เป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด และให้ถือคำวินิจฉัยนั้นเป็นส่วนหนึ่งของระเบียบนี้ รวมทั้งในข้อ 24. ยังได้มอบให้เลขาธิการป.ป.ส.เป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้อีกด้วย

จากสาระสำคัญของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในคดีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2537 ที่ผู้เขียนได้สรุปให้ทราบนี้ พอจะเป็นการชี้ให้เห็นว่าการดำเนินงานของเครือข่ายด้านการป้องกัน และปราบปรามปัญหาเสพติด และองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติจำเป็นต้องดำเนินไปด้วยการประสานงานกันระหว่างหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายอย่างใกล้ชิด ฝ่ายการประสานงานของผู้ประสานงาน หรือ แม่ข่าย หรือ ศูนย์กลางแล้วแต่จะเรียก คือ คณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด และสาระสำคัญของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีนี้สมควรที่จะต้องได้รับการพิจารณาเพื่อแปรเปลี่ยนจากการเป็นเพียงแค่ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฉบับหนึ่ง ผู้การได้รับการบัญญัติเป็นกฎหมายเพื่อวางมาตรการในการประสานงานกันระหว่างหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องสำหรับงานการป้องกัน และปราบปรามปัญหาเสพติด และองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ โดยมีสภาพบังคับมากกว่าที่จะเป็นระเบียบของสำนักนายกรัฐมนตรีเช่นนี้ เพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานด้านดังกล่าวโดยเร็วต่อไปในอนาคต

3.1.2.6 สรุปกระบวนการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกัน และปราบปราม ยาเสพติด

หน้าที่ความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม ยาเสพติด¹⁰

- (1) เป็นหน่วยประสานนโยบายและแผน
- (2) เป็นหน่วยประสานการปฏิบัติงาน
- (3) เป็นหน่วยสนับสนุนข้อมูล ข่าวสาร และวิชาการ
- (4) เป็นหน่วยปฏิบัติสำหรับงานด้านประชาสัมพันธ์ต่อต้านยาเสพติด งาน บริหารโครงการที่มีลักษณะเป็น Pilot Project และงานตามภารกิจที่ กฎหมายระบุให้สำนักงาน ป.ป.ส. เป็นหน่วยงานรับผิดชอบ
- (5) เป็นหน่วยงานกลางในการประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ
- (6) เป็นหน่วยงานพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปราม ยาเสพติดของประเทศและภูมิภาค
- (7) เป็นหน่วยงานในการควบคุม ตรวจสอบและกำกับ ตลอดจนติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
- (8) เป็นหน่วยงานกลางในการประสาน กำกับ ดูแล และให้ความเห็น ตลอดจนข้อเสนอแนะด้านงบประมาณป้องกันและปราบปราม ยาเสพติดของประเทศ

กระบวนการการประสานงานคดีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด¹¹

หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องในกระบวนการประสานงานคดีความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติดประกอบไปด้วย สำนักงาน ป.ป.ส. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด กรม

¹⁰สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด,
<http://www.oncb.go.th/ONCBStaticWeb/document/approved/p1-oncb40.htm>.

¹¹ <http://www.oncb.go.th/PortalWeb/urlName.jsp?linkName=document/p1-law.htm>.

ราชทัณฑ์ ทั้งนี้โดยมีเจ้าพนักงานป.ป.ส.มีหน้าที่ในการ เข้าฟังการสอบสวน ซักถามข้อเท็จจริง ตลอดจนส่งมอบบันทึกการสอบสวนเบื้องต้น และพยานหลักฐานต่อพนักงานสอบสวน ส่วนเจ้าพนักงานตำรวจมีหน้าที่ในการรับฝากการควบคุมผู้ถูกจับจากเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. และเก็บรักษา ยาเสพติดของกลาง หรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด จากนั้นในส่วน of พนักงานอัยการมีอำนาจหน้าที่ในการแจ้งคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้อง พร้อมเหตุผลและ ข้อเสนอแนะต่อเลขาธิการ ป.ป.ส. รวมทั้งแจ้งรายละเอียดความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดราย เดือนต่อเลขาธิการ ป.ป.ส. และแจ้งการยกฟ้องคดีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดรายเดือนให้ เลขาธิการ ป.ป.ส. และท้ายที่สุดในส่วน of เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์จะทำหน้าที่เกี่ยวกับการให้ความ ร่วมมือต่อเลขาธิการ ป.ป.ส. เกี่ยวกับข้อเท็จจริง สภาพการรับโทษ ประวัติการต้องโทษ หรือ ข้อเท็จจริงอื่นของนักโทษคดีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด การอนุญาตให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. เข้าไปสอบสวนผู้ต้องขังในเรือนจำ หรือสถานที่คุมขัง และรายงานสถิตินักโทษในคดีความผิด ตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดรายเดือนต่อเลขาธิการ ป.ป.ส.

โดยสรุปจากที่ได้กล่าวมาทั้งหมดถึงบทกฎหมายหลักที่สำคัญเกี่ยวกับยาเสพติดซึ่งหน่วยงาน ผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องจะต้องนำไปบังคับใช้เพื่องานด้านการป้องกัน และปราบปรามปัญหา ยาเสพติด และองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติแล้วจะเห็นได้ว่าบทกฎหมายไม่ว่าจะเป็น พระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519 พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในคดีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2537 หรือ ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ..... บทกฎหมายเหล่านี้แม้ จะยังมีได้มีการบัญญัติถึงองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติเอาไว้โดยตรง แต่ในทางปฏิบัติสามารถนำมา บังคับใช้ได้เป็นอย่างดี และในบทกฎหมายเหล่านี้ต่างได้วางมาตรการที่เป็นการเอื้อประโยชน์ในการ ดำเนินการประสานงานกันทั้งในระดับระหว่างหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมาย และเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้ กฎหมายที่เกี่ยวข้องเอาไว้อย่างครอบคลุมพอเพียงแล้ว เหลือก็แต่เพียงการที่หน่วยงาน และเจ้าหน้าที่ ผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องจะได้นำบทกฎหมายเหล่านี้ไปปฏิบัติบังคับใช้โดยปราศจากอคติ และ การชิงดีชิงเด่นระหว่างกันอันจะนำไปสู่การปิดกั้นด้านความร่วมมือ และข้อมูลข่าวสารที่จำสามารถ นำมาใช้เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่องานด้านการป้องกัน และปราบปรามปัญหา ยาเสพติด และองค์กร อาชญากรรมข้ามชาติแล้ว ทั้งนี้โดยมีคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติดเป็น องค์กรหลักในการประสานงาน และมีสำนักงานป้องกัน และปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติเป็น สถานที่ซึ่งจะได้รวบรวมข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องแม่นยำอย่างมากที่สุดเพื่อให้หน่วยงาน และเจ้าหน้าที่ ผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายสามารถค้นหา และนำข้อมูลข่าวสารไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ สูงสุด

3.1.3 กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ปัจจุบันทั่วโลกได้มีการพัฒนาในด้านต่างๆมากขึ้นรวมทั้งการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีและการสื่อสารซึ่งมีผลทำให้เกิดความสะดวกสบายในการติดต่อสื่อสารกันอย่างมาก แต่ในขณะที่เดียวกันการพัฒนาดังกล่าวก็หาได้มีแต่คุณประโยชน์แต่อย่างเดียวเท่านั้น ในอีกด้านหนึ่งความก้าวหน้าเหล่านี้ก็กลับกลายเป็นประโยชน์แก่เหล่าองค์กรอาชญากรรมต่างๆนำมาซึ่งผลเสียมากมายเช่นกัน เมื่อเทคโนโลยีเหล่านี้ได้ถูกบรรดาอาชญากรนำมาใช้ในทางที่จะเกิดประโยชน์ต่อการประกอบอาชญากรรม อาชญากรรมที่เกิดขึ้นก็จะกลายเป็นอาชญากรรมมีความซับซ้อนยิ่งขึ้น กล่าวคือเปลี่ยนจากอาชญากรรมธรรมดาที่เกิดขึ้นภายในประเทศ และเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินเป็นจำนวนไม่มาก ไปเป็นอาชญากรรมข้ามชาติที่มุ่งหวังผลตอบแทนมหาศาล หลังจากนั้นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติเหล่านี้ก็จะนำเงิน และผลกำไรจำนวนมหาศาลนี้ไปผ่านกระบวนการเปลี่ยนสภาพในหลาย ๆ ลักษณะเพื่ออำพรางที่มาของรายได้ที่แสวงหามาได้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งส่วนใหญ่จะอาศัยสถาบันการเงินหรือการประกอบธุรกิจในรูปแบบต่างๆที่ดูเสมือนดำเนินการโดยถูกต้องตามกฎหมาย และในท้ายที่สุดเงินเหล่านี้ก็จะย้อนกลับไปเป็นเงินทุนเพื่อประกอบอาชญากรรมขึ้นมาอีก เป็นวงจรอุบาทว์เช่นนี้ไม่มีที่สิ้นสุด ยากต่อการถูกจับกุมปราบปรามจากหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมาย เป็นที่ปรากฏอย่างชัดเจนว่าการดำเนินกระบวนการยุติธรรมในรูปแบบทั่วไปในอดีตเพื่อใช้จัดการกับปัญหานี้ไม่อาจปราบปรามเงิน และทรัพย์สินที่หมุนเวียนอยู่ในวงจรนี้ได้ ดังนั้นมาตรการทางกฎหมายเพื่อทำลายวงจรของการหมุนเวียนระบบเงินที่ได้รับการประกอบกิจกรรมอาชญากรรมจึงได้ถูกสร้าง และพัฒนาขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือของหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายในการจัดการกับทรัพย์สินหรือเงินทั้งหมดที่เกี่ยวข้อง หรือ ได้มาจากการกระทำความผิด

การที่เงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น ถูกแปรสภาพเปลี่ยนรูปหรือถูกแปลง ให้เป็นทรัพย์สินใหม่เปรียบเสมือนการทำทรัพย์สินที่สกปรก ให้กลายเป็นทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือเป็นทรัพย์สินที่สะอาด กระบวนการนี้จึงถูกเรียกว่า “การฟอกเงิน”(Money Laundering) กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจึงเกิดขึ้น เพื่อสกัดกั้นมิให้มีการนำเงิน ได้จากการกระทำความผิดไปผ่านกระบวนการให้เงินสกปรกกลายเป็นเงินสะอาด โดยมีมาตรการสำคัญในการจัดการกับเงินหรือทรัพย์สินทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด เพื่อทำลายวงจรอาชญากรรม ทำให้อาชญากรไม่สามารถดำเนินการต่างๆ กับเงินหรือทรัพย์สินเหล่านั้นได้

สำหรับปัญหาการฟอกเงินนี้เป็นประเด็นปัญหาสำคัญในระดับสากลมานานระยะเวลาหนึ่งแล้ว องค์กรสหประชาชาติจึงได้กำหนดให้มีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 (Vienna

Convention) ขึ้น หรือ เป็นที่รู้จักกันในชื่อว่า "อนุสัญญากรุงเวียนนา ค.ศ.1988 " โดยอนุสัญญาฯ ฉบับนี้ได้กำหนดมาตรการทางกฎหมายไว้หลายประการ เพื่อให้ประเทศที่เป็นสมาชิกร่วมไปเป็นแนวทางในการแก้ไข หรือบัญญัติกฎหมายภายในให้มีความสอดคล้องเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับอนุสัญญาฯ ดังกล่าว โดยประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ได้เข้าร่วมเป็นภาคีสมาชิกของอนุสัญญากรุงเวียนนา ค.ศ.1988 โดยได้ให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาดังกล่าวด้วยการบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อรองรับมาตรการต่างๆ ตามที่ได้ปรากฏในอนุสัญญาฯ กฎหมายดังกล่าวได้แก่ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ได้รับการประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 21 เมษายน 2542 โดยให้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2542 และต่อมากฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศที่ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ได้ออกามีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2543 อันมีผลทำให้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของไทย มีสภาพบังคับใช้โดยสมบูรณ์¹²

3.1.3.1 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นี้ มีสาระสำคัญที่สุดอยู่ที่การกำหนดความผิดมูลฐาน คือ การที่บทกฎหมายได้กำหนดว่าการกระทำความผิดในลักษณะใดบ้างที่อยู่ภายใต้การบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงินฉบับนี้ ซึ่งปัจจุบันพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดความผิดมูลฐานเอาไว้ 8 มูลฐานความผิด ดังนี้คือ

- (1) ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
- (2) ความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญา เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหาสื่อไป หรือพาไปเพื่อการอนาจารหญิงและเด็ก เพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่นและความผิดฐานพรากเด็กและผู้เยาว์ ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก หรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระ

¹²สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, “ที่มาของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน,”

จัดหา ล่อไปหรือชักพาไปเพื่อให้บุคคลนั้นกระทำการค้าประเวณี หรือความผิดเกี่ยวกับการเป็นเจ้าของกิจการการค้าประเวณี ผู้ดูแลหรือผู้จัดการกิจการการค้าประเวณี หรือสถานการค้าประเวณี หรือเป็นผู้ควบคุมผู้กระทำการค้าประเวณี ในสถานการค้าประเวณี

- (3) ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญาหรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน
- (4) ความผิดเกี่ยวกับการชักออกหรือนื้อ โกงหรือประทุษร้ายต่อทรัพย์หรือกระทำโดยทุจริตตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ กฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ หรือกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ซึ่งกระทำโดย กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใด ซึ่งรับผิดชอบหรือมีประโยชน์เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของสถาบันการเงินนั้น
- (5) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น
- (6) ความผิดเกี่ยวกับการกรรโชก หรือริดเอาทรัพย์สินที่กระทำโดยอ้างอำนาจอั้งยี่ หรือช่องโจร ตามประมวลกฎหมายอาญา
- (7) ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร
- (8) ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา

มีข้อสังเกตของผู้เขียนว่าความผิดมูลฐานทั้ง 8 มูลฐานความผิดที่ได้มีการบัญญัติเอาไว้ในพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ซึ่งถือได้ว่าเป็นประตูด่านนำเอากฎหมายดังกล่าวมาใช้บังคับต่อการกระทำความผิดนั้น หากได้มีการบัญญัติถึงการกระทำความผิดอาญาในลักษณะที่เป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติเอาไว้โดยตรงแต่อย่างใด ฉะนั้นในการนำกฎหมายว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงินฉบับนี้มาบังคับใช้ในการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติจึงต้องพิจารณาเสียก่อนว่าการกระทำความผิดทางอาญาขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาตินั้นมีลักษณะของการกระทำความผิดดังกล่าวเช่นความผิดมูลฐานทั้งแปดความผิดมูลฐานที่ได้บัญญัติไว้ในกฎหมายฉบับนี้หรือไม่ ซึ่งหากลักษณะหรือรูปแบบการดำเนินกิจกรรมผิดกฎหมายขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาตินั้นไม่เข้าลักษณะความผิดมูลฐานดังกล่าวแล้ว

กฎหมายฉบับนี้ย่อนำเอาไปบังคับใช้เพื่อลงโทษองค์การอาชญากรรมข้ามชาตินั้นได้ซึ่งจะทำให้เกิดช่องว่างขึ้นสำหรับการป้องกัน และปราบปรามการดำเนินกิจกรรมขององค์การอาชญากรรมข้ามชาติ แต่กระนั้นก็ตามจะเห็นได้ว่าความผิดมูลฐานทั้งแปดนั้นเมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่าล้วนเป็นลักษณะการดำเนินกิจกรรมขององค์การอาชญากรรมข้ามชาติทั้งสิ้นซึ่งทำให้ในขณะนี้ยังอาจไม่ปัญหาในการนำเอาบทกฎหมายว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงินมาบังคับใช้ในทางปฏิบัติเท่าใดนัก แต่หากในอนาคตรูปแบบการดำเนินกิจกรรมขององค์การอาชญากรรมข้ามชาติมีรูปแบบที่พัฒนาเปลี่ยนแปลงไปมากขึ้นก่นำเอาบทกฎหมายฉบับนี้มาบังคับใช้อาจเกิดปัญหาได้ อนึ่งการที่พระราชบัญญัติฉบับนี้ไม่ได้มีการบัญญัติเอาการกระทำความผิดในลักษณะที่เป็นอาชญากรรมข้ามชาติมาบัญญัติไว้เป็นความผิดมูลฐานนั้นอาจเป็นไปได้ว่าเนื่องจากประเทศไทยยังมิได้มีบทกฎหมายใดที่ได้กำหนดถึงลักษณะ หรือ ให้คำนิยามคำว่า “องค์การอาชญากรรมข้ามชาติ” เอาไว้อย่างชัดเจนนั่นเอง

อนึ่งหน่วยงานที่เป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบโดยตรงต่อการนำกฎหมายฉบับนี้มาบังคับใช้สำหรับงานการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงินได้แก่ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือ ที่เรียกโดยย่อว่า “ป.ป.ง.” ซึ่งคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงินประกอบด้วยบุคคลสำคัญซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบ ความรู้ ความเชี่ยวชาญในหลายด้านประกอบกัน เนื่องด้วยกระบวนการฟอกเงินของอาชญากร หรือ องค์การอาชญากรรมข้ามชาติ สามารถแอบแฝงไปด้วยการประกอบธุรกิจ หรือ การทำธุรกรรมทางการเงิน และทางทรัพย์สินหลากหลายรูปแบบ คณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน(ป.ป.ง.) ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นรองประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงยุติธรรม อัยการสูงสุด ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เลขาธิการ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง อธิบดีกรมการประกันภัย อธิบดีกรมที่ดิน อธิบดีกรมศุลกากร อธิบดีกรมสรรพากร อธิบดีกรมสนธิสัญญา และกฎหมาย ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย ประธานสมาคมธนาคารไทย เลขาธิการ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งมีความเชี่ยวชาญในทางเศรษฐศาสตร์ การเงิน การคลัง กฎหมาย หรือสาขาใดสาขาหนึ่งที่เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงินตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้โดยความเห็นชอบ ของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามาตามลำดับเป็นกรรมการ และเลขาธิการเป็นกรรมการและ เลขานุการ

โดยที่พระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 นี้ได้บัญญัติให้คณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน หรือ ป.ป.ง. มีอำนาจหน้าที่หลักในการ

(1) เสนอมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินต่อคณะรัฐมนตรี

- (2) พิจารณาให้ความเห็นต่อรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศ เพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542
- (3) วางระเบียบเกี่ยวกับการเก็บรักษา การนำทรัพย์สินที่ได้มาจากการยึด หรืออายัด ออกขายทอดตลาด หรือ นำไปใช้ประโยชน์ และประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพ
- (4) ส่งเสริมความร่วมมือของประชาชน เกี่ยวกับการให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อความสำเร็จของงานการป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงิน
- (5) ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542
- (6) ปฏิบัติการอื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 หรือ กฎหมายอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ โดยอำนาจหน้าที่ของป.ป.ง. ที่สำคัญต่อการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงินซึ่งเกิดจากการดำเนินการขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติโดยตรงได้แก่อำนาจหน้าที่ในการเสนอมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และการให้ความเห็นต่อคณะรัฐมนตรี และรัฐมนตรี เพื่อให้มีการออกกฎกระทรวง ระเบียบ ตลอดจนประกาศต่างๆซึ่งเกี่ยวข้องกับการนำกฎหมายฉบับนี้มาบังคับใช้ เพราะมาตรการต่างๆที่ป.ป.ง. ในฐานะผู้รับผิดชอบหลักเกี่ยวกับการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงินโดยตรงย่อมได้รับการนำมาใช้เพื่อแก้ไขปัญหา และอุดช่องว่างทั้งทางกฎหมาย และในทางปฏิบัติได้ดีที่สุด และมาตรการจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่องานด้านการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงินซึ่งดำเนินการโดยองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ได้แก่ มาตรการที่ส่งเสริม และก่อให้เกิดความร่วมมือประสานงานกันระหว่างหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงินนี้

เมื่อพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวนี้กำหนดให้มีคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงินแล้ว ส่วนที่ขาดไม่ได้ต่อมา คือ ส่วนของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือ ที่เรียกโดยย่อทั่วไปว่า “สำนักงานป.ป.ง.” สังกัดกระทรวงยุติธรรม มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ดังนี้ คือ

- (1) ดำเนินการให้เป็นไปตามมติของคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงินและคณะกรรมการธุรกรรม รวมทั้งปฏิบัติงานธุรการอื่นๆ

- (2) รับรายงานการทำธุรกรรมทางการเงิน ที่ดิน การลงทุน และการเคลื่อนย้ายทุน และแจ้งตอบการรับรายงาน
- (3) เก็บรวบรวม ติดตาม ตรวจสอบ ศึกษา และวิเคราะห์รายงานและข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการทำธุรกรรมต่างๆ
- (4) เก็บรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542
- (5) จัดให้มีโครงการที่เกี่ยวกับการเผยแพร่ความรู้ การให้การศึกษา และฝึกอบรมด้านต่างๆ เกี่ยวกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 รวมทั้งให้การช่วยเหลือ หรือ สนับสนุนทั้ง ภาครัฐและภาคเอกชนให้มีการจัดโครงการดังกล่าว
- (6) ปฏิบัติการอื่นตามพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 หรือ กฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่นๆ

อำนาจหน้าที่ทุกข้อที่กล่าวมานี้ของสำนักงานป.ป.ง. ล้วนแล้วแต่มีความสำคัญไม่ได้มีความยิ่งหย่อนไปกว่ากัน แต่ในส่วนที่มีความสำคัญโดยตรงต่อการประสานงานระหว่างหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน สำหรับการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงินที่ดำเนินการ โดยองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติเป็นอย่างยิ่งได้แก่ อำนาจหน้าที่ในการเก็บรวบรวม ติดตามตรวจสอบ ศึกษา และวิเคราะห์รายงานและข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการทำธุรกรรมต่างๆนึ่งเอง ประกอบกับในมาตรา 38 (1) ของพระราชบัญญัติฉบับนี้ยังได้ให้อำนาจแก่กรรมการธุรกรรม เลขานุการคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขานุการคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงินในการมีหนังสือสอบถามหรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์กร หรือ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ แล้วแต่กรณี ส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาเพื่อให้ถ้อยคำส่งคำชี้แจง เป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการ พิจารณาของป.ป.ง. ซึ่งบรรดาข้อมูลที่ได้มาจากการให้ถ้อยคำ คำชี้แจงเป็นหนังสือ บัญชี เอกสาร หรือ หลักฐานใด ๆ ที่มีลักษณะเป็นข้อมูลเฉพาะของบุคคล สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์กรหรือ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ให้เลขานุการเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดเก็บรักษาและใช้ ประโยชน์จากข้อมูลนั้นโดยอำนาจดังกล่าวนี้ผู้ที่ทำการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามอาจได้รับโทษจำคุก หรือ โทษปรับ หรือ ได้รับโทษทั้งจำทั้งปรับได้ อำนาจดังกล่าวของป.ป.ง.จึงมีสภาพบังคับต่อผู้มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามอยู่มากพอสมควร แม้กระทั่งผู้ที่ต้องปฏิบัติตามนั้นจะเป็นหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายของรัฐอื่นๆก็ตาม และเพราะด้วยอำนาจหน้าที่ดังกล่าวนี้เองที่จะทำให้สำนักงานป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงินมี

ลักษณะกลายเป็นศูนย์กลางข้อมูลข่าวสารทางด้านงานการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งหน่วยงาน และเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายสามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารเหล่านี้ในการประสานความร่วมมือกันในลักษณะที่เป็นเครือข่ายความร่วมมือ ในการติดตาม ร่องรอยทางการเงินและการทำธุรกรรมต่างๆขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติเพื่อทำลายซึ่งวงจรทางการเงินของธุรกิจที่ผิดต่อกฎหมายได้เป็นอย่างดี

3.1.3.2 กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2545(ให้ไว้ ณ วันที่ 9 ตุลาคม พ.ศ. 2545)¹³

ในกฎกระทรวงฉบับนี้เป็นการออกกฎกระทรวงขึ้นตามความในมาตรา 25 (2) แห่งพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 เพื่อให้การปฏิบัติงานภายในสำนักงานป.ป.ง.มีความสอดคล้อง และเกิดประสิทธิภาพสูงสุดแก่งานด้านการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน และนั่นหมายรวมถึงการทำให้เครือข่ายการดำเนินงานระหว่างหน่วยงาน และเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงินทรงประสิทธิภาพยิ่งขึ้นด้วย ทั้งนี้โดยในกฎกระทรวงฉบับนี้ได้มอบหมายให้สำนักงานป.ป.ง.มีภารกิจหลัก คือ การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มีหน้าที่ในการเสนอแนะนโยบายและมาตรการต่างๆเกี่ยวกับการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน ตลอดจนวิเคราะห์ และตรวจสอบรายงานธุรกรรมทางการเงินทางธุรกิจ และทรัพย์สิน ตลอดจนดำเนินการยึดและอายัดทรัพย์สินของผู้กระทำผิดตามกฎหมายป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมของเหล่าองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติไม่ให้ขยายตัวเพิ่มขึ้น โดยหน้าที่ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่ง คือ หน้าที่ในการดำเนินการเก็บรวบรวม ติดตาม ตรวจสอบ ศึกษา และวิเคราะห์รายงานและข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับการทำธุรกรรมทั้งทางการเงิน ธุรกรรมเกี่ยวกับที่ดิน และธุรกรรมการลงทุน หรือเคลื่อนย้ายทุน เพื่อให้สำนักงานป.ป.ง.เป็นศูนย์กลางในการรวบรวมข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับงานด้านการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน และหน่วยงานรวมทั้งเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายสามารถนำข้อมูลข่าวสารเหล่านี้ไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริงในทางปฏิบัติ

ในกฎกระทรวงฉบับนี้ยังได้กำหนดให้มีการแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานป.ป.ง. โดยในการแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานป.ป.ง. สามารถแบ่งได้เป็น 5 ส่วนหลักๆด้วยกัน คือ กองกลาง กองนโยบายและมาตรการ กองบริหารจัดการทรัพย์สิน ศูนย์

¹³“กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2545,”

สารสนเทศและติดตามประเมินผล และสำนักตรวจสอบและคดี โดยหน้าที่ความรับผิดชอบของกองนโยบาย และมาตรการ ศูนย์สารสนเทศและติดตามประเมินผล และสำนักตรวจสอบและคดี ล้วนมีบทบาทรับผิดชอบโดยตรงต่อการประสานความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงาน และเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับงานด้านการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน โดยมีสำนักงานป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน หรือ ป.ป.ง. เป็นศูนย์กลางเครือข่าย

หน้าที่รับผิดชอบของกองนโยบายและมาตรการ

มีหน้าที่ที่สำคัญมากต่อการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน หน้าที่ดังกล่าวได้แก่

- (1) การดำเนินการเสนอแนะนโยบาย กรอบทิศทางในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และจัดทำแผนปฏิบัติงานของสำนักงานป.ป.ง.
- (2) การพัฒนาและเสนอแนะมาตรการ รูปแบบ เทคนิค วิธีการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน รวมทั้งการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสารด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแก่หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนทั่วไป
- (3) ดำเนินการเกี่ยวกับงานวิชาการและติดต่อประสานงานกับองค์กร หรือหน่วยงานทั้งในประเทศและต่างประเทศในด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน รวมทั้งเป็นศูนย์กลางเกี่ยวกับการขอความช่วยเหลือและความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจากต่างประเทศ และองค์การระหว่างประเทศ
- (4) จัดวางระบบการพัฒนานุเคราะห์และควบคุมมาตรฐานการพัฒนานุเคราะห์ด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
- (5) ดำเนินการเกี่ยวกับงานเลขานุการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและคณะอนุกรรมการที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแต่งตั้ง
- (6) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

หน้าที่รับผิดชอบของศูนย์สารสนเทศและติดตามประเมินผล

มีอำนาจหน้าที่ซึ่งมีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาให้สำนักงานป.ป.ง.พัฒนาไปสู่การเป็นศูนย์กลางด้านการเก็บรวบรวม และแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารของงานด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินระหว่างหน่วยงาน และเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายซึ่งเกี่ยวข้องกับงานด้านการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงินทั่วประเทศ เนื่องด้วยศูนย์สารสนเทศ และติดตามประเมินผลซึ่งอยู่ภายในสำนักงานป.ป.ง.นี้มีหน้าที่หลักในการจัดสร้างระบบฐานข้อมูลและพัฒนา ระบบสารสนเทศเพื่อการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน รวมทั้งเป็นศูนย์กลางในการรับและรวบรวมรายงานการทำธุรกรรม การประมวลผลและการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ ผ่านการจัดวางระบบเครื่องมืออุปกรณ์เทคนิค เครื่องมืออุปกรณ์สื่อสาร และเทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อสนับสนุนการสืบสวนและการข่าว ตลอดจนมีหน้าที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน รวมทั้งเร่งรัด ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานในสำนักงาน รวมทั้งปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

หน้าที่รับผิดชอบของสำนักตรวจสอบและคดี

มีอำนาจหน้าที่หลักสำคัญ คือ การตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูล รายงานธุรกรรม และทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือการฟอกเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน รวมทั้งประสานและปฏิบัติการเพื่อสืบสวนและปราบปรามการกระทำความผิดกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ตลอดจนปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

จะเห็นได้ว่าการแบ่งส่วนราชการของสำนักงานป.ป.ง. นั้นมีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของกองนโยบาย และมาตรการ ศูนย์สารสนเทศและติดตามประเมินผล และสำนักตรวจสอบและคดี ล้วนมีบทบาทรับผิดชอบโดยตรงต่อการประสานความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงาน และเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับงานด้านการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงินที่มีสำนักงานป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน หรือ ป.ป.ง. เป็นศูนย์กลางเครือข่าย ลักษณะของการแบ่งส่วนงานและภาระหน้าที่รับผิดชอบอย่างมีแบบแผนเช่นนี้นั้นสมควรอย่างยิ่งที่หน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายที่มีหน้าที่รับผิดชอบ หรือ มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติหน่วยงานอื่นๆ จะ

นำไปเป็นตัวอย่างในการวางแผนงาน ตลอดจนแบ่งส่วนภาระหน้าที่ในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

3.1.3.3 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 พ.ศ.2544(ประกาศ ณ วันที่ 15 ก.พ. 2544 ประกาศในราชกิจจานุเบกษาฉบับทั่วไป เล่มที่ 118 ตอนพิเศษ 14 ง ลงวันที่ 16 ก.พ. 2544)

สำหรับการประสานงานกันระหว่างหน่วยงาน และเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายซึ่งเกี่ยวข้องกับการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน ตลอดจนการดำเนินการฟอกเงินโดยกลุ่มองค์กรอาชญากรรมข้ามชาตินั้น สำนักนายกรัฐมนตรีได้มีการวางระเบียบว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 โดยในระเบียบดังกล่าวมีสาระสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงการประสานงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมาย ดังนี้

- (1) มีการกำหนดให้พนักงานสอบสวนรายงานสำนักงานป.ป.ง.เมื่อจากการสืบสวนสอบสวนพบว่ามีกรณีกระทำความผิดฐานฟอกเงินฐานใดฐานหนึ่งเกิดขึ้น
- (2) เมื่อสำนักงานป.ป.ง.ได้รับรายงานว่ามีคดีความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินเกิดขึ้นแล้ว หากเลขาธิการคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงินเห็นสมควรอาจขอเข้าร่วมฟังการสอบสวนด้วยตนเองหรือให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการมอบหมายเข้าร่วมฟังการสอบสวนด้วยก็ได้
- (3) ในการเข้าร่วมฟังการสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวนของเลขาธิการป.ป.ง. หรือ พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายจากเลขาธิการป.ป.ง.อาจขอให้พนักงานสอบสวนซักถามในประเด็นที่สงสัยเพิ่มเติมได้ และเมื่อเห็นว่ายังมีพยานหลักฐานที่เป็นประโยชน์ต่อการพิสูจน์ความผิดในคดี ให้แจ้งพนักงานสอบสวนดำเนินการต่อไปได้
- (4) ในคดีที่เลขาธิการป.ป.ง. หรือ พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายจากเลขาธิการป.ป.ง. ไม่ได้เข้าร่วมฟังการสอบสวน แต่เป็นคดีที่ต้องรายงานให้สำนักงานป.ป.ง.ทราบ หากเลขาธิการป.ป.ง.เห็นสมควรอาจขอให้หัวหน้าพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่หรือหน่วยงานซึ่งมีอำนาจ

หน้าที่ทำการสอบสวนส่งสำเนารายงานการสอบสวนในคดีนั้นให้สำนักงานป.ป.ง.ภายในระยะเวลาที่กำหนดก็ได้

- (5) กำหนดให้เลขาธิการป.ป.ง. หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการป.ป.ง.มอบหมายอาจแจ้งให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่หรือหน่วยงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่ทำการสอบสวน ทำการสืบสวนสอบสวนในคดีความผิดฐานฟอกเงินได้ ซึ่งการดำเนินงานดังกล่าวเลขาธิการป.ป.ง. หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการป.ป.ง. มอบหมายอาจขอเข้าไปสอบถามหรือตรวจสอบยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในคดี หรือ เข้าไปซักถามผู้ต้องหาหรือผู้ต้องขังในสถานที่ควบคุมหรือเรือนจำ โดยแจ้งให้หัวหน้าสถานะนั้นทราบก่อนได้
- (6) เมื่อเลขาธิการป.ป.ง. หรือ พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายจากเลขาธิการป.ป.ง.แจ้งต่อพนักงานฝ่ายปกครอง หรือ ตำรวจให้เข้าร่วมในการเข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใดๆที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการซุกซ่อนหรือเก็บรักษาทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน หรือเกี่ยวกับการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน เพื่อตรวจค้น ติดตาม ตรวจสอบ หรือยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐานใดให้พนักงานฝ่ายปกครอง หรือ ตำรวจให้ความร่วมมือโดยการส่งเจ้าหน้าที่หรือบุคคลเข้าร่วมกับพนักงานเจ้าหน้าที่ตามที่ได้มีการร้องขอ
- (7) เมื่อส่วนราชการ องค์กร หรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ได้รับแจ้งเป็นหนังสือขอความร่วมมือจากสำนักงานหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการมอบหมายให้เก็บรักษาทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้ถือปฏิบัติตามระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินว่าด้วยการเก็บรักษาและจัดการทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัด
- (8) เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงการดำเนินคดีความผิดมูลฐานเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงินให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น กรณีที่พนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้อง หรือศาลมีคำสั่งที่สุด ไม่รับคำร้องของพนักงานอัยการที่ร้องขอให้ทรัพย์สินตกที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทั้งหมดหรือบางส่วนตกเป็นของ

แผ่นดิน หรือให้คืนทรัพย์สิน ให้พนักงานอัยการแจ้งคำสั่งไม่ฟ้อง พร้อมเหตุผลหรือคำสั่งหรือคำพิพากษาของศาลพร้อมข้อเสนอแนะตามระเบียบของสำนักงานอัยการสูงสุดให้สำนักงานป.ป.ง.ทราบเพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินต่อไป โดยในการปรับปรุงการดำเนินคดีให้มีประสิทธิภาพตามวรรคหนึ่ง ให้สำนักงานแจ้งการตอบรับและผลการวิเคราะห์การปรับปรุงคดีที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้เห็นชอบแล้วให้สำนักงานอัยการสูงสุดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินคดี ความผิดมูลฐาน และความผิดฐานฟอกเงินทราบอย่างน้อยปีละสองครั้ง

(9) เลขาธิการ ส่วนราชการ องค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ต่างๆ อาจทำข้อตกลงโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการป.ป.ง.เพื่อนำมาบังคับใช้ร่วมกันในการปฏิบัติการเกี่ยวกับงานการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงินได้ ตัวอย่างของข้อตกลงที่มีการบังคับใช้อยู่ เช่น บันทึกข้อตกลงระหว่างกรมที่ดินกับสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (สำนักงาน ป.ป.ง.) เกี่ยวกับการชี้ตำแหน่งที่ดิน เพื่อทำการยึด หรืออายัดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2546

(10) ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ ให้เลขาธิการเสนอให้คณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงินเพื่อวินิจฉัยชี้ขาด และให้ถือคำวินิจฉัยนั้นเป็นส่วนหนึ่งของระเบียบนี้

ระเบียบว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 นี้ได้มีการวางแนวทางหลักในการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงินไว้ค่อนข้างครอบคลุม มีการกำหนดแนวทางของกระบวนการบังคับใช้เพื่อการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงินให้มีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 เป็นอย่างดี โดยมีหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องโดยตรงดังนี้ คือ สำนักงานป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด กรมราชทัณฑ์

โดยสรุปเมื่อพิจารณาถึงบทบัญญัติทางกฎหมาย และกฎหมาย รวมทั้งระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงินแล้วจะเห็นได้ว่ายังมิได้มีการบัญญัติถึงการกระทำความผิด

ในลักษณะที่เป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติให้เป็นความผิดมูลฐานหนึ่งในกฎหมายว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงินซึ่งอาจเกิดปัญหาทำให้เกิดช่องว่างทางกฎหมาย ทำให้การนำกฎหมายฉบับนี้ไปใช้ได้โดยไม่ครอบคลุมทุกการกระทำความผิดขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ดังที่ผู้เขียนได้ให้เหตุผลไว้แล้วข้างต้น สำหรับในส่วนอื่นๆของกฎหมายว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงินนั้นในทางทฤษฎีค่อนข้างมีความครบถ้วนดีอยู่แล้ว ที่น่าเป็นห่วงคือการนำกฎหมาย และระเบียบดังกล่าวมาบังคับใช้ หรือนำมาปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรมเท่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของการพัฒนาให้สำนักงานป้องกัน และปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติเป็นศูนย์กลางในการรวบรวม และแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับงานด้านการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อสร้างเครือข่ายในการใช้ฐานข้อมูลเหล่านี้ร่วมกันระหว่างหน่วยงาน และเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการพัฒนาให้สำนักงานป.ป.ง.เป็นหลักในการส่งเสริมการประสานงานความร่วมมือในการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงินระหว่างหน่วยงาน และเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายภายในประเทศ รวมทั้งเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาบุคลากรที่มีคุณภาพเพื่อเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนงานการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงินต่อไป¹⁴

3.1.4 กฎหมายเกี่ยวกับการสอบสวนคดีพิเศษ

เนื่องด้วยการดำเนินคดีอาญากับการประกอบอาชญากรรมบางประเภทไม่อาจนำเอาการสืบสวนสอบสวนสามัญอย่างที่ใช้กับคดีอาญาทั่วไปมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพได้ โดยเฉพาะอาชญากรรมซึ่งใช้เทคนิค ความรู้ ความเชี่ยวชาญสูงของผู้ประกอบอาชญากรรม ไม่ว่าจะเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ อาชญากรรมคอมพิวเตอร์ อาชญากรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา เป็นอาทิ ซึ่งผู้ที่ประกอบอาชญากรรมเหล่านี้มิใช่ใครอื่น หากแต่โดยส่วนใหญ่จะเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติทั้งสิ้น ซึ่งองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติเหล่านี้มีวิธีการประกอบอาชญากรรมที่ซับซ้อน และแยบยล ยากที่จะนำเอากระบวนการสืบสวนสอบสวนคดีในรูปแบบธรรมดาตามที่ได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาบังคับใช้ได้โดยมีประสิทธิภาพเพียงพอ แนวคิดที่จะมีการบัญญัติกฎหมายว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษจึงเกิดขึ้น พร้อมด้วยการสร้างให้มีหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวควบคู่ไป โดยเฉพาะ และนี่คือที่มาของพระราชบัญญัติสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 และการจัดตั้งกรมสอบสวนคดีพิเศษขึ้น

¹⁴“รายงานประจำปี 2547,” http://www.amlo.go.th/richtext_file/File/CAG1UHCH.pdf.

3.1.4.1 พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547

พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้รับการประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 19 มกราคม 2547 มีเนื้อหาสาระสำคัญลำดับแรก คือ การกำหนดให้การกระทำความผิดอาญาใดบ้างที่อาจมีลักษณะเป็นคดีพิเศษ และต้องได้รับการสอบสวนอย่างคดีพิเศษ และมีการกำหนดให้มีคณะกรรมการคดีพิเศษ เรียกโดยย่อว่า “กคพ.” ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นรองประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงพาณิชย์ อัยการสูงสุด ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา เจ้ากรมพระธรรมนูญ ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย นายกสภานายความ ร่วมกับกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนเก้าคน และในจำนวนนี้ต้องมีบุคคลซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านเศรษฐศาสตร์ การเงินการธนาคาร เทคโนโลยีสารสนเทศ หรือ กฎหมาย อย่างน้อยด้านละหนึ่งคนเป็นกรรมการ โดยให้อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษเป็นกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการคดีพิเศษ

โดยอำนาจที่สำคัญของคณะกรรมการคดีพิเศษซึ่งเกี่ยวข้องกับการทำให้มีการประสานความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวนคดีพิเศษเพื่อการป้องกัน และปราบปรามการดำเนินการประกอบอาชญากรรมขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ คือ อำนาจของคณะกรรมการคดีพิเศษในการออกข้อบังคับการปฏิบัติหน้าที่ในคดีพิเศษระหว่างหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์ในการประสานการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับคดีพิเศษดังต่อไปนี้ได้ คือ

- (1) วิธีปฏิบัติระหว่างหน่วยงานเกี่ยวกับการรับคำร้องทุกข์หรือคำกล่าวโทษ การดำเนินการเกี่ยวกับหมายเรียกและหมายอาญา การจับ การควบคุม การขัง การค้น หรือการปล่อยชั่วคราว การสืบสวน การสอบสวน การเปรียบเทียบปรับ การส่งมอบคดีพิเศษ และการดำเนินการอื่นเกี่ยวกับคดีอาญาในระหว่างหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดอาญา
- (2) ขอบเขตความรับผิดชอบของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ เจ้าพนักงานอื่นของรัฐ พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ และเจ้าหน้าที่คดีพิเศษ ในการสืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษ ทั้งนี้เพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแต่ละแห่ง ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ผลกระทบของการกระทำความผิด และประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดอาญาได้อย่างทั่วถึง ในการนี้อาจกำหนดให้กรณีใดต้องดำเนินการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วยก็ได้

- (3) การแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามคดีพิเศษ
- (4) การสนับสนุนของหน่วยงานของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษ

ด้วยอำนาจประการดังกล่าวของกรรมการคดีพิเศษที่พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษได้กำหนดไว้ดังกล่าวถือเป็นลักษณะหนึ่งที่พิเศษของกฎหมายฉบับนี้ก็ได้ เพราะมีการบัญญัติถึงการเปิดโอกาสอย่างกว้างขวางในการที่คณะกรรมการคดีพิเศษจะได้วางข้อบังคับระเบียบปฏิบัติ หรือมาตรการใดๆตามที่มีความเหมาะสมสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ ประสานงาน ร่วมกันระหว่างหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างมากในการดำเนินงานตามพระราชบัญญัตินี้ เนื่องด้วยคดีซึ่งเป็นคดีพิเศษนั้นมีลักษณะเด่นอยู่ที่มีความซับซ้อน ยุ่งยาก การจะสืบสวนสอบสวนหาความจริงเกี่ยวกับคดีจำที่จะต้องได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องมากมายหลายฝ่าย ซึ่งหากไม่มีการกำหนดให้หน่วยงาน หรือ องค์กรใด เป็นองค์กรหลัก และมีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการวางมาตรการ และระเบียบปฏิบัติระหว่าง หน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างมีเอกภาพแล้ว การปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547 นี้ก็คงไม่สัมฤทธิ์ผล และท้ายที่สุดงานด้านการป้องกัน และปราบปราม เหล่าองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติคงไม่อาจบรรลุวัตถุประสงค์ไปได้ นอกจากอำนาจหน้าที่ของกคพ. ที่กล่าวมาก่อนหน้านี้แล้วนั้นในส่วนของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษมีอำนาจในการมีหนังสือ สอบถามหรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์กร หรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ส่ง เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชีเอกสารหรือหลักฐานใดๆ มาเพื่อตรวจสอบ หรือเพื่อประกอบการพิจารณาสำหรับการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ โดยผู้ที่ไม่ ปฏิบัติตาม หรือ ไม่ให้ความร่วมมือกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษอาจต้องโทษจำคุก หรือ โทษปรับ หรือทั้งโทษจำคุกและปรับ อันเป็นการทำให้การปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ มีสภาพบังคับได้เป็นอย่างดี รวมทั้งในกรณีที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการสืบสวนและสอบสวนคดี พิเศษเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ รัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรมในฐานะรัฐมนตรีผู้รักษาการตาม พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547 อาจเสนอให้นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาลมี คำสั่งตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินให้เจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานอื่นมาปฏิบัติ หน้าที่ในกรมสอบสวนคดีพิเศษเพื่อช่วยเหลือในการสืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษเป็นการเฉพาะได้

เกี่ยวกับหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษนี้ พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ.2545 ได้บัญญัติให้มีการตั้งกรมสอบสวนคดีพิเศษ ขึ้นมา โดยให้มีพนักงานสอบสวนคดีพิเศษและเจ้าหน้าที่คดีพิเศษทำหน้าที่ดำเนินการบังคับใช้

กฎหมายเกี่ยวกับคดีพิเศษตามที่ได้กำหนดในพระราชบัญญัติฉบับนี้ โดยมีแนวคิดของการจัดตั้งกรมสอบสวนคดีพิเศษ(Department of Special Investigation) หรือ DSI. คือ

- (1) เพื่อเป็นหน่วยงานหลักในการป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่กระทำต่อระบบการเงินการธนาคาร การค้าการพาณิชย์ การหลีกเลี่ยงภาษีอากร การละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา และการทำลายสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
- (2) เพื่อเป็นหน่วยงานหลักในการป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ หรืออาชญากรรมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่กระทำการลักลอบ แก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือทำลายข้อมูลหรือระบบปฏิบัติการของหน่วยงานต่างๆ
- (3) เพื่อเป็นหน่วยงานหลักในการป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรมที่มีอิทธิพลเข้ามาเกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรม และอาชญากรรมข้ามชาติ เป็นการกระทำผิดที่มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ เป็นองค์กร มีเครือข่ายทั้งภายในและระหว่างประเทศ รวมทั้งผู้กระทำผิดมักเป็นผู้มีอิทธิพล หรือ เป็นผู้ที่มีผู้มีอิทธิพลให้การสนับสนุนอยู่เบื้องหลัง เช่น ขบวนการค้าโสเภณีข้ามชาติ ขบวนการค้ามนุษย์ และการค้ายาเสพติด เป็นต้น

ทั้งนี้ ช่องทางในการที่จะนำเอากฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษมาบังคับใช้กับคดีความผิดทางอาญานั้น ได้รับการบัญญัติไว้ในมาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547 กล่าวคือในมาตรานี้ได้มีการบัญญัติกำหนดถึงคดีการกระทำ ความผิดทางอาญาซึ่งจะต้องได้รับการดำเนินการสืบสวนสอบสวนในลักษณะที่เป็นคดีพิเศษตามพระราชบัญญัติฉบับนี้เอาไว้ว่า

“ มาตรา 21 คดีพิเศษที่จะต้องดำเนินการสืบสวนและสอบสวนตามพระราชบัญญัตินี้ ได้แก่คดีความผิดอาญาดังต่อไปนี้

- (1) คดีความผิดทางอาญาตามกฎหมายที่กำหนดไว้ในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้ และที่กำหนดในกฎกระทรวงโดยการเสนอแนะของ กคพ. โดยคดีความผิดทางอาญาตามกฎหมายดังกล่าว จะต้องมิลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้
 - ก. คดีความผิดทางอาญาที่มีความซับซ้อน จำเป็นต้องใช้วิธีการสืบสวนสอบสวน และรวบรวมพยานหลักฐานเป็นพิเศษ
 - ข. คดีความผิดทางอาญาที่มีหรืออาจมีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ความมั่นคงของประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศหรือระบบเศรษฐกิจหรือการคลังของประเทศ

ค. คดีความผิดทางอาญาที่มีลักษณะเป็นการกระทำความผิดข้ามชาติที่สำคัญ หรือ เป็นการกระทำโดยองค์กรอาชญากรรม หรือ

ง. คดีความผิดทางอาญาที่มีผู้ทรงอิทธิพลที่สำคัญเป็นตัวการ ผู้ใช้หรือผู้สนับสนุน

ทั้งนี้ ตามรายละเอียดของลักษณะการกระทำความผิดที่ กคพ. กำหนด

(2) คดีความผิดทางอาญาอื่นนอกจาก(1) ตามที่ กคพ. มีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามส่วนของกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

ในคดีที่มีการกระทำอันเป็นกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบท และบทใดบทหนึ่งจะต้องดำเนินการ โดยพนักงานสอบสวนคดีพิเศษตามพระราชบัญญัตินี้ หรือคดีที่มีการกระทำความผิดหลายเรื่องต่อเนื่องหรือเกี่ยวพันกัน และความผิดเรื่องใดเรื่องหนึ่งจะต้องดำเนินการ โดยพนักงานสอบสวนคดีพิเศษตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษมีอำนาจสืบสวนสอบสวนสำหรับความผิดบทอื่นหรือเรื่องอื่นด้วย และให้ถือว่าคดีดังกล่าวเป็นคดีพิเศษ

บรรดาคดีใดที่ได้ทำการสอบสวนเสร็จแล้วโดยพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ให้ถือว่าการสอบสวนนั้นเป็นการสอบสวนในคดีพิเศษตามพระราชบัญญัตินี้แล้ว

บทบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับกับบุคคลที่เป็นตัวการ ผู้ใช้ หรือ ผู้สนับสนุนการกระทำความผิดด้วย”

จะเห็นได้ว่าในมาตรา 21 นั้นได้กำหนดลักษณะของคดีการกระทำความผิดที่จะต้องดำเนินการสอบสวนในลักษณะที่เป็นการสอบสวนคดีพิเศษเอาไว้อย่างกว้างขวางพอสมควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพิจารณาถึงบทบัญญัติในส่วนของมาตรา 21 (1) ทั้ง ก. ข. ค. และง. ต่างเป็นลักษณะของการดำเนินกิจกรรมผิดกฎหมายของเหล่าองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติทั้งสิ้น แต่บทกฎหมายที่สามารถนำมาปรับใช้ได้โดยตรงกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติอย่างกว้างขวางได้แก่บทบัญญัติมาตรา 21 (1) ค. ซึ่งบัญญัติถึงลักษณะคดีความผิดทางอาญาที่มีลักษณะเป็นการกระทำความผิดข้ามชาติที่สำคัญ หรือ เป็นการกระทำโดยองค์กรอาชญากรรม มีข้อสังเกตอยู่ว่าหากมีการกระทำความผิดทางอาญาตามกฎหมายที่กำหนดไว้ในบัญชีท้ายพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษนี้ และที่กำหนดในกฎกระทรวงโดยการเสนอแนะของ คณะกรรมการคดีพิเศษ โดยมีลักษณะเป็นการกระทำความผิดข้ามชาติ หรือ เป็นการกระทำโดยองค์กรอาชญากรรมแล้ว คดีการกระทำความผิดอาญาดังกล่าวจะต้องอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษตามกฎหมายฉบับนี้ หรือ อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของอัยการสูงสุดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 20 อย่างไรก็ตาม แน่ เพราะเมื่อพิจารณาประกอบและเปรียบเทียบกับอำนาจการสืบสวนสอบสวนคดีการกระทำความผิดทางอาญาซึ่งได้กระทำลงนอกราชอาณาจักรไทย ซึ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 20 ได้บัญญัติให้อัยการสูงสุดเป็นพนักงาน

สอบสวนผู้รับผิดชอบแล้ว ย่อมชวนให้เกิดประเด็นปัญหาที่น่าขบคิดเกิดขึ้นตามมาว่า ในกรณีที่มีการกระทำความผิดอาญาตามกฎหมายที่กำหนดไว้ในบัญชีท้ายพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษนี้ และที่กำหนดในกฎกระทรวงโดยการเสนอแนะของ คณะกรรมการคดีพิเศษ ซึ่งได้กระทำลงนอกราชอาณาจักรไทย โดยผู้กระทำความผิดอาญานั้นเป็นองค์การอาชญากรรมข้ามชาตินั้น หน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายใดกันแน่เล่าที่จะเป็นหน่วยงานซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบในการสืบสวนสอบสวนคดีความผิดดังกล่าวระหว่างอัยการสูงสุด หรือ กรมสอบสวนคดีพิเศษ ซึ่งจากกรณีปัญหาดังกล่าวย่อมทำให้เกิดความไม่ชัดเจนในทางปฏิบัติอย่างแน่นอนและอาจทำให้การสืบสวนสอบสวนการกระทำความผิดอาญาโดยองค์การอาชญากรรมข้ามชาติเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ เกี่ยวกับประเด็นปัญหาดังกล่าวนี้ผู้เขียนมีความคิดเห็นว่าการที่ไม่มีบทบัญญัติใดบัญญัติถึงหน้าที่ในการดำเนินการสืบสวนสอบสวนคดีความผิดอาญาที่ได้กระทำลงโดยองค์การอาชญากรรมข้ามชาติเอาไว้อย่างชัดเจนนี้ก็เพราะด้วยสาเหตุเพราะประเทศไทยยังมิได้มีบทบัญญัติทางกฎหมายใดซึ่งจะนำมาบังคับใช้โดยตรงเพื่องานด้านการป้องกัน และปราบปรามองค์การอาชญากรรมข้ามชาตินั้นเอง เป็นสาเหตุให้ในปัจจุบันเกิดปัญหาเกี่ยวกับเรื่องความชัดเจน และความเป็นเอกภาพในกระบวนการบังคับใช้กฎหมายเพื่อการป้องกัน และปราบปรามองค์การอาชญากรรมข้ามชาติในส่วนของงานการสืบสวนสอบสวนการกระทำความผิด

อนึ่ง กรมสอบสวนคดีพิเศษ มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงต่อคดีพิเศษหรือคดีอาชญากรรมพิเศษ ซึ่งมีลักษณะของการประกอบอาชญากรรมที่มีโครงข่ายโยงใยระหว่างประเทศหลายประเทศ ดำเนินการโดยองค์การอาชญากรรมข้ามชาติที่มีผู้มีอิทธิพลหนุนหลังและมีความรู้ความเชี่ยวชาญในเทคโนโลยีระดับสูง คดีอาชญากรรมที่มีลักษณะพิเศษซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ได้แก่¹⁵

- (1) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน
- (2) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการแข่งขันทางการค้า
- (3) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์
- (4) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์
- (5) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการเล่นแชร์
- (6) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน

¹⁵ “บัญชีท้ายพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547,” ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 121 ตอนที่ 8 ก วันที่ 19 มกราคม 2547.

- (7) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ
- (8) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแบบผังภูมิของวงจรรวม
- (9) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค
- (10) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยเครื่องหมายการค้า
- (11) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยเงินตรา
- (12) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการชดเชยค่าภาษีอากรสินค้าส่งออกที่ผลิตในราชอาณาจักร
- (13) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน
- (14) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยธนาคารแห่งประเทศไทย
- (15) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด
- (16) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
- (17) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
- (18) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์
- (19) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน
- (20) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม
- (21) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยสิทธิบัตร
- (22) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์
และคดีความผิดคดีความผิดอาญาตามกฎหมายที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนดคดีพิเศษเพิ่มเติม ตามกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547 บัญชีท้ายประกาศ กคพ. ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2547)¹⁶ เพิ่มเติมอีก 5 ฐานความผิด ได้แก่
- (23) คดีความผิดตามประมวลรัษฎากร
- (24) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

¹⁶ “บัญชีท้ายประกาศ กคพ. ฉบับที่ 2,” กฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนดคดีพิเศษเพิ่มเติม ตามกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547.

(25) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิต

(26) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยสุรา

(27) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยยาสูบ

อาชญากรรมพิเศษดังกล่าวนี้มีการพัฒนารูปแบบวิธีการของการกระทำ ความผิดอย่าง ต่อเนื่องและตลอดเวลา ทั้งในด้านกรรมวิธีการกระทำ ความผิด การนำเทคนิควิธีการ สมัยใหม่เข้ามาเป็นเครื่องมือประกอบการกระทำ ความผิด ลักษณะการกระทำ ความผิดที่มีดำเนินการ อย่างเป็นระบบและขบวนการ รวมทั้งการกระทำ ความผิดมีความเกี่ยวเนื่องและมีเครือข่ายโยงใย ระหว่างประเทศ ผู้กระทำผิดเป็นผู้ที่มีความรู้ ความชำนาญ และความเชี่ยวชาญในด้านนั้นๆ เป็นอย่าง ดี ทำให้สร้างความเสียหายและก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม และความ มั่นคงของประเทศอย่างมากมาย กล่าวคือ นอกจากจะสร้างความเสียหายโดยตรงต่อระบบเศรษฐกิจ การเงินการคลังของประเทศนับหมื่นล้านบาทต่อปีโดยที่ยังมีการกระทำ ความผิดอีกจำนวนมากที่ไม่ สามารถดำเนินการสืบสวนสอบสวนหรือจับกุมตัวผู้กระทำผิดได้ ยังได้ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่น ในการลงทุนของชาวต่างประเทศ ทำให้ส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางการเมือง สังคม และความ มั่นคงของประเทศชาติในที่สุด นอกจากนี้แล้วสิ่งที่ไม่อาจประเมินความเสียหายได้คือความสูญเสีย ของชีวิตร่างกายและที่สำคัญที่สุดคือ ความสงบสุขของผู้คนบริสุทธิ์ในสังคม

ด้วยเหตุผลที่เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าการป้องกันปราบปรามและ แก้ไขปัญหาอาชญากรรมซึ่งมีลักษณะพิเศษเหล่านี้โดยการนำเอาวิธีการสืบสวนสอบสวนในรูปแบบ ธรรมดาที่ใช้กับการสืบสวนสอบสวนคดีอาญาทั่วไปของเจ้าหน้าที่ตำรวจมาใช้ไม่อาจดำเนินไปได้ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเท่าใดนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประกอบอาชญากรรม และการ ดำเนินธุรกิจผิดกฎหมายโดยองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ เราจึงอาจพอสรุปถึงปัญหา และอุปสรรค ของการนำเอากระบวนการสืบสวนสอบสวนคดีอาญาโดยทั่วไปมาบังคับใช้กับคดีอาชญากรรมที่มี ลักษณะพิเศษกล่าวได้โดยสังเขปดังนี้ คือ¹⁷

- (1) การกำหนดตำแหน่งพนักงานสอบสวนให้เป็นผู้ที่จบการศึกษาจาก โรงเรียนนายร้อยตำรวจ และผู้มีวุฒิการศึกษาสาขานิติศาสตร์หรือ รัฐศาสตร์เท่านั้น ดังนี้ทำให้ขาดผู้ที่มีความรู้ ทักษะความชำนาญเฉพาะ ด้านที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ เช่น เศรษฐศาสตร์ การเงิน การธนาคาร การบัญชี คอมพิวเตอร์ และ เทคโนโลยีสารสนเทศ

¹⁷ กรมสอบสวนคดีพิเศษ, http://www.dsi.go.th/dsi/news_index.jsp?id=23.

(2) การขาดพนักงานสอบสวนที่มีความรู้ความชำนาญในการสอบสวนอย่างแท้จริงเนื่องจาก

- เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ทำหน้าที่ด้านการสอบสวน มีระยะห่างร้อยตำรวจตรีถึงพันตำรวจโทเท่านั้น เมื่อพนักงานสอบสวนเหล่านี้ได้รับการเลื่อนตำแหน่งสูงขึ้นเป็นระดับรองผู้กำกับการขึ้นไปแล้วก็จะต้องทำหน้าที่ด้านการบริหาร มิได้ทำหน้าที่ด้านการสอบสวนแต่อย่างใด
- การที่พนักงานสอบสวนสามารถโยกย้ายสลับไปมาระหว่างหน่วยงานในสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ ทำให้ขาดการเชื่อมต่อในการทำงานด้านการสอบสวนคดีเศรษฐกิจ และขาดพนักงานสอบสวนที่มีความรู้ความชำนาญและทักษะเกี่ยวกับการสอบสวนคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ

(3) ภารกิจในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นภารกิจที่กว้างขวางและหลากหลาย ลำพังเพียงการควบคุมปัญหาอาชญากรรมพื้นฐาน ซึ่งได้แก่อาชญากรรมที่เกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน ชีวิตและร่างกาย และคดีเล็กน้อยอื่นๆ ก็มีอาจปฏิบัติได้อย่างสัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควรทำให้ต้องทุ่มเททรัพยากรไปกับการดำเนินการดังกล่าว ส่วนการดำเนินการกับอาชญากรรมพิเศษมีอาจกระทำได้ดีเต็มที่

(4) การที่อาชญากรรมพิเศษเป็นอาชญากรรมที่มีผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้องอย่างมากมายมหาศาล ประกอบกับผู้กระทำผิดเป็นผู้มีอิทธิพลหรือมีผู้มีอิทธิพลสนับสนุนอยู่เบื้องหลัง จึงทำให้มีการใช้อิทธิพลภายนอก ไม่ว่าจะ เป็นอิทธิพลทางการเงินหรืออิทธิพลทางการเมืองเข้าแทรกแซงการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ส่งผลให้การอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนถูก บิดเบือนไป

ดังนั้น การจัดตั้งกรมสอบสวนคดีพิเศษขึ้นเพื่อเป็นองค์กรผู้บังคับใช้

กฎหมายหลักในการปฏิบัติภารกิจในการป้องกันปราบปรามและควบคุมอาชญากรรมพิเศษอย่างมีทิศทางที่ชัดเจน ย่อมส่งผลต่อการลดและป้องกัน ความเสียหายที่จะเกิดต่อระบบเศรษฐกิจ สังคมและความมั่นคงของประเทศ ทำให้สังคมได้รับการป้องกันให้ปลอดภัยจากอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ อาชญากรรมคอมพิวเตอร์อาชญากรรมที่มีอิทธิพลเข้ามาเกี่ยวข้ององค์กรอาชญากรรมและอาชญากรรมข้ามชาติ ทั้งนี้โดยการปฏิบัติงานทั้งในเชิงรุกและเชิงรับด้วยการสืบสวนทั้งก่อนและหลังการกระทำผิด และการสอบสวนดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมพิเศษ ทั้งนี้ โดย

กรมสอบสวนคดีพิเศษมีบทบาท และภารกิจหลักเกี่ยวกับงานด้านการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ ดังต่อไปนี้ คือ

- (1) ป้องกัน ปรามปราม และควบคุมอาชญากรรมพิเศษ ซึ่งได้แก่ อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ อาชญากรรมคอมพิวเตอร์ อาชญากรรมที่มีอิทธิพลเข้ามาเกี่ยวข้องกับ อาชญากรรมข้ามชาติ องค์การอาชญากรรม รวมทั้งอาชญากรรมอื่นที่สร้างความเสียหายและส่งผลกระทบต่ออย่างร้ายแรงต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศ การสืบสวนทั้งก่อนและหลังการกระทำความผิดเพื่อเป็นการป้องกันและป้องปรามการกระทำความผิด และการสอบสวนดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดคดีพิเศษเพื่อให้ผู้กระทำความผิดได้รับการลงโทษอันเป็นการปรามปรามการกระทำความผิด ควบคู่ไปกับการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในสังคมได้ทราบ ตระหนักและไม่หลงผิดไปกระทำความผิด
- (2) พัฒนาระบบ รูปแบบ วิธีการและมาตรการในการป้องกัน ปรามปราม และควบคุมอาชญากรรมพิเศษ โดยการแก้ไขปรับปรุงรูปแบบและวิธีการปฏิบัติงานให้เท่าทันกับความเปลี่ยนแปลง และการพัฒนาสถานภาพและแนวโน้มของอาชญากรรมพิเศษ ทั้งนี้ด้วยการนำเอาเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการป้องกันตรวจสอบและตรวจพิสูจน์การกระทำความผิด โดยมีการจัดเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ และมีมาตรฐาน เช่น ข้อมูลบุคคล แผนประทุษกรรม สถิติคดีและมูลค่าความเสียหาย หมายอาญา ส่วนวนการสอบสวน เป็นต้น
- (3) พัฒนาศักยภาพในการเสริมสร้างศักยภาพในด้านความรู้ ความสามารถ และขวัญกำลังใจ โดยการพัฒนาศักยภาพในด้านต่างๆ ของบุคลากรให้เท่าทันกับสถานภาพและ แนวโน้มของการกระทำความผิดที่มีการพัฒนารูปแบบวิธีการอยู่ตลอดเวลา ควบคู่ไปกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในการปฏิบัติงานและขวัญกำลังใจในการทำงาน ด้วยการฝึกอบรมในด้านการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ จรรยาบรรณในวิชาชีพ การส่งเสริมให้มีการศึกษาและวิจัย การให้ค่าตอบแทนและการจัดสวัสดิการในด้านต่างๆ อย่างเหมาะสม
- (4) ประสานความร่วมมือในการป้องกัน ปรามปรามและควบคุมอาชญากรรมพิเศษจากหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาชนทั้งภายใน

และต่างประเทศ โดยการประสานความร่วมมือกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในเรื่องข้อมูลข่าวสารและการช่วยติดตาม จับกุมตัวผู้กระทำความผิดการประสานความร่วมมือตำรวจสากล FBI และหน่วยงานต่างประเทศที่เกี่ยวข้องในเรื่องข้อมูลข่าวสาร การช่วยติดตามจับกุมตัวผู้กระทำความผิด การโอนตัวนักโทษและการส่งผู้ร้ายข้ามแดน การประชาสัมพันธ์ ภารกิจและผลการปฏิบัติงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษ การจัดตั้งศูนย์รับเรื่องร้องเรียนและแสดงความคิดเห็นจากประชาชน และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการแจ้งข่าวคดีพิเศษจากประชาชนบทบาทภารกิจที่เพิ่มขึ้นจากหน่วยงานเดิม

อนึ่ง กรมสอบสวนคดีพิเศษย่อมไม่อาจดำเนินการใดๆ ไปได้หากขาดเสียซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในงานด้านการสอบสวนสอบสวนคดีพิเศษโดยตรงตามที่พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547 ได้กำหนดให้มี “พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ” ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายในตำแหน่งดังกล่าวจะต้องมีองค์ประกอบสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ดังนี้

- (1) พนักงานสอบสวนคดีพิเศษต้องประกอบด้วยผู้ซึ่งมีความรู้ความชำนาญที่เกี่ยวข้องหลากหลายสาขาอาชีพทั้งด้าน นิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การเงิน การบัญชี คอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น เพื่อให้ผู้บังคับใช้กฎหมาย คือ พนักงานสอบสวนคดีพิเศษสามารถมีความรู้เท่าทันผู้กระทำความผิด ตลอดจนการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาสภาพและแนวโน้มของอาชญากรรมที่มีลักษณะพิเศษ
- (2) การสร้างความเชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านการสอบสวน ทั้งนี้โดยกรมมีมาตรการให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษสามารถปฏิบัติหน้าที่การสอบสวนได้อย่างต่อเนื่อง มีความก้าวหน้าในสายการปฏิบัติงานโดยหลีกเลี่ยงการโยกย้ายข้ามสายงานให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้
- (3) การจัดให้มีคณะกรรมการที่ปรึกษาบริหารงานบุคคลสำหรับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษทำหน้าที่ดูแลมิให้มีการโยกย้ายพนักงานสอบสวนคดีพิเศษได้โดยมิชอบ เพื่อสร้างหลักประกันความมั่นคงและความเป็นอิสระในวิชาชีพ
- (4) การมีเงินเดือนและค่าตอบแทนอย่างเหมาะสมในการปฏิบัติงานเพื่อให้สามารถดำรงตนอยู่ใน ความยุติธรรมได้อย่างมีเกียรติ และป้องกัน

ไม่ให้เกิดมิฉนาทิจิใช้อำนาจหน้าที่ในการแสวงหาผลประโยชน์โดยไม่
สุจริต หรือ น้อราษฎ์บังหลวง

นอกจากนี้ภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษได้มีการแบ่งหน่วยงานย่อยเพื่อทำ
หน้าที่รับผิดชอบงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษออกเป็นหลายสำนักด้วยกัน โดยในสำนักงานที่มี
หน้าที่รับผิดชอบโดยตรงกับคดีอาชญากรรมข้ามชาติ ได้แก่ สำนักกิจการต่างประเทศและคดี
อาชญากรรมระหว่างประเทศ โดยสำนักดังกล่าวนี้มีหน้าที่รับผิดชอบหลักในการติดต่อประสานงาน
กับองค์กร และหน่วยงานต่างประเทศด้านความช่วยเหลือและร่วมมือในการป้องกัน และปราบปราม
องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ การส่งผู้ร้ายข้ามแดน การโอนตัวนักโทษ และการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้อง
กับชาวต่างชาติ การขอความร่วมมือและการให้ความช่วยเหลือในเรื่องการฝึกอบรม การดูงานและ
วิจัยในต่างประเทศ การป้องกันปราบปราม สืบสวนสอบสวน เก็บรักษาพยานหลักฐานและของ
กลางในคดี รวมทั้งวิเคราะห์และพิสูจน์ความผิดในคดีอาชญากรรมระหว่างประเทศประเภทต่างๆ
รวมถึงการสนับสนุนการสืบสวนสอบสวนของสำนักคดี หรือ สำนักอื่นๆของกรมสอบสวนคดีพิเศษ
การร่วมสอบปากคำผู้ต้องหา หรือ พยาน ซึ่งเป็นชาวต่างชาติ การใช้ภาษาต่างประเทศในการสืบสวน
สอบสวนหรือปฏิบัติราชการอื่น การประสานต่างประเทศเกี่ยวกับงานด้านการข่าว และความมั่นคง¹⁸

โดยสรุปที่กล่าวมาเหล่านี้คือภาพรวมของกระบวนการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการสืบสวน
สอบสวนคดีพิเศษ ตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547 ซึ่งจะเห็นได้ว่าเกี่ยวกับงาน
การสืบสวนสอบสวนคดีอาชญากรรมที่มีลักษณะพิเศษโดยเฉพาะอย่างยิ่งคดีพิเศษที่เกิดจากการ
กระทำความผิดอาญาตามกฎหมายที่กำหนดไว้ในบัญชีท้ายพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษนี้
และที่กำหนดในกฎกระทรวงโดยการเสนอแนะของ คณะกรรมการคดีพิเศษ ซึ่งได้กระทำलगนออก
ราชอาณาจักรไทย โดยผู้กระทำความผิดอาญานั้นเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ หน่วยงานผู้บังคับ
ใช้กฎหมายใดกันแน่ที่จะเป็นหน่วยงานซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบในการสืบสวนสอบสวนคดีความผิด
ดังกล่าวระหว่างอัยการสูงสุด หรือ กรมสอบสวนคดีพิเศษดังที่ผู้เขียนได้วิเคราะห์ไว้แล้วข้างต้น ซึ่งใน
ประเด็นดังกล่าวนี้ยังไม่ชัดเจน นอกจากนี้เราสามารถเห็นอย่างชัดเจนได้ว่าการสืบสวน
สอบสวนคดีพิเศษนี้หน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายหลัก คือ กรมสอบสวนคดีพิเศษ แต่เพียงหน่วยงาน
เดียว ย่อมไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ในการนำกระบวนการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษมาบังคับใช้กับ

¹⁸ “คำสั่งกรมสอบสวนคดีพิเศษที่ 107/2549 เรื่อง กำหนดอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบของ
สำนัก สำนักคดี และกลุ่มงาน ในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.
2547,” ลงวันที่30 มีนาคม 2549. และ “คำสั่งสำนักกิจการต่างประเทศและคดีอาชญากรรมระหว่าง
ประเทศ ที่ 8/2550 เรื่อง มอบหมายหน้าที่และความรับผิดชอบ,” ลงวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2550.

งานด้านการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติให้ประสบความสำเร็จไปได้ หากแต่ต้องได้รับความร่วมมือ จากการประสานงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมาย อื่นๆที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงาน คณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด หรือ สำนักงานป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน เป็นต้น โดยมีกรมสอบสวนคดีพิเศษเป็นศูนย์กลางในการดำเนินงานด้านนี้ ทั้งการเป็นศูนย์กลางในการ แลกเปลี่ยน และรวบรวมข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้อง และการเป็นศูนย์กลางในการประสานงาน ระหว่างหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้โดยลักษณะพิเศษของพระราชบัญญัติการ สอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547 ที่ให้อำนาจคณะกรรมการคดีพิเศษอย่างกว้างขวางในการออกข้อบังคับ การปฏิบัติหน้าที่ในคดีพิเศษระหว่างหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์ใน การประสานการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับคดีอาชญากรรมพิเศษ ซึ่งอำนาจดังกล่าวนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการประสานความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานผู้ บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตัวอย่างของการออกข้อบังคับเกี่ยวกับการประสานงานระหว่าง หน่วยงานของรัฐซึ่งคณะกรรมการคดีพิเศษได้ออกมาบังคับใช้ ได้แก่ ข้อบังคับคณะกรรมการคดี พิเศษว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการสอบสวนร่วมกันหรือการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันในคดี พิเศษระหว่างพนักงานสอบสวนคดีพิเศษกับพนักงานอัยการหรืออัยการทหาร พ.ศ. 2547 ซึ่งมี สารสำคัญถึงการกำหนดให้กรมสอบสวนคดีพิเศษสามารถร้องขอให้พนักงานอัยการ หรือ อัยการ ทหาร เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันตั้งแต่ชั้นเริ่มแรก คือ เริ่มตั้งแต่การวางแผนทาง หรือ แผนงานการ สอบสวน การสอบปากคำพยาน หรือ ผู้ต้องหา ตลอดจนการให้คำแนะนำและตรวจสอบ พยานหลักฐานได้ เป็นต้น ซึ่งต่อไปคณะกรรมการคดีพิเศษสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องมีการออก ข้อบังคับในลักษณะดังกล่าวเพื่อนำมาใช้เป็นมาตรการ หรือ แนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันกับ หน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายอื่นๆที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ประสานงานกันในลักษณะ เครือข่ายระหว่างหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายของรัฐเกี่ยวกับงานด้านการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นเครื่องมือที่สามารถนำมาใช้ในการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรม ข้ามชาติประสบผลสำเร็จโดยเร็ว

3.1.5 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

สำนักงานตำรวจชาตินับเป็นอีกหน่วยงานหนึ่งซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงต่อ งานด้านการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ เนื่องด้วยภารกิจหลักของสำนักงาน ตำรวจแห่งชาติ มีหน้าที่โดยตรงในการป้องกันภัยต่างๆให้แก่ประชาชนทั้งชีวิต ทรัพย์สิน และร่างกาย เกี่ยวกับงานด้านการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาตินี้ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ได้มีการตั้งคณะกรรมการและคณะทำงานศูนย์ป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรมพิเศษ และอาชญากรรมข้ามชาติ(ศพช.ตำรวจ)ขึ้น โดยมีผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เป็นประธานกรรมการ และมีรองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติฝ่ายป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรมพิเศษเป็นกรรมการ และเลขาธิการ และนอกจากนี้ยังได้มีการตั้งศูนย์ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติและชาวต่างชาติที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย รวมทั้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ และชาวต่างชาติที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย โดยมีผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติเป็นประธานกรรมการ และแต่งตั้งผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจเป็นกรรมการและเลขาธิการ โดยคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ และชาวต่างชาติที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมายมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้ คือ¹⁹

- (1) กำหนดนโยบายแผนงาน และมาตรการต่างๆรวมทั้งติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ และชาวต่างชาติที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย
- (2) เป็นศูนย์อำนวยการ ควบคุม กำกับดูแล สั่งการ และประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการข่าวและการปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ และชาวต่างชาติที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย
- (3) ให้ความเห็นชอบคำขอขบประมาณ อนุมัติแผนการใช้งบประมาณ และควบคุมการใช้งบประมาณ
- (4) เร่งติดตาม และตรวจสอบการสืบสวนสอบสวน หาข่าว และการปฏิบัติของหน่วยงานต่างๆเพื่อให้การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ และชาวต่างชาติที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมายเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ
- (5) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ หรือคณะทำงานเพื่อทำการแทนคณะกรรมการได้ตามความเหมาะสม

¹⁹ วันชัย รุจนวงศ์ และคณะ, “การป้องกันองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติภายใต้กรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ.2000 ข้อ 31,” รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง การพัฒนากฎหมายป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติระยะที่ 2, หน้า 19-25

- (6) ประธานกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งกรรมการเป็นผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ศูนย์ป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ และชาวต่างชาติที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมายแล้วรายงานคณะกรรมการทราบ
- (7) ประธานกรรมการหรือรองประธานที่ได้รับมอบหมายจากประธานกรรมการ มีอำนาจสั่งให้ข้าราชการตำรวจมาปฏิบัติราชการที่ศูนย์ป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ และชาวต่างชาติที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมายแล้วรายงานคณะกรรมการทราบ
- (8) กรณีเป็นเรื่องสำคัญและมีความจำเป็นเร่งด่วน เพื่อมิให้เสียหายต่อราชการให้ประธานกรรมการมีอำนาจสั่งการแทนคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ และชาวต่างชาติที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมายได้ ทั้งนี้ต้องแจ้งคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ และชาวต่างชาติที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมายทราบในโอกาสแรกที่มีการประชุมคณะกรรมการ
- (9) ผู้อำนวยการศูนย์ป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ และชาวต่างชาติที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย มีอำนาจหน้าที่ในการประกอบกำลังส่วนอำนวยการและส่วนปฏิบัติการตลอดจนกำหนดหน้าที่การทำงานและกำหนดงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง โดยจะต้องสอดคล้องและไม่ขัดต่อนโยบายที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ หรือคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ และชาวต่างชาติที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมายกำหนด

ในส่วนของศูนย์ป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ และชาวต่างชาติที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย นั้นมีลักษณะงาน ขอบเขต อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้ คือ

- (1) งานศูนย์ป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ
- (2) งานสืบสวนป้องกัน และปราบปรามชาวต่างชาติที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมายและผู้ที่หลบหนีอยู่ในราชอาณาจักรโดยการอนุญาตสิ้นสุด
- (3) งานประสานการปฏิบัติ หรือการอำนวยการหรือการสนธิกำลังหน่วยปฏิบัติต่างๆเพื่อการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ และชาวต่างชาติที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย
- (4) งานอำนวยการสถิติ วิจัย วางแผน ฝึกอบรม ตรวจสอบ และติดตามประเมินผล

- (5) งานประชาสัมพันธ์ งานการข่าว งานทะเบียนจัดเก็บข้อมูล
- (6) งานอื่นๆ ตามที่รัฐบาล สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ และชาวต่างชาติที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย มอบหมาย

ทั้งนี้ ภายในศูนย์ป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ และชาวต่างชาติที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมายจะ ได้มีการแบ่งฝ่ายปฏิบัติการออกเป็นสองฝ่าย คือ ฝ่ายป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ และฝ่ายป้องกันและปราบปรามชาวต่างชาติที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย

การตั้งศูนย์ป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ และชาวต่างชาติที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมายแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าสำนักงานตำรวจแห่งชาติให้ความสำคัญกับปัญหาองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติไม่ได้ด้อยไปกว่าหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายอื่นๆเลย ด้วยความที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายซึ่งต้องประจัญหน้า หรือ อยู่แนวหน้าในการเข้าปะทะกับกลุ่มองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ตลอดเป็นกำลังสำคัญที่จะปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติอื่นๆ เพื่อให้การป้องกัน และปราบปรามปัญหาดังกล่าวประสบความสำเร็จเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3.1.6 กฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่นๆ

นอกจากกฎหมายหลักเกี่ยวกับการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติโดยตรงที่กล่าวมาก่อนหน้านี้ไม่ว่าจะเป็นกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กฎหมายว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด กฎหมายว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน กฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษ รวมทั้งร่างกฎหมายว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติแล้ว ยังมีบทกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติอื่นๆด้วย ดังจะได้กล่าวถึงบทกฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่นๆซึ่งมีความสำคัญต่อการประสานงานระหว่างหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายซึ่งเกี่ยวข้องกับงานการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมดังต่อไปนี้

3.1.6.1 พระราชบัญญัติข้าวจรทรวงแห่งชาติ พ.ศ. 2528

การดำเนินงานในลักษณะหน่วยข้าวจรทรวงสมัยใหม่และเป็นหน่วยข้าวจรทรวงกลางของชาติเกิดขึ้นหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ซึ่งในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงที่ต่างประเทศมีการพัฒนาองค์การข้าวจรทรวงอย่างจริงจัง ส่งผลให้รัฐบาลในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม เห็นความจำเป็นที่จะต้องจัดตั้งหน่วยราชการที่เป็นศูนย์กลางสำหรับการรวบรวมข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่ได้รับจากการปฏิบัติงานการข้าวจรทรวงตามปกติ หรือจากหน่วยข้าวจรทรวงต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่ในขณะนั้น อันได้แก่ หน่วยข้าวจรทรวงฝ่ายทหาร และหน่วยข้าวจรทรวงตำรวจ รวมทั้งข้าวจรทรวงที่ได้จากวิธีการทางลับ และข้าวจรทรวงจากแหล่งข่าวเปิดที่มีผลกระทบต่อผลประโยชน์และความมั่นคงของประเทศ ซึ่งจำเป็นต่อการตัดสินใจกำหนดนโยบายและทำที่ทางการเมืองภายในและต่างประเทศของรัฐบาล จนได้จัดตั้ง "กรมประมวลราชการแผ่นดิน" อยู่ในสังกัดทบวงคณะรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2497 ตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ.2496 (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 70 ตอนที่ 81 หน้าที่ 13 เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2496) ต่อมาในสมัยจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรี กรมประมวลราชการแผ่นดิน จึงได้เปลี่ยนชื่อเป็น "กรมประมวลข้าวจรทรวงกลาง" เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2502 ตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการสำนักนายกรัฐมนตรี (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2502 และต่อมาในสมัยพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี กรมประมวลข้าวจรทรวงกลางได้เปลี่ยนชื่อเป็น "สำนักข้าวจรทรวงแห่งชาติ (สจช.)" เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2528 ตามพระราชบัญญัติข้าวจรทรวงแห่งชาติ พ.ศ.2528²⁰ และด้วยวัตถุประสงค์ของกฎหมายฉบับนี้มุ่งหวังที่จะปรับปรุงกิจการด้านข้าวจรทรวงในระดับชาติเพื่อให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นเพื่อประโยชน์แก่ความมั่นคงของชาติ ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงได้บัญญัติให้มีการจัดตั้งสำนักข้าวจรทรวงแห่งชาติขึ้น เพื่อทำหน้าที่เป็นหน่วยงานซึ่งรับผิดชอบโดยตรงต่อกิจการด้านข้าวจรทรวง โดยให้มีอำนาจหน้าที่ในด้านการปฏิบัติงานเกี่ยวกับกิจการข้าวจรทรวงแห่งชาติ กล่าวคือ เป็นศูนย์กลางด้านการข้าวจรทรวงโดยตรง โดยกฎหมายฉบับนี้มีสาระสำคัญดังนี้ คือ

- (1) การกำหนดนิยามความหมายของคำว่า "การข้าวจรทรวง"
- (2) การกำหนดให้มีสำนักข้าวจรทรวงแห่งชาติขึ้นเพื่อเป็นหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมาย มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบด้านการข้าวจรทรวงระดับชาติ ภายใต้การควบคุมดูแลของผู้อำนวยการสำนักข้าวจรทรวงแห่งชาติขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี

²⁰ สำนักข้าวจรทรวงแห่งชาติ,

ทั้งนี้ คำว่า “การข่าวกรอง” ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้หมายถึง การดำเนินการเพื่อให้ทราบถึง ความมุ่งหมาย กำลังความสามารถ และความเคลื่อนไหว รวมทั้งวิถีทางของต่างชาติ หรือองค์การก่อการร้ายที่อาจกระทำการอันเป็นการกระทบกระเทือน ต่อความมั่นคงแห่งชาติ ทั้งนี้ เพื่อให้รัฐบาลนำมาประกอบการพิจารณาในการ กำหนดนโยบายแห่งชาติ ดังจะเห็นได้จาก นิยามความหมายข้างต้นว่าข่าวกรองมีความสำคัญอย่างไร และด้วยเหตุใดจึงต้องมีการดำเนินการด้านการข่าวกรอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติย่อมจะต้องได้รับการดำเนินการข่าวกรองอย่างหลีกเลี่ยงเสียมิได้ เพราะการดำเนินกิจกรรมของเหล่าบรรดาองค์กรอาชญากรรมข้ามชาตินั้นย่อมส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ ซึ่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่ได้ถูกรวบเอาไว้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการปฏิบัติงานร่วมกันของเจ้าหน้าที่ และหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ในการที่จะใช้ประโยชน์ แลกเปลี่ยนและเข้าถึงข้อมูลข่าวสารซึ่งได้มีการรวบรวมไว้

ในส่วนของสำนักข่าวกรองแห่งชาติ ซึ่งเป็นหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมาย ตามกฎหมายฉบับนี้ มีอำนาจหน้าที่สำคัญดังนี้ คือ²¹

- (1) ปฏิบัติงานเกี่ยวกับกิจการการข่าวกรอง การต่อต้านข่าวกรอง การข่าวกรองทางการสื่อสาร และการรักษาความปลอดภัยฝ่ายพลเรือน
- (2) ติดตามสถานการณ์ภายในประเทศและต่างประเทศที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงแห่งชาติ และรายงานต่อนายกรัฐมนตรีและสภาความมั่นคงแห่งชาติ
- (3) กระจายข่าวกรองที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงแห่งชาติให้หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้องใช้ประโยชน์ตามความเหมาะสม
- (4) ศึกษา วิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับกิจการการข่าวกรอง การต่อต้านข่าวกรอง และการรักษาความปลอดภัยฝ่ายพลเรือนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการ ปฏิบัติงาน

²¹ สำนักข่าวกรองแห่งชาติ.

- (5) เป็นศูนย์กลางประสานกิจการการข่าวกรอง การต่อต้านข่าวกรอง และการรักษาความปลอดภัยฝ่ายพลเรือนกับหน่วยข่าวกรองอื่นภายในประเทศ
- (6) เป็นหน่วยงานหลักในการประสานกิจการการข่าวกรองและการต่อต้านข่าวกรองกับหน่วยข่าวกรองของต่างประเทศในเรื่องที่เกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติ
- (7) เสนอแนะนโยบายและมาตรการ ตลอดจนให้คำแนะนำและ คำปรึกษาด้านการข่าวกรอง การต่อต้านข่าวกรอง และการรักษาความปลอดภัยฝ่ายพลเรือน ต่อนายกรัฐมนตรีและสภาความมั่นคงแห่งชาติ
- (8) ปฏิบัติหน้าที่อื่นใดตามที่นายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี และสภาความมั่นคงแห่งชาติมอบหมาย

โดยสรุปอำนาจหน้าที่ของสำนักข่าวกรองแห่งชาติซึ่งมีความสำคัญอย่างมากต่อการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ และหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาตินั้น คือ อำนาจหน้าที่ในการเป็นศูนย์กลางประสานกิจการการข่าวกรอง การต่อต้านข่าวกรอง และการรักษาความปลอดภัยฝ่ายพลเรือนกับหน่วยข่าวกรองอื่นภายในประเทศนั่นเอง และเพื่อความสอดคล้องกับการเป็นศูนย์กลางในงานด้านการข่าวกรอง พระราชบัญญัติข่าวกรอง พ.ศ.2528 ยังได้บัญญัติเอาไว้ให้หน่วยข่าวกรองอื่นของรัฐมีหน้าที่ต้องจัดส่งรายงานเกี่ยวกับข่าวกรองที่รวบรวมได้ต่อสำนักข่าวกรองแห่งชาติอีกด้วย สำหรับการดำเนินงานของสำนักข่าวกรองแห่งชาติเกี่ยวกับการประสานงาน และความร่วมมือด้านการข่าวกรองกับเจ้าหน้าที่ และหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายนั้น ตามระเบียบสำนักข่าวกรองแห่งชาติว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2541 ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของสำนักข่าวกรองแห่งชาติขึ้น และคณะกรรมการดังกล่าวนี้มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการเป็นตัวแทนของสำนักงานข่าวกรองแห่งชาติในการประสานงานกับหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมาย และส่วนราชการต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540

3.1.6.2 พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522

สำหรับพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 นี้ได้ถูกบัญญัติขึ้นเพื่อการควบคุมดูแลเกี่ยวกับการเข้าออกของคนต่างด้าวซึ่งจะได้เดินทางเข้า-ออก ประเทศไทย และนับเป็น

กฎหมายที่สำคัญอีกฉบับหนึ่งต้องงานด้านการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติต่างๆ เนื่องด้วยปัญหาองค์กรอาชญากรรมข้ามชาตินี้ ส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของปัญหาหาได้เกิดจากอาชญากรซึ่งเป็นคนสัญชาติไทยแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่อาชญากรอีกส่วนหนึ่งเป็นคนสัญชาติอื่นๆร่วมอยู่ด้วย ซึ่งอาชญากรต่างสัญชาตินี้ได้ดำเนินธุรกิจผิดกฎหมายภายในประเทศไทยด้วยการเดินทางเข้า-ออก อยู่อย่างสม่ำเสมอ กฎหมายฉบับนี้จึงมีความสำคัญต่อกระบวนการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกัน และปราบปรามปัญหาองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติมิใช่น้อยสาระสำคัญของกฎหมายฉบับนี้ต้องงานด้านดังกล่าวพอกล่าวได้โดยสังเขป ดังนี้

- (1) มีการกำหนดนิยามความหมายของคำว่า “คนต่างด้าว” ว่าหมายถึงบุคคลธรรมดาซึ่งไม่มีสัญชาติไทย
- (2) กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นรัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522
- (3) มีการกำหนดให้มีคณะกรรมการพิจารณาคนเข้าเมืองประกอบด้วย ปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ อธิบดีกรมตำรวจ อธิบดีกรมแรงงาน อธิบดีกรมอัยการ เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน เลขาธิการสภาพความมั่นคงแห่งชาติ ผู้อำนวยการองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นกรรมการ และผู้บังคับการกองตรวจคนเข้าเมือง เป็นกรรมการและเลขานุการ
- (4) คณะกรรมการพิจารณาคนเข้าเมืองมีอำนาจหน้าที่ซึ่งมีความสำคัญต่องานด้านการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ คือ
 - การให้คำปรึกษาคำแนะนำ และความเห็นแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยในการวาง ระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของ พนักงานเจ้าหน้าที่ประจำด่านตรวจคนเข้าเมือง หรือพนักงานของรัฐอื่นๆ เพื่อรักษาความมั่นคงของชาติ หรือ ในการออกกฎกระทรวงตาม พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 รวมทั้งให้ความเห็นในเรื่องเกี่ยวกับคนเข้าเมืองอื่นๆ
 - อำนาจในการเรียกเป็นหนังสือให้บุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อเท็จจริง หรือให้ส่ง เอกสารเกี่ยวกับเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการให้ ซึ่งย่อมรวมถึงการออกหนังสือเรียกให้

เจ้าหน้าที่ของรัฐอื่น ๆ มาให้ข้อเท็จจริง ข้อมูลข่าวสาร หรือ ให้ส่งเอกสารเพื่อนำมาพิจารณา

- (5) มีการกำหนดห้ามมิให้คนต่างด้าวซึ่งมีพฤติการณ์เป็นที่น่าเชื่อว่าเป็นบุคคลที่เป็นภัยต่อสังคม หรือจะก่อ เหตุร้ายให้เกิดอันตรายต่อความสงบสุขหรือความปลอดภัยของประชาชน หรือ ความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร หรือ เป็นบุคคลซึ่งเจ้าหน้าที่รัฐบาลต่างประเทศได้ออกหมายจับ เข้ามาในราชอาณาจักร
- (6) มีการกำหนดห้ามมิให้คนต่างด้าวซึ่งมีพฤติการณ์เป็นที่น่าเชื่อว่าเป็นบุคคลที่เข้ามามีการค้าประเวณี การค้าหญิง หรือเด็ก การค้ายาเสพติดให้โทษ การลักลอบหนีภาษีศุลกากรหรือเพื่อ ประกอบกิจการอื่นที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนเข้ามาในราชอาณาจักร
- (7) มีการกำหนดให้อำนาจรัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทยอย่างกว้างขวางในการมีคำสั่งไม่อนุญาตห้ามมิให้คนต่างด้าวผู้ใดหรือจำพวกใดเข้ามาในราชอาณาจักร เพื่อประโยชน์แก่ ประเทศหรือเพื่อความสงบเรียบร้อย วัฒนธรรมหรือศีลธรรมอันดี หรือความผาสุกของประชาชน หรือ ในกรณีพิเศษเฉพาะเรื่องรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยโดยอนุมัติของคณะรัฐมนตรี จะอนุญาตให้คนต่างด้าวผู้ใด หรือจำพวกใดเข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรภายใต้ เงื่อนไขใด ๆ หรือจะยกเว้นไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ในกรณีใดๆบ้าง ก็ได้

3.2 ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

จากที่ผู้เขียนได้กล่าวถึงบทกฎหมาย และกระบวนการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติมาทั้งหมดนั้น พอจะสรุปได้ถึงปัญหาข้อกฎหมายซึ่งเกิดขึ้นในปัจจุบันของประเทศไทยเกี่ยวกับงานด้านการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติได้ ดังนี้

3.2.1 การกำหนดค่านิยม “องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ”

สืบเนื่องจากในปัจจุบันนี้ประเทศไทยยังมิได้มีการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติออกมาบังคับใช้โดยตรง และยังไปกว่านั้นใน

ประเทศไทยยังไม่มีบทกฎหมายใดที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติไม่ว่าจะเป็นกฎหมายว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด กฎหมายว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน หรือ กฎหมายว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ ที่ได้มีการกำหนดถึงลักษณะ หรือ นิยามความหมายของคำว่า “องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ” เอาไว้อย่างชัดเจน ด้วยเหตุดังกล่าวจึงส่งผลกระทบต่อความชัดเจนในการนำเอาบทกฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้องมาบังคับใช้เพื่อการป้องกัน และปราบปรามการดำเนินกิจกรรมที่ผิดกฎหมายขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งผู้เขียนพอจะสรุปผลกระทบสำคัญที่เกิดจากการขาดบทบัญญัติทางกฎหมายที่จะนำมาบังคับใช้เพื่อการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติโดยตรง รวมทั้งการที่ไม่มีการบัญญัติให้คำนิยามของคำว่า “องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ” ได้ ดังนี้ คือ

- (1) การทำให้เกิดความไม่ชัดเจนในประเด็นเรื่องการกำหนดผู้รับผิดชอบการสืบสวนสอบสวนคดีความผิดทางอาญาซึ่งได้กระทำโดยองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติระหว่างอัยการสูงสุดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 20 กับกรมสอบสวนคดีพิเศษตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547 ซึ่งโดยลักษณะของการดำเนินกิจกรรมขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติแทบทั้งสิ้นจะมีการกระทำความผิดลงทั้งในและนอกราชอาณาจักรรวมกัน
- (2) ในส่วนของกฎหมายว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน เนื่องจากยังไม่มีการบัญญัติให้การกระทำความผิดซึ่งมีลักษณะที่เป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติให้เป็นความผิดมูลฐานหนึ่งในความผิดมูลฐานซึ่งจะสามารถนำเอากฎหมายป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงินไปบังคับใช้ได้โดยตรง จึงอาจเกิดปัญหาว่าในกรณีที่หากการดำเนินกิจกรรมขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติมีลักษณะของการกระทำความผิดซึ่งนอกเหนือไปจากความผิดมูลฐานที่ได้กำหนดเอาไว้แปลความผิดมูลฐานในปัจจุบันแล้วจะส่งผลให้ไม่สามารถนำกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินซึ่งใช้มาตรการในการริบทรัพย์สินเป็นมาตรการหลักในการปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาตินั้นได้

3.2.2 การกำหนดอำนาจสอบสวน

สำหรับประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนคดีความผิดซึ่งอาจได้กระทำลงโดยองค์กรอาชญากรรมข้ามชาตินั้นดังที่ผู้เขียนได้วิเคราะห์และอธิบายไว้ในหัวข้อ 3.1.4.1 ของ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้โดยสังเขปแล้วครั้งหนึ่ง ผู้เขียนจึงขอสรุปถึงประเด็นดังกล่าวเป็นกรณีไปเพื่อให้เห็นภาพอย่างชัดเจนอีกครั้งดังนี้ คือ

- (1) แต่เดิมหากเป็นช่วงเวลาก่อนหน้าที่จะมีการประกาศบังคับใช้พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547 เมื่อเกิดคดีความผิดทางอาญาขึ้นลำดับแรกย่อมต้องพิจารณาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเสียก่อนว่าการกระทำ ความผิดดังกล่าวนั้นเป็นการกระทำความผิดภายในราชอาณาจักรไทย หรือ ภายนอกราชอาณาจักรไทย เนื่องด้วยหากการกระทำความผิดลงนั้นเป็นการกระทำความผิดภายในราชอาณาจักรไทยแต่เพียงอย่างเดียว หรือ กล่าวได้ว่าเป็นการกระทำลงภายในราชอาณาจักร โดยแท้การสืบสวนสอบสวนคดีดังกล่าวย่อมต้องนำเอาประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 18 และมาตรา 19 มาบังคับใช้แก่กระบวนการสืบสวนสอบสวนการกระทำความผิดนั้น
- (2) แต่หากเป็นกรณีที่การกระทำความผิดทางอาญาดังกล่าวเป็นการกระทำความผิดอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 4 วรรคสอง มาตรา 5 และมาตรา 6 ซึ่งประมวลกฎหมายอาญาให้ถือว่าการกระทำความผิดอาญานั้นได้กระทำลงในราชอาณาจักรแล้วนั้น กรณีนี้ยังคงมีความเห็นที่คลุมเครือกันอยู่ว่าสมควรที่จะอยู่ในอำนาจการสืบสวนสอบสวนของผู้ใดระหว่างอัยการสูงสุดโดยอาศัยอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 20 หรือ พนักงานสอบสวนกองปราบปราม กรมตำรวจ ซึ่งมีเขตอำนาจสอบสวนคดีได้ทั่วราชอาณาจักร
- (3) หากมีกรณีการกระทำความผิดทางอาญาซึ่งได้กระทำลงภายนอกราชอาณาจักรไทยโดยแท้แล้วพนักงานสอบสวนผู้มีหน้าที่รับผิดชอบต่อดังกล่าวย่อมเป็นอัยการสูงสุดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 20 แต่ทั้งนี้เมื่อต่อมาภายหลังมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547 มาบังคับใช้จึงเกิดความไม่ชัดเจนขึ้นในส่วนของผู้รับผิดชอบการสืบสวนสอบสวนคดีความผิดทางอาญาซึ่งได้กระทำลงภายนอกราชอาณาจักรไทยว่าระหว่างอัยการสูงสุด กับ กรมสอบสวนคดีพิเศษ หน่วยงานใดจะเป็นพนักงานสอบสวนผู้มีหน้าที่รับผิดชอบต่อดคดีในลักษณะเช่นนี้กันแน่เพราะในมาตรา 21 ของพระราชบัญญัติดังกล่าวโดยเฉพาะอย่างยิ่งใน (1) ค. ได้มีการบัญญัติให้ลักษณะการกระทำความผิดทางอาญาตามที่ได้

กำหนดไว้ท้ายพระราชบัญญัติดังกล่าวและที่กำหนดในกฎกระทรวงโดยการเสนอแนะของคณะกรรมการคดีพิเศษ ที่มีลักษณะข้ามชาติที่สำคัญ หรือ ได้กระทำลงโดยองค์กรอาชญากรรมอยู่ในอำนาจการสืบสวนสอบสวนของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ผู้เขียนมีความคิดเห็นว่าด้วยประเด็นปัญหาดังกล่าวนี้จึงทำให้ขาดความชัดเจนเกี่ยวกับอำนาจการสืบสวนสอบสวนคดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งคดีความผิดทางอาญาซึ่งกระทำโดยองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติซึ่งมักมีการกระทำความผิดทั้งภายใน และภายนอกราชอาณาจักรเป็นอย่างยิ่ง และย่อมจะส่งผลให้งานด้านการสืบสวนสอบสวนคดีความผิดขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติขาดความเป็นเอกภาพ และอาจนำพามาซึ่งความไม่สอดคล้องประสานกันเนื่องจากอุปสรรคความไม่ชัดเจนของกฎหมายที่เกี่ยวข้องในประเด็นส่วนนี้

3.3 ปัญหา และอุปสรรคเชิงนโยบายในการบังคับใช้ กฎหมาย²²

3.3.1 การปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ

ในส่วนของนโยบายความมั่นคงแห่งชาติในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ รัฐบาลได้มอบหมายให้สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติเป็นหน่วยงานหลัก (Focal Point) ในการกำกับดูแลและประสานการดำเนินการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติให้เป็นไปตามนโยบาย โดยมุ่งหวังให้งานการแก้ไขปัญหาดังระดับนโยบายและระดับปฏิบัติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งภายในและระหว่างประเทศ โดยสำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติได้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์ประสานความร่วมมือต่อต้านการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติแห่งชาติ (ศกอช.) มีภารกิจหลักในการประสานความร่วมมือและอำนวยความสะดวกปฏิบัติทั้งภายในและระหว่างประเทศ

ปัจจุบันหน่วยงานที่มีหน้าที่หลักในการป้องกันและปราบปราม รวมทั้งแก้ไขปัญหามององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ประกอบด้วย สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักข่าวกรองแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด กระทรวงการต่างประเทศ สำนักงาน พ.พ.

²² สำนักงานกิจการยุติธรรม, “นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ,” มาตรการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมและผู้มีอิทธิพล, หน้า 808-812.

และสำนักงบประมาณ ซึ่งระหว่างหน่วยงานหลักๆเหล่านี้ต่างมีทิศทางในการแก้ไขปัญหาองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติในทิศทางเดียวกัน แต่ยังคงมีปัญหาในการปฏิบัติตามนโยบายบางประการ ดังนี้

- (1) เนื่องจากนโยบายดังกล่าวเป็นนโยบายด้านความมั่นคงแห่งชาติ ซึ่งมีปัญหาในด้านการยอมรับอยู่บ้างสำหรับหน่วยงานที่ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับความมั่นคงของชาติโดยตรง แต่ปัญหาเกี่ยวกับเรื่องการยอมรับนโยบายดังกล่าวสามารถแก้ไขได้ด้วยการทำความเข้าใจถึงความสำคัญของนโยบาย
- (2) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารนโยบาย โดยเฉพาะเมื่อผู้บริหารนโยบายอาจไม่ได้รับการยอมรับจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเท่าที่ควรจะเป็น เนื่องจากหน่วยงานในระดับปฏิบัติการยังคงให้ความสำคัญต่อภารกิจหลักของหน่วยงานของตนมากกว่าการให้ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งยอมแก้ไขได้ด้วยการกระตุ้นให้เกิดความสำนึกต่อผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินกิจกรรมขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ
- (3) นโยบายสำหรับการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหาองค์กรอาชญากรรมข้ามชาตินี้จะสามารถส่งผลต่อการปฏิบัติการอย่างจริงจังมีประสิทธิภาพได้ก็ต่อเมื่อมีกลไกในการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ด้วยหน่วยงานที่เป็นกลางซึ่งเป็นที่ยอมรับของหน่วยงานในระดับปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง

3.3.2 การดำเนินการด้านงานข่าวกรองเกี่ยวกับการป้องกันและการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ

หน่วยงานหลักในการดำเนินการด้านการข่าวสำหรับงานการป้องกันและปราบปรามรวมทั้งแก้ไขปัญหาองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ คือ สำนักงานข่าวกรองแห่งชาติ โดยมีหน่วยงานสนับสนุนเช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ศูนย์รักษาความปลอดภัย กระทรวงการต่างประเทศ และหน่วยข่าวของกองทัพ รวมไปถึงหน่วยงานด้านการข่าวของกระทรวงมหาดไทย

อนึ่ง เนื่องจากงานด้านการข่าวของประเทศไทยปัจจุบันเองมีปัญหาเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือ และการได้รับการยอมรับจากรัฐบาล ซึ่งเกี่ยวกับประเด็นปัญหาดังกล่าวรัฐบาลได้เคยมีมติให้มีการปรับปรุงหน่วยงานด้านการข่าวเมื่อช่วงเดือนเมษายน 2546 ทำให้การปฏิบัติงานในการปฏิบัติการด้านการข่าวได้รับการปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพดีขึ้นเป็นอย่างมาก โดยได้มีการจัดตั้งศูนย์ประสานงานการข่าว(ศปข.)ขึ้น อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานข่าวกรองแห่งชาติเพื่อทำหน้าที่เป็นศูนย์อำนวยการหลักด้านการข่าว ซึ่งการจัดตั้งศูนย์ดังกล่าวทำให้การรวบรวมข่าวมีเอกภาพมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานข่าวด้านการต่อต้านการก่อการร้าย หากแต่ปัจจุบันงานด้านการข่าว

เกี่ยวกับอาชญากรรมข้ามชาติด้านอื่นๆนอกจากการก่อการร้ายแล้วยังไม่สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นที่น่าพอใจ

3.3.3 การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรเพื่อการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

ปัญหาซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญที่สุดของการพัฒนาศักยภาพบุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่ให้หน่วยงานซึ่งเกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติของประเทศไทยนั้น ก็เป็นปัญหาในลักษณะเช่นเดียวกันกับหน่วยงานราชการอื่นๆของประเทศไทย ซึ่งปัญหาดังกล่าว คือ การโยกย้ายและสับเปลี่ยนหน้าที่ แต่เนื่องจากการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปราม รวมทั้งแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาตินี้มีความต้องการบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน (Specialist) เป็นอย่างสูงในจำนวนมากพอสำหรับการปฏิบัติงานบังคับใช้กฎหมาย การโยกย้ายและสับเปลี่ยนหน้าที่จึงเป็นอุปสรรคสำคัญในการผลิตบุคลากรเหล่านี้ขึ้นมาปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ และมีประสิทธิภาพ

การแก้ไขปัญหาลักษณะดังกล่าวข้างต้นจำเป็นต้องมีการพิจารณาว่างานที่มีลักษณะพิเศษเช่นงานการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาตินี้ควรมีการพัฒนากระบวนการบริหารงานบุคคลในลักษณะพิเศษ กล่าวคือ มีความมั่นคงในตำแหน่งหน้าที่ที่ปฏิบัติงาน มีความก้าวหน้า และได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับความรู้ความชำนาญ โดยอาจรวมไปถึงการได้รับความคุ้มครองอันตรายอันจะเกิดกับทรัพย์สิน ร่างกาย ครอบครัวของบุคลากรที่ปฏิบัติงานเหล่านี้เป็นพิเศษมากกว่าบุคลากรในส่วนอื่นๆ เพื่อให้บุคลากรเหล่านี้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ เต็มความสามารถ และเกิดความต่อเนื่องในการปฏิบัติหน้าที่ ก่อให้เกิดพัฒนาการในด้านองค์ความรู้สำหรับงานของตนโดยไม่ต้องห่วง หรือ มีความวิตกกังวลเรื่องความก้าวหน้าและความมั่นคงในชีวิต

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

กระบวนการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ในต่างประเทศ

เนื่องด้วยกระบวนการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกัน และปราบปรามปัญหาองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติของประเทศไทยต้องการการพัฒนาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามการดำเนินกิจการขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติอย่างต่อเนื่องไม่มีที่สิ้นสุด ดังนั้น การศึกษาถึงกระบวนการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติของต่างประเทศซึ่งเป็นที่ยอมรับในการดำเนินงานด้านการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติว่ามีประสิทธิภาพเพื่อนำเอาส่วนที่เป็นประโยชน์มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากฎหมายและกระบวนการบังคับใช้กฎหมายของประเทศไทยต่อไป อย่างเช่นที่ในบทนี้จะได้กล่าวถึงกระบวนการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติของประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศออสเตรเลีย โดยต้องการจะแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของกระบวนการบังคับใช้กฎหมายโดยเฉพาะอย่างยิ่งบทกฎหมาย หรือ มาตรการที่ก่อให้เกิดการประสานงาน และการร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับงานด้านการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติเป็นหลัก เพราะมาตรการซึ่งก่อให้เกิดการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามปัญหาองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติร่วมกันระหว่างหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องนี้จะเป็นส่วนสำคัญอย่างมากต่อกระบวนการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติในภาพรวม

4.1 กระบวนการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติของประเทศสหรัฐอเมริกา

ย้อนกลับไปเมื่อปี ค.ศ.1990 ซึ่งเป็นจุดสิ้นสุดของสงครามเย็น และการเกิดขึ้นของโลกาภิวัตน์ เหล่าองค์กรอาชญากรรมได้ขยายการดำเนินกิจกรรมไปสู่ระดับโลกโดยอาศัยประโยชน์จากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การเดินทางระหว่างประเทศที่สะดวกขึ้น และจากการพัฒนาที่ไม่หยุดยั้งของเทคโนโลยีการติดต่อสื่อสาร คงเป็นเรื่องยากหากจะกล่าวถึงความเสียหายที่เกิดจากการดำเนินกิจกรรมของเหล่าองค์กรอาชญากรรม แต่มีการประมาณการว่าความเสียหายน่าจะอยู่ที่ตัวเลข

ประมาณ 2-5 เปอร์เซ็นต์ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประชาคมโลก* โดยทั้งนี้ National Security Council หรือ เรียกโดยย่อว่า NSC หรือ สถาบันความมั่นคงแห่งชาติของสหรัฐอเมริกาได้มีการประเมินถึง ภัยคุกคามที่เกิดจากองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติเอาไว้ว่ากิจกรรมขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่เป็นภัยคุกคามสำคัญต่อประเทศสหรัฐอเมริกา ได้แก่¹

- (1) การลักลอบค้าวัตถุระเบิด และเทคโนโลยีนิวเคลียร์
- (2) การค้ายาเสพติด
- (3) การค้ามนุษย์
- (4) อาชญากรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา
- (5) การฟอกเงิน

ประเทศสหรัฐอเมริกาจึงได้มีการกำหนดนโยบายหนึ่งขึ้นมาโดยมีได้โผล่หลักในการจัดทำนโยบายคือ National Security Council(NSC) ร่วมกับหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ และการก่อการร้าย นโยบายดังกล่าวนี้มีชื่อว่า “International Crime Control Strategy 1998” โดยนโยบายดังกล่าวนี้มีเนื้อหาสาระสำคัญอยู่ที่การตั้งกรอบการทำงานด้านการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ เพื่อนำมาใช้เป็นนโยบายหลักในงานด้านการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ และการก่อการร้ายของประเทศสหรัฐอเมริกาทั้งในสมัยของประธานาธิบดี Bill Clinton และ George W. Bush โดยนโยบายนี้ได้วางเป้าหมายเอาไว้ 8 ประการด้วยกัน คือ

- (1) ขยายการป้องกันตามแนวชายแดนของประเทศสหรัฐอเมริกา

* (Global Gross Domestic Product) Michael Camdessus, Managing Director, International Monetary Fund, “Money Laundering: The Importance of International Countermeasures,” (address before the Financial Action Task force, February 10, 1998). Another study (using different criteria) estimated that laundered funds comprised about 10% of world GDP. Schneider, Friedrich, and Enste, Dominik, “Shadow Economies: Size, Causes, and Consequences,” The Journal of Economic Literature, vol. 38, no. 1, 2000.

¹ Interview with an Administration Official, November 2005. The official projected that the reassessment would be complete “in early 2006.” Based partly on the results, the NSC Policy Coordination Committee on international crime may revise the 1998 International Crime Control Strategy.

- (2) ป้องกันแนวชายแดนของประเทศสหรัฐอเมริกาจากการลักลอบค้าขายของหรือสิ่งอื่นที่ผิดกฎหมาย
- (3) ปฏิเสธความปลอดภัยของอาชญากร
- (4) ปรามปรามอาชญากรรมทางการเงิน
- (5) ปกป้องการค้าระหว่างประเทศจากอาชญากรรมข้ามชาติ
- (6) ตอบโต้อาชญากรรมข้ามชาติที่เกิดขึ้น
- (7) สนับสนุนด้านการเงินสำหรับการสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ และ การปฏิบัติกรตามกฎหมาย
- (8) เพิ่มขีดความสามารถของประเทศสหรัฐอเมริกาสำหรับงานด้านการป้องกัน และ ปรามปรามอาชญากรรมข้ามชาติอย่างเต็มที่

สำหรับการนำนโยบายดังกล่าวข้างต้นปฏิบัติให้เกิดกระบวนการบังคับใช้ตามกฎหมายเป็นหน้าที่ของหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน และปรามปรามปัญหาองค์กรอาชญากรรมหลักของประเทศสหรัฐอเมริกา อันได้แก่ Department of State, Department of Defense, Department of Justice, Department of Treasury, Department of Homeland Security และ Department of Commerce โดยแต่ละหน่วยงานมีบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับงานด้านต่างๆ ดังนี้

(1) การลักลอบค้าอาวุธนิวเคลียร์

มีจุดมุ่งหมายในการป้องกันไม่ให้มีการลักลอบขนวัตถุคิบในการผลิตอาวุธนิวเคลียร์เข้า และออกตามแนวชายแดนของประเทศสหรัฐอเมริกา มีหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายหลักผู้รับผิดชอบคือ Department of State เพื่อปฏิบัติงานร่วมกับ Department of Defense, Department of Energy, Department of Homeland Security และ Department of Commerce

(2) การค้ายาเสพติด

มีหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายหลักรับผิดชอบคือ The State Department's Bureau of International Narcotics and Law Enforcement Affairs(INL) เพื่อปฏิบัติงานร่วมกับ Department of Justice, Department of Homeland Security และ Department of Defense คอยทำหน้าที่ประสานงานกันรวมทั้งริเริ่มโครงการต่อต้านยาเสพติด โดยมี Drug Enforcement Agency(DEA) เป็นหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายหลักในการนำตัวผู้ค้ายาเสพติดไปสู่กระบวนการยุติธรรมของประเทศสหรัฐอเมริกา

ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ DEA ได้มีการประสานความร่วมมือกับรัฐบาลของกว่า 58 ประเทศทั่วโลกสำหรับการร่วมมือด้านการสืบสวนสอบสวน การวางโครงสร้าง และการฝึกอบรม

(3) การค้ามนุษย์

สำหรับงานด้านการต่อต้านการค้ามนุษย์ขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาตินี้มี Department of State เป็นหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายรับผิดชอบหลักเพื่อปฏิบัติงานร่วมกับ Department of Justice, Department of Homeland Security, Department of Health and Human Services และ Department of Labor ภายใต้บทบัญญัติทางกฎหมาย คือ The Victims of Trafficking and Violence Protection Act 2000(P.L. 106-386) ซึ่งได้รับการบัญญัติขึ้นเมื่อวันที่ 28 ตุลาคม ค.ศ. 2000

(4) อาชญากรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา

เกี่ยวกับงานการป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญานี้ อยู่ภายใต้การนำของ The Office of the United States Trade Representative(USTR) เพื่อปฏิบัติงานร่วมกับ Department of Commerce, Department of State, Department of Justice และ Department of Homeland Security

(5) การฟอกเงิน

การฟอกเงินนี้มีหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายรับผิดชอบหลักในการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน คือ Department of Treasury เพื่อปฏิบัติงานร่วมกับ Department of Justice และ Department of Homeland Security โดยภายใต้ Department of Treasury นี้ยังมีหน่วยงานที่มีชื่อว่า The Treasury's Office of Terrorism and Financial Intelligence(TFI) ทำหน้าที่ในการปกป้องระบบการเงินภายใน และภายนอกประเทศสำหรับสหรัฐอเมริกาด้วยกระบวนการบังคับใช้กฎหมายต่างๆ เช่น การคว่ำบาตรทางการเงิน การออกกฎระเบียบทางการเงิน การสนับสนุนด้านการบังคับใช้กฎหมาย เป็นต้น นอกจากนี้ Asset Forfeiture and Money Laundering Section ซึ่งอยู่ภายใต้ Department of Justice จะทำหน้าที่ในการนำหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ในด้านงานสืบสวนสอบสวน และการดำเนินคดีเกี่ยวกับการฟอกเงิน

(6) งานด้านการสืบสวนสอบสวนคดีอาญา

สำหรับงานด้านการสืบสวนสอบสวนคดีอาญาจะมี Department of Justice และ Department of Homeland Security เป็นหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายผู้รับผิดชอบหลัก โดยสำหรับงานด้านการสืบสวนสอบสวนภายในประเทศสหรัฐอเมริกาจะมีหน่วยงานภายใต้ Department of Justice ที่เรียกว่า Criminal Division's Organized Crime and Racketeering Section (OCRS) คอยทำหน้าที่จัดเตรียมพนักงานอัยการให้แก่ Crime Strike Force Units of U.S. Attorneys' Offices ซึ่งจะคอยควบคุมดูแลการสืบสวนสอบสวนเกี่ยวกับการดำเนินคดีกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติโดยพนักงานอัยการของ OCRS นี้จะทำงานร่วมกับหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งภายใน และภายนอกประเทศสหรัฐอเมริกาในการอำนวยความสะดวกในด้านข้อมูลข่าวสาร และการรวบรวมพยานหลักฐาน หน่วยงานที่สำคัญอีกหน่วยงานหนึ่งที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนภายในประเทศภายใน Department of Justice ได้แก่หน่วยงานซึ่งมีชื่อเสียงในระดับสากลที่มีชื่อว่า Federal Bureau of Investigation (FBI) ซึ่งมีบทบาทหน้าที่เป็นหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายพิเศษภายในประเทศสหรัฐอเมริกาคอยทำหน้าที่สืบสวนสอบสวนคดีเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของตน โดยอาจมีการร่วมกันปฏิบัติงานด้านการสืบสวนสอบสวนกับหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายภายในประเทศสหรัฐอเมริกาทั้งในระดับชาติ ระดับมลรัฐ และระดับท้องถิ่น ในลักษณะที่เป็นหน่วยปฏิบัติการเฉพาะกิจ (Task Force) ในการต่อสู้กับเหล่าองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ²

เกี่ยวกับ FBI ซึ่งเป็นหน่วยงานปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับงานด้านการสืบสวนสอบสวนที่มีชื่อเสียงโด่งดังในระดับสากลนี้เดิมเคยใช้ชื่อว่า Bureau of Investigation หรือเรียกโดยย่อว่า BOI มาก่อน โดยมีการเริ่มก่อตั้งหน่วยงานดังกล่าวครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ. 1908 ทำหน้าที่เกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนคดีอาญา และหน่วยงานด้านการข่าว เปรียบเสมือนอาวุธในการดำเนินงานสืบสวนสอบสวนที่สำคัญที่สุดของ United States Department of Justice (DOJ) ของประเทศสหรัฐอเมริกา ได้รับงบประมาณสำหรับการปฏิบัติงาน และการเพิ่มประสิทธิภาพของหน่วยงานในการปฏิบัติหน้าที่ต่อต้านการก่อการร้าย งานด้านการข่าว อาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ งานด้านสารสนเทศ งานด้านความมั่นคง งานด้านนิติเวช การฝึกอบรม และการจัดหลักสูตรเกี่ยวกับอาชญากรรมต่างๆถึงปีละกว่าหลายพันล้านเหรียญสหรัฐ และในการดำเนินงานของหน่วยสืบสวนสอบสวนกลางนี้มีขอบเขตใน

² FBI Investigative Programs Fact Sheet About Organized Crime,

<http://www.fbi.gov/hq/cid/orgcrime/aboutocs.htm>

การดำเนินงานสอบสวนคดีอาชญากรรมของสหรัฐมากกว่า 200 ประเภทความผิด ปัจจุบันนี้ FBI มีภารกิจหลักสำคัญ คือ³

- (1) ปกป้องประเทศสหรัฐอเมริกาจากการโจมตีของผู้ก่อการร้าย
- (2) ปกป้องประเทศสหรัฐอเมริกาจากการดำเนินการด้านการข่าวของประเทศอื่น และการจารกรรมข่าวสาร
- (3) ปกป้องประเทศสหรัฐอเมริกาจากอาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์
- (4) ปราบปรามการฉ้อราษฎร์บังหลวงในทุกระดับ
- (5) ปกป้องสิทธิมนุษยชน
- (6) ปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ
- (7) ปราบปรามอาชญากรรมทางธุรกิจ
- (8) ปราบปรามอาชญากรรมที่เกิดจากการใช้ความรุนแรงสำคัญๆ
- (9) ให้ความร่วมมือแก่หน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายอื่นๆทั้งในระดับชาติ มลรัฐ และท้องถิ่น ตลอดจนระดับนานาชาติ
- (10) พัฒนาเทคโนโลยีเพื่อความสัมฤทธิ์ผลในการดำเนินงานของ FBI

ทั้งนี้โดยอำนาจในการปฏิบัติหน้าที่ของ FBI นั้นเป็นไปตามหัวข้อที่ 28 ของประมวลกฎหมายแห่งประเทศสหรัฐอเมริกา มาตราที่ 533 ได้ให้อำนาจไว้แก่ Chief of Department of Justice สำหรับการมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ใดในการติดตามการก่ออาชญากรรมต่อประเทศสหรัฐอเมริกา รวมทั้งในกฎหมายอื่นๆของประเทศสหรัฐอเมริกาต่างก็ได้ให้อำนาจไว้แก่ FBI เพื่อรับผิดชอบต่อการก่ออาชญากรรมในรูปแบบเฉพาะต่างๆ โดยข่าวสารข้อมูล และพยานหลักฐานต่างๆ ที่ผ่านได้มาจากการสืบสวนสอบสวนจาก FBI จะถูกส่งไปยัง กรมอัยการ (US Attorney) หรือ Department of Justice เพื่อดำเนินการฟ้องร้องดำเนินคดี หรือ ปฏิบัติการอื่นใดตามที่เห็นสมควรต่อไป

นอกจากนี้ภายใน FBI ยังมีหน่วยงานที่สำคัญอีกหน่วยงานหนึ่งเรียกว่า Criminal Justice Information Services (CJIS) เป็นหน่วยงานล่าสุดที่สร้างขึ้น โดย FBI เริ่มดำเนินงานในปี ค.ศ. 1995 ทำหน้าที่ในการเป็นคลังข้อมูลข่าวสาร มีหน่วยงานแบ่งย่อยเพื่อเป็นศูนย์กลางของข้อมูลข่าวสารต่างๆ เช่น National Crime Information Center (NCIC), Uniform Crime Reporting (UCR),

³ http://en.wikipedia.org/wiki/Federal_Bureau_of_Investigations.

Fingerprint Identification, Integrated Automated Fingerprint Identification System (IAFIS), NCIC 2000, and the National Incident-Based Reporting System (NIBRS) ซึ่งจากการก่อตั้งหน่วยงาน CJIS นี้ขึ้นนั้นเป็นประโยชน์แก่หน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายทั่วประเทศสหรัฐอเมริกาทั้งในระดับมลรัฐ และในระดับท้องถิ่นเป็นอย่างมากสำหรับงานด้านการป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรมทั่วไป และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

ในส่วนของ Department of Homeland Security จะมี U.S. Immigration and Customs Enforcement(ICE) เป็นหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับงานด้านการสืบสวนสอบสวนที่ใหญ่ที่สุดในกำกับดูแลของ Department of Homeland Security ทั้งนี้โดย Office of Investigation ภายใน ICE มีบทบาทหน้าที่โดยตรงเกี่ยวกับงานด้านการสืบสวนสอบสวนคดีลักลอบค้ามนุษย์ การค้ายาเสพติด และคดีอาชญากรรมทางการเงินระหว่างประเทศ

นอกจากนี้อีกหนึ่งหน่วยงานหนึ่งของประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่องานด้านการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ คือ หน่วยงานที่มีชื่อว่า Financial Crimes Enforcement Network หรือที่เรียกโดยย่อว่า FINCEN อยู่ในกำกับดูแลของ Department of Treasury หน่วยงานดังกล่าวนี้ดำเนินงานในลักษณะเครือข่ายโดยการรวบรวมกำลังคนและข้อมูลเพื่อต่อสู้โดยตรงกับการฟอกเงิน FINCEN นี้จะทำการแบ่งปันข้อมูลกับหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายอื่นๆที่เกี่ยวข้องรวมทั้งแหล่งการเงินต่างๆเพื่อความสำเร็จร่วมกันในการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงินทั้งระดับภายในประเทศ และระหว่างประเทศ⁴ ภายใน FINCEN นี้มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเต็มเวลาประมาณ 300 คนแบ่งหน้าที่รับผิดชอบออกเป็นสามส่วนหลัก ส่วนแรกทำหน้าที่วิเคราะห์ ส่วนที่สองทำหน้าที่ในการบริหารงาน และส่วนที่สามเป็นส่วนของผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้านต่างๆ และเจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นๆ นอกจากนี้ยังมีเจ้าหน้าที่ซึ่งมาปฏิบัติงานร่วมกันในระยะยาวจากกว่า 20 หน่วยงานของรัฐอื่นๆ⁵ ปัจจุบันสามารถแบ่งภาระหน้าที่หลักของ FINCEN ได้ 2 หน้าที่ คือ⁶

- (1) บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน อย่างเช่น Bank Secrecy Act ในการรวบรวมข้อมูลต่างๆจากสถาบันการเงิน ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการตามรอยการเดินทางของเงินผิดกฎหมายต่างๆ รวมทั้งติดตามธุรกรรมการเงินที่น่าสงสัย
- (2) หน้าที่ในการเป็นแหล่งข่าว และหน่วยงานวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินเพื่อสนับสนุนการบังคับใช้กฎหมาย

⁴ Financial Crimes Enforcement Network , http://www.fincen.gov/af_overview.html.

⁵ Ibid., http://www.fincen.gov/af_organization.html.

⁶ Ibid., http://www.fincen.gov/af_faqs.html.

โดยสรุปจะเห็นได้ว่าหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติในประเทศสหรัฐอเมริกา นั้นมีมากมายหลายหน่วยงาน โดยแต่ละหน่วยงานก็จะมีหน้าที่รับผิดชอบและมีความเชี่ยวชาญในด้านที่แตกต่างกันไป แต่ทั้งนี้สำหรับงานด้านการป้องกัน และปราบปรามปัญหาองค์กรอาชญากรรมข้ามชาตินั้นไม่สามารถที่จะดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยอาศัยการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งแต่เพียงอย่างเดียวไปได้ นโยบาย“International Crime Control Strategy 1998” จึงได้กำหนดแนวนโยบายให้มีการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่เกี่ยวข้องให้เกิดความสอดคล้องกันเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของประเทศสหรัฐอเมริกาสำหรับงานด้านการป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สำหรับการปฏิบัติงานร่วมกันด้านการข่าวสารข้อมูลเพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถขอความสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานซึ่งปฏิบัติงานด้านข่าวกรองที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ได้ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการใช้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องนั้นสำหรับการบ่งชี้ตัวผู้กระทำความผิด หรือองค์กรอาชญากรรม รวมทั้งการตามรอยของผู้กระทำความผิด และรวบรวมข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมของผู้กระทำความผิด และกลุ่มองค์กรอาชญากรรม อนึ่ง โดยวิธีการหนึ่งในการที่จะสามารถดำเนินการในลักษณะดังกล่าวได้อย่างประสบความสำเร็จ คือ การแลกเปลี่ยนผู้ประสานงานระหว่างหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องและปฏิบัติงานร่วมกันในลักษณะที่เป็นทีมเฉพาะกิจ อย่างเช่นในประเทศสหรัฐอเมริกาจะมีการจัดให้เจ้าหน้าที่ ของ Federal Bureau of Investigation (FBI) ทำหน้าที่เป็นรองผู้กำกับการของ Counterterrorist Center ภายใน Central Intelligence Agency (CIA) หรือ การให้เจ้าหน้าที่ของ CIA ปฏิบัติหน้าที่เป็นรองหัวหน้าฝ่ายการก่อการร้ายระหว่างประเทศ ภายใน FBI เป็นต้น*

* To enhance cooperation and coordination between their legally separated primary functions, the law enforcement and intelligence agencies regularly exchange liaison officers and serve together on specialized teams. An FBI official serves as the deputy director of the Counterterrorist Center at the Central Intelligence Agency, and a CIA official serves as the deputy chief of the International Terrorism Section at the FBI. - Optimizing the Full Range of U.S. - Efforts International Crime Control Strategy 1998)

4.2 กระบวนการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติในประเทศออสเตรเลีย

ประเทศออสเตรเลียเป็นอีกประเทศหนึ่งซึ่งมีกฎหมาย และกระบวนการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่มีประสิทธิภาพสูง และเป็นที่ยอมรับในระดับสากลเช่นเดียวกับประเทศสหรัฐอเมริกา และเนื่องจากหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับงานด้านการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติของประเทศออสเตรเลียมีมากมายหลายหน่วยงาน ผู้เขียนจึงขออนุญาตกล่าวถึงหน่วยงานหลักๆที่มีความสำคัญต่องานด้านดังกล่าว หน่วยงานเหล่านี้ได้แก่

(1) Australian Federal Police (AFP)

หรือ กองกำลังตำรวจแห่งชาติออสเตรเลีย เป็นหน่วยงานซึ่งถูกก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 19 ตุลาคม ค.ศ. 1979 จากการรวมกันของ Commonwealth Police , the Australian Capital Territory Police , Federal Bureau of Narcotics และ Australian Protective Service เพื่อเป็นหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายอาญาของประเทศออสเตรเลีย ทำหน้าที่ปกป้องประเทศออสเตรเลียจากอาชญากรรม ทั้งอาชญากรรมภายในประเทศ และภายนอกประเทศออสเตรเลีย⁷

AFP นี้มีหน้าที่อย่างกว้างขวางในการสืบสวนสอบสวน และปฏิบัติหน้าที่ในระดับชาติทั้งนี้ตามกฎหมายของประเทศออสเตรเลีย เพื่อปราบปรามอาชญากรรมต่างๆ เช่น การค้ายาเสพติด การค้ำมนุษย์ การฉ้อโกง อาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ การก่อการร้าย การฟอกเงิน องค์กรอาชญากรรมทั้งข้ามและไม่ข้ามชาติ และการกดขี่ทางเพศ รวมตลอดไปถึงการรักษาความสงบระหว่างประเทศ และการปฏิบัติการกิจในบางพื้นที่ เช่น เกาะไซปัส , ปาปัวนิวกินี, เกาะติมอร์ และ เกาะโซโลมอน หน้าที่ภารกิจของ AFP ที่สำคัญเกี่ยวกับงานด้านการป้องกัน และปราบปรามการดำเนินกิจกรรมขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่สำคัญได้แก่

- (1) การป้องกัน และปราบปรามการก่อการร้าย
- (2) การป้องกัน และปราบปรามการค้ายาเสพติด
- (3) การป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ
- (4) การป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์
- (5) การป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน
- (6) การป้องกัน และปราบปรามการฉ้อโกง
- (7) การป้องกันอาชญากรรมไฮเทคต่างๆ

⁷ http://en.wikipedia.org/wiki/Australian_Federal_Police

(8) การรักษาความสงบภายในประเทศ

กลยุทธ์ของ AFP ในการเพิ่มประสิทธิภาพของงานด้านการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาตินี้ คือ การกำหนดให้ AFP เป็นหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายหลักซึ่งทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการรวบรวมข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอาชญากรรมตลอดข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ เนื่องด้วยงานด้านข้อมูลข่าวสารนี้จะเป็นพื้นฐานสำคัญในการเสริมให้ประสิทธิภาพในการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติต่อไป⁸

การประสานงานร่วมกันระหว่าง AFP และหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาตินอกจากจะสามารถสร้างโอกาสในการนำทรัพยากรบุคคลของหน่วยงานทั้งหมดมาใช้ในการปฏิบัติงาน และการประสานงานร่วมกันจะช่วยให้เกิดการผสมผสานกันของความชำนาญของแต่ละหน่วยงานสำหรับการปฏิบัติงานในรูปแบบเฉพาะเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆแล้ว ขอบเขตอำนาจการทำงานซึ่งเป็นเอกภาพของ AFP ประกอบกับโครงสร้างการทำงานที่มีความยืดหยุ่นสูง รวมทั้งบุคลากรที่มีความชำนาญ และประสบการณ์สูง ยังสามารถช่วยให้เกิดการเคลื่อนย้ายได้อย่างอิสระของบุคลากรจาก AFP เพื่อไปช่วยปฏิบัติงานในหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่นๆ และการถ่ายเทเช่นนี้ย่อมทำให้เกิดบุคลากรรุ่นใหม่ ๆ ใน AFP อย่างต่อเนื่อง⁹

(2) State and Territory Police Forces สามารถแบ่งเป็น¹⁰

- (1) Australian Capital Territory Police
- (2) New South Wales Police
- (3) Northern Territory Police
- (4) Queensland Police
- (5) South Australia Police

⁸ AFP, “Corporate Direction 2005-2007 Updated 2006,” <http://www.afp.gov.au>.

⁹ Commissioner Mick Palmer, “Today’s AFP has not evolved by chance,”

http://www.afp.gov.au/about/publications/platypus_magazine/march_2001/today.

¹⁰ http://en.wikipedia.org/wiki/States_and_territories_of_Australia#State_and_territory_police_forces.

- (6) Tasmania Police
- (7) Victoria Police
- (8) Western Australia Police

เหล่านี้เป็นพนักงานตำรวจประจำมลรัฐต่างๆของประเทศออสเตรเลียปฏิบัติหน้าที่ในนามของรัฐบาลออสเตรเลียเช่นเดียวกับ AFP แต่มีขอบเขตอำนาจหน้าที่จำกัดเพียงแต่การดูแลความสงบเรียบร้อยภายในแต่ละมลรัฐเท่านั้น และมีหน้าที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานด้านการป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติอย่างใกล้ชิดกับ AFP

(3) หน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายเฉพาะอื่นๆ ได้แก่¹¹

Australian Crime Commission (ACC)

เกิดขึ้นจากการที่ประเทศออสเตรเลียได้ให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่องานด้านการเก็บรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ รวมทั้งการแบ่งปันข้อมูลข่าวสารนั้นให้แก่หน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ จึงทำให้เกิดเป็นหน่วยงาน Australian Crime Commission(ACC) นี้ขึ้นมา เพื่อมาเป็นหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายแทนที่ National Crime Authority, Australian Bureau of Criminal Intelligence และ Office of Strategic Crime Assessment ด้วยการรวมบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานเดิมเหล่านี้ให้มาอยู่ในหน่วยงานเดียว โดย ACC นี้มีบทบาทหน้าที่ตามที่ได้รับการบัญญัติไว้ใน Australian Crime Commission Act มาตรา 7C มีหน้าที่สำคัญประการแรก คือ การกำหนดให้ความสำคัญด้านการข่าวกรองเกี่ยวกับอาชญากรรมเป็นลำดับแรก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹¹Robert Cornall Secretary Attorney-General's Department, Crime in Australia: International Connections-Australian Institute of Criminology International Conference at Hilton Park, Melbourne, Australia 29-30 November 2004-Conference Paper: Australia's Response to transnational Crime in the Region, <http://www.aic.gov.au/conferences/2004/index.html>.

Australian Customs Service (ACS)

หรือ กรมศุลกากรของประเทศออสเตรเลีย จะมีบทบาทหน้าที่หลักเกี่ยวกับการขนส่งสินค้าเข้า-ออกจากพรมแดนประเทศออสเตรเลีย และมีหน้าที่ในการป้องกัน และตรวจจับการขนส่งสินค้าผิดกฎหมายต่างๆ รวมทั้งยาเสพติด

Department of Immigration and Citizenship(DIMA)

ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันการเข้าประเทศออสเตรเลียของบุคคลโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย มีหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์

Australian Transaction Reports and Analysis Centre(AUSTRAC)

ปฏิบัติหน้าที่ในการควบคุมดูแลภาพรวมของการทำธุรกรรมทางการเงินภายในประเทศออสเตรเลีย รวมทั้งคอยเฝ้าระวังการเคลื่อนย้ายเงินตราที่น่าสงสัยซึ่งอาจมีส่วนเกี่ยวข้องกับธุรกิจผิดกฎหมายต่างๆ มีความเกี่ยวข้องโดยตรงในงานด้านการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ คือ การป้องกันการฟอกเงิน ขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติต่างๆ

Department of Foreign Affairs and Trade(DFAT)

Department of Foreign Affairs and Trade(DFAT)ร่วมกับ Attorney-General's Department และ AFP มีหน้าที่สำคัญในการดำเนินการทางกฎหมายกับเหล่าองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติซึ่งได้ก่ออาชญากรรมซึ่งเป็นภัยคุกคามกับประเทศออสเตรเลีย โดยอาจใช้มาตรการต่างๆ อาทิเช่น การส่งผู้ร้ายข้ามแดน เป็นต้น

โดยสรุปมีข้อพิจารณาว่าการดำเนินกิจกรรมของเหล่าองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติต่าง ๆ นั้นจะมีความเกี่ยวเนื่องหรือเกี่ยวข้องกับขอบเขตอำนาจของหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติภายในประเทศออสเตรเลียอยู่ด้วยกันหลายหน่วยงาน ประเทศออสเตรเลียจึงได้มีมาตรการในการแก้ไขปัญหาเรื่องการซ้อนทับของขอบเขตอำนาจหน้าที่ระหว่างหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการป้องกัน และปราบปรามปัญหาองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติต่างๆด้วยการตั้งกลุ่มการปฏิบัติงานในลักษณะที่เป็นเครือข่ายการประสานงานที่เรียกว่า “หน่วยปฏิบัติงานเฉพาะกิจ”(Task Force) ซึ่งหน่วยปฏิบัติงาน

เฉพาะกิจนี้มีโครงสร้างสำคัญ คือ การปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงานซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาต่างๆ อาทิ ปัญหาการค้ายาเสพติด ปัญหาการค้าสินค้าผิดกฎหมาย ปัญหาอาชญากรรมทางการเงิน ปัญหาการค้ามนุษย์ เป็นต้น ซึ่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องซึ่งมารวมกันเป็น Task Force นี้ อาจมาจาก AFP หรือ AUSTRAC หรือ DIMA ร่วมกันก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเกี่ยวข้องและความรู้ความชำนาญของเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่างๆ ซึ่งจะสามารถใช้ความรู้ความเชี่ยวชาญของตนในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อการป้องกัน และปราบปรามปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติในรูปแบบต่างๆ ให้หมดสิ้นไป การปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันระหว่างหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายลักษณะนี้จะส่งผลให้ประสิทธิภาพในการประสานความร่วมมือกัน และการแบ่งปันด้านข้อมูลข่าวสารกันในระดับชาติได้เป็นอย่างดี¹²

อนึ่ง ตัวอย่างของการทำงานในลักษณะหน่วยปฏิบัติงานเฉพาะกิจ หรือ Task Force ซึ่งเป็นที่ยอมรับถึงผลสำเร็จได้แก่หน่วยปฏิบัติงานเฉพาะกิจเพื่อการป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์ ซึ่งเป็นการปฏิบัติงานร่วมกันทั้งทางการสืบสวนสอบสวน และการร่วมกันด้านข้อมูลข่าวสารระหว่างหน่วยงานหลัก คือ AFP, DIMA และยามชายฝั่ง(Coastwatch) รวมทั้งหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่นๆ¹³ ซึ่งรูปแบบของการปฏิบัติงานเช่นนี้ระหว่างหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติจะเป็นเครื่องมือในการปราบปรามเหล่าองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติต่อไปในภายภาคหน้าได้เป็นอย่างดี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹²Adam Graycar, Peter Grabosky and Rebecca Tailby(Australian Institute of Criminology) และ Deputy Commissioner Mick Keelty assisted by Sandy Gordon (Australian Federal Police) ผู้รวบรวม, "Global and Regional Approaches to Fighting Transnational Crime," International Policing Conference, 6 march 2001 จัดโดย Australian Institute of Criminology และ Australian Federal Police, หน้า 5-6.

¹³Ibid., หน้า 13.

บทที่ 5

แนวทางกระบวนการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ในประเทศไทย

5.1 แนวโน้มของกระบวนการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

การประกอบอาชญากรรมของเหล่าคนร้ายและมีงานชีพในปัจจุบัน มักจะกระทำกันใน รูปแบบของกลุ่มบุคคล หรือองค์กร หรือหมู่คณะที่มีกระบวนการวางแผน ตรีเตรียมการอย่างเป็น ระบบและมีเครือข่าย(Network)ที่สลับซับซ้อน เพื่อปกปิดวิธีการดำเนินการที่ผิดกฎหมายและการ กระทบความผิดอย่างแยบยล โดยใช้เครื่องมือสื่อสาร โทรคมนาคม และเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ที่ ทันสมัยมาช่วยอำนวยความสะดวกในการกระทำความผิด และมีเงินสนับสนุนและหมุนเวียนในการ ดำเนินการเป็นจำนวนมาก การที่แต่ละประเทศจะสามารถปราบปรามกลุ่มองค์กรอาชญากรรมข้าม ชาติเหล่านี้ได้ จำเป็นจะต้องอาศัยกลไกและมาตรการทางกฎหมายที่หลากหลายรูปแบบและมี ประสิทธิภาพเพียงพอสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายในการต่อสู้กับคนร้ายและองค์กรเหล่านี้ และรัฐทั้งหลายจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องให้ความร่วมมือระหว่างประเทศในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในเรื่องทางอาญาให้มากและสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้นเพื่อมิให้อาชญากรหลุดพ้นจากการลงโทษ โดยการ หลบหนีข้ามพรมแดน หรือเนื่องจากขาดพยานหลักฐานในการดำเนินคดีกับบุคคลเหล่านี้

สืบเนื่องจากปัญหาองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติซึ่งกลายมาเป็นปัญหาในระดับโลกดังกล่าว ข้างต้น องค์กรสหประชาชาติในฐานะที่เป็นเวทีกลางของประชาคมโลกโดยได้ตระหนักถึงสภาพ ปัญหาดังกล่าว จึงได้ดำเนินการร่างอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้ง ในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 ขึ้นมา เพื่อให้ประเทศสมาชิกที่เข้าเป็นภาคีในอนุสัญญานี้สามารถ นำเอามาตรการ และหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในอนุสัญญานี้ไปใช้ด้วยการบัญญัติกฎหมาย ภายในประเทศของตนให้สอดคล้องกันกับเนื้อหาของอนุสัญญาเพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการ ป้องกัน และปราบปรามการดำเนินกิจกรรมของเหล่าองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติต่อไปและเนื่องจาก ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ตั้งเห็นความสำคัญของปัญหา โดยได้ลงนามในอนุสัญญา สหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 ฉบับนี้แล้ว ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องปฏิบัติตามพันธกรณีที่มีต่ออนุสัญญาดังกล่าวด้วยการอนุวัติกฎหมายภายใน ให้เกิดความสอดคล้องกับมาตรการต่างๆในอนุสัญญาฯ เพื่อให้การปราบปรามผู้กระทำความผิดที่ รวมตัวกันในรูปแบบขององค์กรเหล่านี้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผล เพื่อให้เกิดความ สงบสุขของสังคม ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

ของประเทศสลับไป เพื่อการนี้รัฐบาลไทยจึงได้มอบหมายให้สำนักงานอัยการสูงสุดทำหน้าที่ในการร่างกฎหมายฉบับหนึ่งขึ้น มีเนื้อหาสาระสำคัญโดยตรงเพื่อนำมาบังคับใช้กับการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ร่างกฎหมายฉบับนี้ได้แก่ *ร่างพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ.*

5.2 แนวทางของกระบวนการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ เชิงบูรณาการ

5.2.1 แนวความคิด

ด้วยสาเหตุที่ว่า¹

- (1) องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติมีการดำเนินกิจกรรมที่มากมายหลายกิจกรรมด้วยกันทั้งที่ผิดกฎหมาย และถูกต้องกฎหมาย ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทั้งทางสังคมและเศรษฐกิจของชาติ
- (2) องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติมีโครงสร้างขององค์กรที่ซับซ้อนมีโครงข่ายในการปฏิบัติงานอยู่ในหลายประเทศ หรือ ทั่วโลก มีการแบ่งงานกันทำอย่างเป็นระบบเพื่อมุ่งให้องค์กรของตนเกิดความปลอดภัยจากเงื้อมมือกฎหมาย
- (3) การดำเนินการขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติบางกลุ่มยังได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือ และคุ้มครองจากนักการเมือง หรือ ผู้มีอิทธิพลในประเทศที่องค์กรอาชญากรรมนั้นดำเนินกิจกรรมอยู่ด้วย

เหล่านี้ล้วนเป็นสาเหตุที่ทำให้การดำเนินการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติในทุกประเทศไม่เว้นแม้แต่ในประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านการปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ อย่างประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศออสเตรเลีย ดำเนินไปได้ด้วยความยากลำบาก หน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายหน่วยงานใดเพียงหน่วยงานหนึ่งไม่มีทางสามารถดำเนินการป้องกันและปราบปรามปัญหาขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพแน่นอน หากแต่ต้องอาศัยความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติทุกหน่วยงานภายในประเทศซึ่งมีความเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในการปฏิบัติการร่วมกันในเชิงบูรณาการ กล่าวคือดำเนิน

¹สำนักงานกิจการยุติธรรม, “นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ,” มาตรการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมและผู้มีอิทธิพล, หน้า 791.

กระบวนการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมในรูปแบบใหม่โดยให้ความสำคัญไปที่ การให้หน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับงานป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรม ข้ามชาติปฏิบัติงานร่วมกันอย่างมีความสัมพันธ์ต่อกันในลักษณะที่เป็นเครือข่าย(Network) หรือ อาจดำเนินการไปในลักษณะที่เป็นหน่วยปฏิบัติงานเฉพาะกิจ(Task Force) เพื่อให้เกิดความมีเอกภาพ และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพสำหรับงานการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติให้มากยิ่งขึ้น

จากนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ เสนอแนะโดยสำนักงานความมั่นคงแห่งชาติ และ สภาความมั่นคงแห่งชาติ มีมติเห็นชอบเมื่อ 29 กันยายน 2543 โดยผ่านการเห็นชอบจาก คณะรัฐมนตรีเป็นนโยบายแห่งชาติเมื่อ 7 พฤศจิกายน 2543 ซึ่งนโยบายดังกล่าวนี้ได้รับการเสนอมา จากการสัมมนาเรื่องปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ จัดโดยสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ระหว่าง วันที่ 23-25 มีนาคม 2543 ณ โรงแรมคูสติร์สอร์ท เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี นั้น มีสาระสำคัญส่วน หนึ่งซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติเชิงบูรณาการ กล่าวคือในนโยบายดังกล่าวมีการกล่าวถึงแนวทางการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานผู้ บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการป้องกัน และปราบปรามปัญหาองค์กรอาชญากรรมข้าม ชาติ ดังมีรายละเอียดที่จะกล่าวต่อไปนี้ คือ²

- (1) จัดระบบอำนวยการและประสานการป้องกันและแก้ไขอาชญากรรมข้ามชาติให้มีเอกภาพและประสิทธิภาพทั้งด้านนโยบายการปฏิบัติการและการข่าว โดยมีสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักร่วมกับ กระทรวงมหาดไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สำนักงานป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน และ กรมศุลกากร
- (2) พัฒนาการจัดการ การปฏิบัติงาน และอุปกรณ์การดำเนินงานทุกด้านขององค์กรหลักระดับปฏิบัติตามนโยบายให้มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการกำกับดูแลการเข้าเมืองให้มีประสิทธิภาพทุกรูปแบบ โดยมีสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ เป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักร่วมกับกระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม กระทรวงการต่างประเทศ และ สำนักข่าวกรองแห่งชาติ

²สำนักงานกิจการยุติธรรม, “นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ,” มาตรการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมและผู้มีอิทธิพล, หน้า 802-808.

- (3) พัฒนาประสิทธิภาพในการดำเนินการด้านการข่าว กฎหมาย การเงินและการคลัง และอื่นๆ เพื่อผลในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติโดยมีสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักร่วมกับสำนักข่าวกรองแห่งชาติ ศูนย์รักษาความปลอดภัย กรมข่าวทหาร กระทรวงยุติธรรม กระทรวงการคลัง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงพาณิชย์และสำนักงานอัยการสูงสุด
- (4) พัฒนาบุคลากรและจัดระบบให้สมบูรณ์ รวมทั้งศึกษาวิจัยผลกระทบต่อสังคมของปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติโดยมีสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักร่วมกับกระทรวงมหาดไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และธนาคารแห่งประเทศไทย
- (5) การประสานงานกับต่างประเทศอย่างใกล้ชิด ทั้งด้านการปฏิบัติการการข่าว และการดำเนินการตามกฎหมายโดยมีสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด และสำนักข่าวกรองแห่งชาติ เป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก ร่วมกับกระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงยุติธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และกรมศุลกากร
- (6) เสริมสร้างคุณภาพและประสิทธิภาพของผู้ปฏิบัติในทุกระดับให้มีจิตสำนึกในการแก้ไขปัญหา รวมทั้งประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเข้าใจต่อสถานการณ์ และตระหนักถึงผลกระทบต่อปัญหาโดยมีสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก ร่วมกับกรมประชาสัมพันธ์ กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงกลาโหม
- (7) การประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศในประชาคมระหว่างประเทศโดยมี กระทรวงการต่างประเทศ เป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก ร่วมกับกรมประชาสัมพันธ์ และ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- (8) พิจารณาศึกษาเกี่ยวกับผลประโยชน์ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อรักษาผลประโยชน์ของชาติโดยมีกระทรวงการต่างประเทศเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักร่วมกับสำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ กรมศุลกากร สำนักงานคณะกรรมการ
ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และสำนักงานป้องกันและปราบปรามการ
ฟอกเงิน

(9) ส่งเสริมและสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างประเทศในทุกระดับ โดยมี
กระทรวงการต่างประเทศเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก ร่วมกับสำนักงาน
อัยการสูงสุด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ
กรมศุลกากร สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และ
สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

(10) การสนับสนุนงบประมาณตามความเหมาะสมและความจำเป็นเพื่อบรรลุผลใน
การดำเนินการ โดยมีสำนักงานงบประมาณเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

นอกจากนโยบายดังกล่าวแล้วการอนุวัติกฎหมาย หรือ ปรับปรุงบทบัญญัติทาง
กฎหมายภายในประเทศให้สอดคล้องกับมาตรการแนวทางที่ปรากฏในอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อ
ต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ปีค.ศ.2000 ก็เป็นหน้าที่เร่งด่วนที่ต้อง
ดำเนินการเช่นกัน เพื่อให้เกิดความชัดเจนว่าสำหรับงานด้านการป้องกัน และปราบปรามปัญหา
องค์กรอาชญากรรมข้ามชาตินั้นจะมีรูปแบบในกระบวนการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างไร มี
หน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายหน่วยงานใดบ้างที่มีหน้าที่รับผิดชอบ และมีขอบเขตอำนาจอย่างไร
โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นเกี่ยวกับการกำหนดบทบาทหน้าที่ในการรับผิดชอบการสืบสวนสอบสวน
คดีความผิดอาญาซึ่งได้กระทำลงโดยองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติว่าเป็นของหน่วยงานใดเพราะการ
สืบสวนสอบสวนถือเป็นต้นทางสู่การพิสูจน์ความผิดของผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นขั้นตอนใน
กระบวนการยุติธรรมที่สำคัญที่สุด รวมทั้งในกฎหมายฉบับดังกล่าวควรมีการวางมาตรการสำหรับ
หน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องในการประสานงานความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงาน ซึ่งในขณะนี้
เกี่ยวกับการอนุวัติกฎหมายดังกล่าวกำลังอยู่ในขั้นตอนการร่างของสำนักงานอัยการสูงสุด ร่าง
กฎหมายดังกล่าว คือ ร่างพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ
..... ซึ่งผู้เขียนจะได้วิเคราะห์ต่อไปในหัวข้อ 5.3

5.2.2 ความร่วมมือของหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมาย

การอภิปรายทั่วไปเกี่ยวกับแนวความคิดทางด้านนโยบายเพื่อการปราบปรามองค์กร
อาชญากรรม ในการสัมมนาระหว่างประเทศ ครั้งที่ 93 ซึ่งจัดโดยสถาบัน UNAFEI เพื่อการป้องกัน
อาชญากรรมและการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด ได้กล่าวถึงการปรับปรุงประสิทธิภาพของหน่วยงานที่
บังคับใช้กฎหมายในการต่อสู้กับการปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ว่าการทำให้โครงสร้าง

ของหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมาย ความร่วมมือ และการประสานกันระหว่างหน่วยงานต่างๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับงานป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติให้มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น โดย ทั้งนี้ในการอภิปรายครั้งดังกล่าวนี้มีการกล่าวถึงปัญหาติดขัด(Watertight Compartments) หลายประการซึ่งทำให้การร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายเป็นไปด้วยความยุ่งยาก ตัวอย่างเช่น ในกรณีที่หน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายหน่วยงานหนึ่งต้องการความช่วยเหลือร่วมมือจากหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายเช่นเดียวกันแต่เป็นอีกหน่วยงานหนึ่งก็ไม่ได้มีการแบ่งปันข้อมูลกัน อย่างเต็มที่ สาเหตุหนึ่งอาจเพราะกลัวว่าหน่วยงานที่ขอข้อมูลมาจะสามารถทำงานได้สำเร็จและได้รับความเชื่อถือไปจากสังคมแต่เพียงฝ่ายเดียว เป็นต้น ซึ่งทัศนคติที่ไม่ถูกต้องเช่นนี้ ประกอบกับการปราศจากความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติเป็นสาเหตุอีกประการหนึ่งที่อาจก่อให้เกิดการประเมินสถานการณ์ที่ผิดพลาด³

ด้วยความมุ่งหมายที่จะต่อสู้กับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติจึงจำเป็นที่หน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติจะต้องดำเนินการให้เกิดความร่วมมืออย่างจริงจังในเรื่องดังต่อไปนี้

(1) การรวบรวมข้อมูล(Intelligence Gathering)

มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ระหว่างหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายจะต้องมีการพัฒนาความร่วมมือกันอย่างเป็นระบบเครือข่าย(Network) ที่มีประสิทธิภาพและสามารถเชื่อถือได้ เนื่องจากการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติโดยปราศจากข้อมูลที่สมบูรณ์ครบถ้วน และถูกต้องมากที่สุดเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาตินั้นๆย่อมไม่สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ข้อมูลที่หน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายหน่วยงานหนึ่งได้มาย่อมจะต้องให้อีกหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายอีกหน่วยงานหนึ่งซึ่งเกี่ยวข้องได้รับรู้รับทราบด้วย เพื่อที่หน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งหลายจะสามารถดำเนินการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติได้หลากหลายหนทางเพื่อความมีประสิทธิภาพสูงสุด

(2) การฝึกอบรมในวิชาชีพ

หน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติทุกหน่วยงานจะต้องดำเนินการปรับปรุงโครงสร้างภายในหน่วยงานของตนให้เกิดความทันสมัย โดยมีการฝึกฝนและฝึกอบรมบุคลากรของตนให้พร้อมกับทุกสถานการณ์ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ

³ ต่อศักดิ์ บุณณะเรืองโรจน์, วารสารอัยการ ปีที่16, หน้า 55-82.

(3) การวิจัยและพัฒนา

ภายในหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับองค์การอาชญากรรมข้ามชาติทุกหน่วยงานควรมีการสร้างกลไกในการวิจัยตรวจสอบ และพัฒนากฎหมายที่นำมาบังคับใช้กับงานป้องกันและปราบปรามองค์การอาชญากรรมข้ามชาติอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในประเมินและการพัฒนากฎหมาย และมาตรการต่างๆที่เกี่ยวข้องว่ามีความเพียงพอต่อสถานการณ์ในเวลาช่วงนั้นๆ หรือไม่

(4) กลุ่มที่ทำหน้าที่ตรวจสอบเป็นพิเศษ

เนื่องจากรูปแบบของการประกอบอาชญากรรมขององค์การอาชญากรรมข้ามชาติต่างมีความก้าวหน้าและความเชี่ยวชาญในการดำเนินกิจกรรมอาชญากรรมของตนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ต่อเนื่อง จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องมีการจัดให้มีหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามองค์การอาชญากรรมข้ามชาติที่ทำหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนเป็นพิเศษซึ่งมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และมีความพร้อมในด้านบุคลากรและอุปกรณ์ในการดำเนินงานอย่างเหมาะสมสำหรับอาชญากรรมเฉพาะประเภทที่หน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายเหล่านั้นรับผิดชอบดูแลอยู่

(5) เครื่องมือ

เครื่องมือสำหรับการประกอบอาชญากรรมขององค์การอาชญากรรมข้ามชาติมีความเจริญก้าวหน้าและได้รับการพัฒนาเพื่อนำมาใช้ในการประกอบอาชญากรรมอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว เมื่อเป็นเช่นนี้ทางหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติจึงจำที่จะต้องมีการจัดหาอุปกรณ์ที่ทันสมัยและเหมาะสมกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เพื่อให้การดำเนินการป้องกันและปราบปรามองค์การอาชญากรรมข้ามชาติมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

(6) ธนาคารข้อมูล

หน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับองค์การอาชญากรรมข้ามชาติทุกหน่วยงานควรจะต้องมีหน่วยงานภายในที่ทำหน้าที่เสมือนธนาคารข้อมูลซึ่งรวบรวมข้อมูลทั้งหมดเกี่ยวกับอาชญากรรมและผู้กระทำความผิด คือ องค์การอาชญากรรมข้ามชาติ อย่างน้อยที่สุดคือข้อมูลข่าวสารซึ่งตนมีหน้าที่รับผิดชอบ หรือ มีความเกี่ยวข้องเอาไว้ ซึ่งหน่วยงานที่ทำหน้าที่เสมือนธนาคารข้อมูลนี้

นอกจากการจัดเก็บข้อมูลจากหน่วยงานของตนแล้ว จะต้องมีการรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่เกี่ยวข้องหน่วยงานอื่นด้วย เพื่อการรวบรวมข้อมูลที่ต้องการ ครบถ้วน และสมบูรณ์ที่สุด และเพื่อก่อให้เกิดความสะดวกในการนำข้อมูลเหล่านี้มาใช้ประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

(7) การประสานความร่วมมือ

การประสานงานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ เช่น ตำรวจ เจ้าหน้าที่ศุลกากร พนักงานอัยการ พนักงานป.ป.ส. พนักงานป.ป.ง. เจ้าพนักงานคดีพิเศษ เป็นต้น เป็นสิ่งที่จำเป็นเป็นอย่างยิ่งสำหรับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ และเพื่อให้เกิดการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานดังกล่าวอย่างเหมาะสมนั้น จะต้องมีการจัดให้มีหน่วยงานซึ่งทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางระดับชาติ

(8) การให้การศึกษแก่สาธารณะเพื่อแสวงหาการสนับสนุน

ภายในหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ควรจะต้องมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ให้สังคม และสาธารณชนในวงกว้าง ถึงการดำเนินงานของหน่วยงานนั้นๆซึ่งได้ปฏิบัติไป สภาพปัญหาที่กำลังเผชิญ ความสำคัญของสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหา ซึ่งสาธารณชนควรมีส่วนร่วมในการดำเนินงานต่อสู้กับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

5.2.3 การพัฒนา และปรับปรุงความสามารถของเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

การอภิปรายทั่วไปเกี่ยวกับแนวความคิดทางด้านนโยบายเพื่อการปราบปรามองค์กรอาชญากรรม ในการสัมมนาระหว่างประเทศ ครั้งที่ 93 ซึ่งจัดโดยสถาบัน UNAFEI เพื่อการป้องกันอาชญากรรมและการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด ได้มีการอภิปรายถึงสาระสำคัญในการปรับปรุงความสามารถของเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติไว้อย่างน่าคิดว่าการที่จะบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติให้เกิดประสิทธิภาพนั้นจำเป็นเป็นอย่างยิ่งที่หน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายจะต้องได้รับการพัฒนาให้มีความสามารถระดับมืออาชีพ และมีการสร้างให้เกิดแรงบันดาลใจในการปฏิบัติหน้าที่เป็นอย่างสูง

ทั้งนี้โดยต้องมีแผนงานที่เป็นระบบเพื่อการพัฒนาหน่วยงานและบุคลากรภายในหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาตินั้นด้วย ซึ่งอาจมีการวางระบบดังต่อไปนี้⁴

(1) การสรรหา(Recruitment)

การสรรหาบุคคลที่มีความเหมาะสมต่อการปฏิบัติงานเป็นสิ่งแรกที่ต้องให้ความสำคัญ โดยต้องมีการตรวจสอบอย่างละเอียดถี่ถ้วนถึงประวัติพื้นฐานของแต่ละบุคคล และลักษณะส่วนบุคคล ซึ่งอาจอาศัยความช่วยเหลือจากนักจิตวิทยาเป็นส่วนประกอบ

(2) การฝึกฝน(Training)

การฝึกฝนการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ ต่อเนื่องโดยมีรายละเอียดครอบคลุมทุกเรื่องที่มีความจำเป็นสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญพิเศษเฉพาะด้านสำหรับการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ของตน ย่อมทำให้การปฏิบัติหน้าที่ในสถานการณ์จริงของบุคลากรในหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติสามารถดำเนินไปได้อย่างรวดเร็ว และต่อเนื่อง ไม่ติดขัด พร้อมทั้งเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรได้เป็นอย่างดี

(3) การจัดหาเครื่องมือที่มีความทันสมัย

ต้องมีการจัดหาเครื่องมือที่มีความทันสมัยซึ่งมีความจำเป็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ เนื่องจากองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติในปัจจุบันนี้มีการพัฒนาในด้านเครื่องมือที่ใช้สำหรับการประกอบอาชญากรรมอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่หน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องจะต้องได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณสำหรับการจัดซื้ออุปกรณ์ เครื่องมือที่ทันสมัยเพื่อก้าวให้ทันกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ โดยมีจุดมุ่งหมายในการเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

(4) ค่าตอบแทนการทำงาน

ผู้บังคับใช้กฎหมายเหล่านี้ควรจะต้องได้รับค่าตอบแทนที่มากตามความเหมาะสมเพื่อเป็นการดึงดูด และรักษาบุคลากรที่มีประสิทธิภาพให้คงอยู่ในหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมาย

⁴ต่อศักดิ์ บุรณะเรืองโรจน์, วารสารอัยการ ปีที่16, หน้า 55-82.

นอกจากนี้การได้รับคำตอบแทนในจำนวนสูงยังมีส่วนทำให้การคิดทุจริตต่อการปฏิบัติหน้าที่มีแนวโน้มที่ลดลงอีกด้วย

5.3 วิเคราะห์ร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ.....(ฉบับแก้ไขล่าสุด)⁵

จากการที่ประชาคมโลกตระหนักถึงความร้ายแรงของภัยคุกคามจากปัญหาองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ องค์กรสหประชาชาติ โดยผู้แทนจากประเทศต่างๆทั่วโลก จึงได้ร่วมกันร่างอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 ขึ้น เพื่อให้ประเทศสมาชิกที่เข้าเป็นภาคีในอนุสัญญาดังกล่าวนำเอาหลักเกณฑ์ และมาตรการต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาฯ ไปบัญญัติไว้เป็นกฎหมายภายในให้สอดคล้องกัน และสามารถนำกฎหมายดังกล่าวมาบังคับใช้สำหรับการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติต่อไป และเนื่องจากประเทศไทยก็เป็นประเทศหนึ่งที่เกี่ยวข้องลงนามเป็นภาคีสมาชิกในอนุสัญญานี้เป็นที่เรียบร้อยแล้ว จึงจำเป็นต้องปฏิบัติตามพันธกรณีที่มีต่ออนุสัญญาดังกล่าว เพื่อให้การปราบปรามผู้กระทำความผิดที่รวมตัวกันในรูปแบบขององค์กรเหล่านี้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผล เพื่อให้เกิดความสงบสุขของสังคม ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งนี้ โดยการอนุวัติการบัญญัติกฎหมาย จึงเป็นที่มาของร่างพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาตินี้ ปัจจุบันร่างกฎหมายฉบับนี้ยังคงอยู่ระหว่างการร่าง ปรับปรุง และพัฒนาของสถาบันกฎหมายอาญา สำนักงานอัยการสูงสุดอยู่ โดยร่างพระราชบัญญัตินี้มีสาระสำคัญพอสังเขป ดังนี้

- (1) มีการกำหนดนิยามความหมายของคำว่า “องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ” และลักษณะการประกอบอาชญากรรมที่เป็นการประกอบอาชญากรรมที่มีลักษณะข้ามชาติ อย่างสอดคล้องกับความหมาย และลักษณะการดำเนินการที่เป็น “องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ” อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ.2000 มาตรา 2 และมาตรา 3
- (2) กำหนดให้มีการนำเอาการสืบสวนสอบสวนพิเศษต่างๆ เช่น การแฝงตัว การล่อจับ กระทำความผิด การส่งมอบภายใต้การควบคุม การสะกดรอยด้วยเครื่องมือสื่อสาร

⁵ สำนักงานอัยการสูงสุด, สถาบันกฎหมายอาญา, ร่างพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ.....(ฉบับแก้ไขล่าสุด).

โทรคมนาคมหรือเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้นมาใช้สำหรับการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

- (3) มีการกำหนดให้มีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ หรือเรียกโดยย่อว่า ก.ป.อ. ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นรองประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร อัยการสูงสุด ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองแห่งชาติ อธิบดีกรมการปกครอง อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย อธิบดีกรมสรรพากร เลขาธิการคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนห้าคน ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านบัญชี เศรษฐศาสตร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ การเงินการธนาคาร หรือกฎหมาย ด้านละหนึ่งคนเป็นกรรมการ โดยให้รองอัยการสูงสุดที่ได้รับมอบหมายเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้อธิบดีอัยการฝ่ายคดีพิเศษ อธิบดีอัยการฝ่ายต่างประเทศ และผู้อำนวยการสถาบันกฎหมายอาญา สำนักงานอัยการสูงสุด เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
- (4) กำหนดให้มีศูนย์ป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ หรือ ศูนย์ ป.ป.อ. เป็นหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายหลักสำหรับงานด้านการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ
- (5) กำหนดให้มีการนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติในร่างพระราชบัญญัตินี้
- (6) มีการกำหนดให้พนักงานอัยการมีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการสอบสวนคดีเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ กล่าวคือ กำหนดให้อัยการสูงสุดหรือผู้รักษาราชการแทนเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ หรือ อัยการสูงสุดอาจมอบหน้าที่นั้นให้พนักงานอัยการร่วมทำการสอบสวนกับพนักงานสอบสวน พนักงาน

สอบสวนคดีพิเศษ เจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจสอบสวนหรือไต่สวนคดีอาญาอื่น ก็ได้ และในกรณีที่อัยการสูงสุดมอบหมายให้พนักงานอัยการร่วมทำการสอบสวนกับพนักงานสอบสวน พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว ให้พนักงานอัยการที่ได้รับมอบหมายเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวน และมีอำนาจหน้าที่และสถานะเช่นเดียวกับพนักงานสอบสวน พนักงานสอบสวนคดีพิเศษหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวทุกประการ ซึ่งมาตรการทางกฎหมายเช่นนี้จะทำให้หมดปัญหา พร้อมกันกับเกิดความชัดเจนในประเด็นปัญหาเรื่องผู้รับผิดชอบในการสืบสวนสอบสวนคดีความผิดทางอาญาซึ่งกระทำลงโดยองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ เนื่องด้วยมีการกำหนดผู้รับผิดชอบขึ้นอย่างชัดเจน ซึ่งในร่างพระราชบัญญัตินี้ คือ อัยการสูงสุด หรือ พนักงานอัยการอื่นที่อัยการสูงสุดมอบหมายนั่นเอง

ดังนั้นตามที่ได้มีการกำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัตินี้หน่วยงานที่จะเป็นผู้บังคับใช้กฎหมายหลักว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติย่อมได้แก่ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ และศูนย์ป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ โดยในร่างกฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติเอาไว้ดังนี้

- (1) เสนอนโยบายเกี่ยวกับมาตรการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ และให้ความเห็นในการออกกฎกระทรวงต่อคณะรัฐมนตรี
- (2) พิจารณาออก ระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์ หรือ ประกาศเพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้และกฎกระทรวงที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้
- (3) กำหนดข้อบังคับหรือหลักเกณฑ์เกี่ยวกับวิธีการใช้การสืบสวนสอบสวนพิเศษ และหลักเกณฑ์ตามที่มีบทบัญญัติกำหนดให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการ
- (4) ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้
- (5) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามพระราชบัญญัตินี้ หรือตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

พิจารณาจากอำนาจหน้าที่ดังกล่าวของคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่ปรากฏในร่างพระราชบัญญัตินี้เห็นว่าคณะกรรมการก.ป.อ.นี้มีอำนาจหน้าที่ค่อนข้างกว้างขวางในการมีส่วนกับการวางมาตรการในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ รวมหมายถึงการวางมาตรการในการประสานงานกัน

ระหว่างหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องด้วย แต่ด้วยผู้เขียนเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ควรมีการกำหนดอย่างชัดเจนให้คณะกรรมการก.ป.อ.มีอำนาจในการการออกข้อบังคับเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ในคดีพิเศษระหว่างหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์ในการประสานการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ เช่นเดียวกันกับที่พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547 ได้ให้อำนาจคณะกรรมการคดีพิเศษในการออกข้อบังคับการปฏิบัติหน้าที่ในคดีพิเศษระหว่างหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์ในการประสานการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับคดีอาชญากรรมพิเศษ ทั้งนี้เพื่อให้การประสานความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

ในส่วนของศูนย์ป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาตินั้น ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาตินี้ได้กำหนดให้มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้คือ

- (1) ตรวจสอบการดำเนินกิจกรรม การทำธุรกรรม เพื่อวัตถุประสงค์ของการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามความในหมวด 6 อันว่าด้วยการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน
- (2) สั่งยับยั้ง ยกเลิก หรือเพิกถอน การทำกิจกรรม การทำธุรกรรมต่างๆที่มีวัตถุประสงค์เพื่อหลีกเลี่ยงการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน
- (3) ตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงินเพื่อดำเนินการตามร่างพระราชบัญญัตินี้
- (4) บริหารจัดการข้อสนเทศเกี่ยวกับรายงาน หรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม รวมทั้งพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อดำเนินการตามร่างพระราชบัญญัตินี้
- (5) บริหารจัดการเงินและทรัพย์สินของกองทุนป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ รวมทั้งการเสนอขอรับบริจาคและรายงานการรับจ่ายเงินของกองทุน
- (6) ออกระเบียบและข้อบังคับซึ่งเกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามข้อ (1) – (5)
- (7) เสนอรายงานผลการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ต่อคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ
- (8) เป็นศูนย์ประสานงานกลางระหว่างหน่วยงานและองค์การภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชนภายในประเทศ ระหว่างประเทศ และองค์การระหว่างประเทศ เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

- (9) ส่งเสริมความร่วมมือของประชาชนเกี่ยวกับการให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ
- (10) ส่งเสริมการศึกษาและฝึกอบรมเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ
- (11) ดำเนินการอย่างอื่นเพื่อให้การป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมตามพระราชบัญญัติฉบับนี้บรรลุผล
- (12) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ซึ่งอำนาจหน้าที่ของศูนย์ป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่สำคัญอย่างยิ่งต่อกระบวนการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ผ่านการประสานงาน และความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน และเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือ อำนาจหน้าที่ในการเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก และเป็นหน่วยงานซึ่งเป็นศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยน และรวบรวมข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องซึ่งมีอำนาจในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารนั้นๆ เพื่อการรวบรวมข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องอย่างเต็มที่โดยที่ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดให้คณะกรรมการ กรรมการศูนย์ ป.ป.อ. และพนักงานสอบสวนมีอำนาจหนังสือสอบถามหรือเรียกให้ส่วนราชการ องค์กรหรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานใด ๆ แล้วแต่กรณี ส่งเจ้าหน้าที่หรือพนักงานที่เกี่ยวข้องมาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณาได้ ซึ่งผู้ที่ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามอาจถูกลงโทษจำคุก หรือ โทษปรับ หรือทั้งจำคุกและปรับได้ ส่งผลให้อำนาจดังกล่าวมีสภาพบังคับอยู่ในตัวรวมทั้งเป็นศูนย์กลางในการประสานงานด้านการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ตลอดจนเป็นหน่วยงานในการส่งเสริมการศึกษา ฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร คือ เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเท่าทันต่อการประกอบอาชญากรรมขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติประสบความสำเร็จ

โดยสรุปลักษณะที่มีความพิเศษเป็นอย่างยิ่งของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ

- (1) มีการบัญญัติถึงนิยามความหมายของคำว่า “องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ” อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ.2000 มาตรา 2 และมาตรา 3 ซึ่งการที่ร่างกฎหมายฉบับนี้ได้มีการนิยามความหมายขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติจะช่วยให้กระบวนการ

บังคับใช้กฎหมายเพื่อป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติดำเนินไปอย่างชัดเจน และมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังเป็นการเอื้อต่อการนำเอากฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติมาบังคับใช้ เช่น พระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 สามารถนำเอาการกระทำความผิดฐาน “องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ” ไปกำหนดเป็นความผิดมูลฐานที่ 9 เพิ่มเติมจากความผิดมูลฐานแปดความผิดมูลฐานเดิม เป็นต้น

- (2) การกำหนดให้พนักงานอัยการมีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวนคดีเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติซึ่งแม้จะไม่ใช่แนวความคิดใหม่เสียทีเดียวเนื่องจากแต่เดิมนั้นอำนาจในการสืบสวนสอบสวนความผิดที่ได้กระทำลงนอกราชอาณาจักรเป็นอำนาจของอธิบดีกรมอัยการ(หรือตำแหน่งอัยการสูงสุดในปัจจุบัน) ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 20 อยู่แล้ว แต่จนเมื่อมีการนำพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547 มาบังคับใช้อำนาจในการสอบสวนคดีความผิดที่กระทำลงนอกราชอาณาจักรโดยองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติจึงมิได้อยู่ที่อัยการสูงสุด หรือ พนักงานอัยการโดยตรงอีกต่อไป ดังนั้นการที่ร่างกฎหมายฉบับนี้บัญญัติให้อัยการสูงสุด หรือ พนักงานอัยการที่อัยการสูงสุดมอบหมายเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบในคดีอาชญากรรมข้ามชาติจึงเป็นการกำหนดอย่างชัดเจนให้พนักงานอัยการมีส่วนร่วมโดยตรงในฐานะพนักงานสอบสวนผู้มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการสืบสวนสอบสวนคดีความผิดองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ
- (3) โครงสร้างของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้คล้ายกับโครงสร้างของพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547 พระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 หรือกระทั่งพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519 กล่าวคือในกฎหมายแต่ละฉบับจะได้มีการกำหนดให้มีหน่วยงานหนึ่งขึ้นมาเป็นผู้รับผิดชอบ และเป็นศูนย์กลางในการรวบรวม และแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนเป็นศูนย์กลางในการประสานงานระหว่างหน่วยงาน และเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องอยู่แล้ว ดังนั้นหากพิจารณาในแง่ของตัวบทกฎหมายแล้วจึงไม่น่าเป็นห่วงถึงการประสานงานกันระหว่างหน่วยงาน และเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามกฎหมายนั้นๆ ห่วงก็แต่เพียงปัญหาในทางปฏิบัติจริงเท่านั้นที่หน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายหลักซึ่งมีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบตามกฎหมายแต่ละฉบับจะสามารถเป็นศูนย์กลางของเครือข่ายการปฏิบัติงานในแต่ละด้านได้อย่างแท้จริงหรือไม่เท่านั้น

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

6.1 บทสรุป

กระบวนการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับองค์การอาชญากรรมข้ามชาติของประเทศไทยนั้น มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานข่าวกรองแห่งชาติ สภาความมั่นคงแห่งชาติ เป็นต้น เนื่องจากการดำเนินกิจกรรมของเหล่าองค์การอาชญากรรมข้ามชาตินี้ มักดำเนินงานกันเป็นเครือข่าย มีความสลับซับซ้อน และมีการแบ่งแยกหน้าที่การทำงานมากมายในลักษณะที่เป็นเครือข่าย(Network) และจากลักษณะการดำเนินกิจกรรมขององค์การอาชญากรรมข้ามชาติเช่นนี้ทำให้การดำเนินกิจกรรมที่ผิดต่อกฎหมายเหล่านี้ล้วนเข้าไปอยู่ในความเกี่ยวข้อง หรือขอบเขตอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายที่มีหน้าที่ในการดูแล ป้องกัน และปราบปรามการดำเนินกิจกรรมเหล่านี้มากมายหลายหน่วยงานเช่นกัน ซึ่งบางส่วนอาจมีการทับซ้อนของขอบเขตอำนาจหน้าที่ระหว่างหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายอยู่บ้างพอสมควร แต่นั่นไม่ใช่สิ่งที่จะก่อให้เกิดเป็นปัญหาในทางด้านการปฏิบัติงานแต่อย่างใด เนื่องด้วยหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการป้องกัน และปราบปรามองค์การอาชญากรรมข้ามชาติจำเป็นต้องยึดถือแนวทางในการบังคับใช้กฎหมาย หรือ มีอุดมการณ์เดียวกัน คือ การร่วมมือกันปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามองค์การอาชญากรรมข้ามชาติให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และควรเอาความทับซ้อนเกี่ยวกับขอบเขตอำนาจหน้าที่ระหว่างหน่วยงานเหล่านี้มาแปรเปลี่ยนเป็นพลังในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อการป้องกัน และปราบปรามองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ โดยอาศัยการประสานงานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องในลักษณะที่เป็นเครือข่าย(Network)เช่นเดียวกันกับองค์การอาชญากรรมข้ามชาติเพื่อปราบปรามเครือข่ายอาชญากรรมเหล่านี้ให้หมดไป

เกี่ยวกับกระบวนการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับองค์การอาชญากรรมข้ามชาติในประเทศไทย ในระดับนโยบายของชาตินั้น ปัจจุบันรัฐบาลได้มอบหมายให้สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติเป็นหน่วยงานหลัก(Focal Point) ในการกำกับดูแลและประสานการดำเนินการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติในระดับนโยบาย เพื่อกำกับดูแลให้การปฏิบัติงานด้านการป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติระหว่างหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายของรัฐที่เกี่ยวข้องเดินไปในทิศทางเดียวกัน และดำเนินงานด้านการป้องกัน และปราบปรามองค์การอาชญากรรมข้ามชาติอย่างมีประสิทธิภาพ

และมีการประสานความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงาน โดยสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติก็ได้มีการจัดตั้งศูนย์ประสานความร่วมมือต่อต้านการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติแห่งชาติ(ศกอช.) มีภารกิจหลักในการประสานความร่วมมือและอำนวยความสะดวกปฏิบัติทั้งภายในและระหว่างประเทศ ซึ่งในระดับนโยบายของชาติสำหรับกระบวนการบังคับใช้กฎหมายเพื่อการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาตินี้ นับเป็นนโยบายที่เหมาะสมอย่างยิ่งแล้วต่อการปฏิบัติงานด้านนี้ในทางทฤษฎี แต่สำหรับในทางกรณานโยบายเหล่านี้ไปใช้ให้เกิดการปฏิบัติให้เกิดความสัมฤทธิ์ผลแล้วยังคงประสบปัญหาอยู่บ้าง คือ

- (1) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารนโยบาย โดยเฉพาะเมื่อไม่ได้รับการยอมรับจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเท่าที่ควรจะเป็น เนื่องจากหน่วยงานในระดับปฏิบัติการยังคงให้ความสำคัญต่อภารกิจหลักของหน่วยงานของตนมากกว่าการให้ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหามององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติร่วมกัน ซึ่งยอมแก้ไขได้ด้วยการกระตุ้นให้เกิดความสำนึกต่อผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินกิจกรรมขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ
- (2) ปัญหาในด้านการยอมรับจากหน่วยงานที่ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับความมั่นคงของชาติโดยตรง ซึ่งอาจแก้ไขได้ด้วยการทำความเข้าใจถึงความสำคัญของนโยบาย
- (3) นโยบายสำหรับการป้องกัน ปราบปรามและแก้ไขปัญหามององค์กรอาชญากรรมข้ามชาตินี้ จะสามารถส่งผลต่อการปฏิบัติการอย่างจริงจังมีประสิทธิภาพได้ต่อเมื่อมีกลไกในการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ด้วยหน่วยงานที่เป็นกลางซึ่งเป็นที่ยอมรับ

ในส่วนของบทบัญญัติทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกันการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาตินั้น จะเห็นประเทศไทยเรามีกฎหมายซึ่งสามารถนำมาบังคับใช้โดยตรงในการป้องกัน และปราบปรามการดำเนินกิจกรรมผิดกฎหมายของเหล่าองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติภายในประเทศไทยอยู่มากมายหลายฉบับไม่ว่าจะเป็น

- (1) กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
- (2) พระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2519
- (3) พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522
- (4) พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534
- (5) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542

(6) พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547

(7) พระราชบัญญัติข่าวกรองแห่งชาติ พ.ศ.2528

(8) พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522

นอกจากนี้ยังมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องซึ่งอยู่ในระหว่างการดำเนินการพัฒนาเพื่อนำมาบังคับใช้ สำหรับงานด้านการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่สำคัญอีก 2 ฉบับคือ

(1) ร่างพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ.

ซึ่งอยู่ในขั้นตอนการร่าง และพัฒนาของสำนักงานอัยการสูงสุด และ

(2) ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความผิดคดีเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ..... ซึ่งอยู่ใน

ระหว่างการตรวจ และพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา

ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงบทกฎหมายเหล่านี้แล้วจะพบว่าบทกฎหมายที่เกี่ยวข้องเหล่านี้ล้วนแล้วแต่ได้มีการวางมาตรการ และมีการเปิดช่องทางให้หน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการป้องกัน และปราบปรามการดำเนินกิจกรรมที่ผิดกฎหมายขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ สามารถประสานความร่วมมือระหว่างกันได้อย่างไม่เคอะเขิน กล่าวคือในกฎหมายที่เกี่ยวข้องแต่ละฉบับจะได้มีการกำหนดให้มีหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายผู้รับผิดชอบหลักขึ้นมาหน่วยงานหนึ่ง และมีการกำหนดให้หน่วยงานดังกล่าวนี้มีอำนาจหน้าที่หลักในการบังคับใช้กฎหมายซึ่งหน่วยงานดังกล่าวรับผิดชอบอยู่ รวมทั้งกำหนดให้มีอำนาจหน้าที่อย่างกว้างขวางในการที่จะประสานงานร่วมกับหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่นๆ โดยในการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้แล้วนั้นอาจทำได้หลากหลายรูปแบบ ซึ่งจากที่ผู้เขียนได้ประมวลจากกฎหมายที่ยกขึ้นมาพิจารณาทั้งหมดพอจะสรุปถึงรูปแบบที่หน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายผู้รับผิดชอบหลักสามารถอาศัยช่องทาง หรือมาตรการทางกฎหมายในการก่อให้เกิดการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่นๆเพื่อนำไปสู่กระบวนการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่มีประสิทธิภาพได้ดังนี้ คือ

(1) เริ่มตั้งแต่การที่กฎหมายซึ่งเกี่ยวข้องกับการป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติบัญญัติให้หน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายหลักผู้รับผิดชอบสามารถวางแผนงาน การปฏิบัติงานในงานด้านที่อยู่ในขอบเขตอำนาจของตน ซึ่งหากการกำหนดแผนการปฏิบัติงานนี้ได้มีการกำหนดให้มีการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมาย อาจเป็นทั้งทางด้านการแลกเปลี่ยนบุคลากร หรือการแลกเปลี่ยน ข้อมูลข่าวสาร ก็จะเป็นการกำหนดแผนงานที่มีประโยชน์อย่างมากต่อการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

- (2) การที่กฎหมายทั้งหมดบัญญัติให้หน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบหลักมีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการควบคุมดูแล รวมทั้งประสานงานกันระหว่างหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมายฉบับนั้นๆ ย่อมทำให้เกิดความชัดเจนว่าในเรื่องการป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติส่วนใดหน่วยงานใดจะเป็นศูนย์กลางในการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง
- (3) กฎหมายบางฉบับได้กำหนดให้หน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายหลักสามารถออกระเบียบ หรือมาตรการสำหรับการประสานงานกันระหว่างหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นๆ ได้โดยตรง หรือ ถ้าไม่มีอำนาจดังกล่าวโดยตรง กฎหมายก็จะมีบทบัญญัติให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบอาจเสนอแนะให้รัฐมนตรี หรือ คณะรัฐมนตรีได้มีการออกกฎกระทรวง หรือ วางมาตรการ หรือ ระเบียบปฏิบัติในการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายได้
- (4) การที่กฎหมายบัญญัติให้หน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบหลักมีอำนาจในการเรียกให้เจ้าหน้าที่ หรือ หน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องส่งเอกสาร หรือ มาให้ข้อมูลข่าวสารได้ โดยในกฎหมายบางฉบับยังได้วางกลไกให้อำนาจดังกล่าวมีสภาพบังคับด้วยการบัญญัติให้ผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติดังกล่าว อาจได้รับโทษทางอาญา ซึ่งรูปแบบเช่นนี้จะสามารถทำให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักอาจใช้ประโยชน์จากบทบัญญัติในลักษณะนี้เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ก้าวสู่การเป็นศูนย์กลางข้อมูลข่าวสารสำหรับงานด้านนั้นๆ อย่างเต็มตัวได้

6.2 ข้อเสนอแนะ

6.2.1 ข้อเสนอแนะเชิงกฎหมาย

ผู้เขียนมีความเห็นว่าประเทศไทยควรต้องมีการแก้ไขปรับปรุง และเพิ่มเติมกฎหมายต่างๆ ดังนี้คือ

- (1) เร่งดำเนินการบัญญัติร่างพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติพ.ศ. และนำออกมาประกาศเพื่อบังคับใช้โดยเร็ว โดยในร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวจะต้องมีเนื้อหาสาระสำคัญซึ่งขาดไม่ได้ ดังนี้

- ก. มีการนิยามความหมายของ “องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ” อย่างชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไข ปรับปรุงบทกฎหมายอื่นที่มีความเกี่ยวข้องกับงานด้านการป้องกัน และปราบปรามปัญหาองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติต่อไป
- ข. มีการบัญญัติถึงหน่วยงานผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการสืบสวน และสอบสวนถึงการกระทำความผิดทางอาญาในลักษณะที่เป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติอย่างชัดเจน
- (2) เพิ่มเติมให้การกระทำความผิดในลักษณะที่เป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติเป็นความผิดมูลฐานเพิ่มอีกมูลฐานหนึ่ง เพื่อเป็นการเปิดประตูสู่การนำกฎหมายว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงินมาบังคับใช้กับการกระทำความผิดขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติได้โดยตรง และอย่างกว้างขวางเพื่อประโยชน์ในการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ
- (3) บทกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ควรกำหนดให้หน้าที่ในการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องเป็นหน้าที่หลัก และควรกำหนดให้ชัดเจนยิ่งขึ้นถึงรูปแบบของการประสานความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมาย
- (4) กำหนดให้หน้าที่ในการรวบรวม และแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติเป็นหน้าที่หลักหน้าที่หนึ่งของหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมาย เพื่องานด้านการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ
- (5) บทกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ควรสร้างให้เกิดสภาพบังคับให้เกิดขึ้นในการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับงานด้านการข่าว เพื่อหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดการปิดกั้นข่าวสารระหว่างหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมาย และเพื่อเป็นเครื่องมือให้หน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบหลักพัฒนาสู่การเป็นศูนย์กลางข้อมูลข่าวสารเฉพาะด้านต่างๆ

6.2.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

นโยบายเรื่องกระบวนการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติในประเทศไทยที่ผู้เขียนต้องการเห็น คือ

- (1) กำหนดนโยบายของประเทศไทยอย่างชัดเจนโดยให้ภารกิจป้องกัน และปราบปรามปัญหาองค์กรอาชญากรรมข้ามชาตินี้เป็นนโยบายเร่งด่วนที่หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงานทั้งทางตรงหรือทางอ้อมทุกหน่วยงานซึ่งมีหน้าที่เป็นผู้บังคับใช้กฎหมายจะต้องร่วมมือกันแก้ไขร่วมกันอย่างเป็นเอกภาพ
- (2) กำหนดให้ชัดเจนว่าหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายใดจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบหลักสำหรับงานด้านนั้นๆ เช่น งานด้านการป้องกัน และปราบปรามปัญหาอาชญากรรมให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรมเป็นผู้รับผิดชอบหลัก หรือ งานด้านการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงินให้สำนักงานป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงินเป็นผู้รับผิดชอบหลัก เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความชัดเจนเกี่ยวกับการเป็นศูนย์กลางประสานงาน และการข่าว สำหรับงานด้านนั้นซึ่งย่อมจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการพัฒนาสู่การปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายของรัฐในลักษณะเครือข่าย(Network) โดยผลสุดท้ายย่อมทำให้กระบวนการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- (3) กำหนดให้มีกระบวนการพัฒนาด้านบุคลากร หรือ เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายอย่างเป็นระบบเริ่มต้นตั้งแต่การคัดเลือกบุคลากรอย่างเหมาะสมในการปฏิบัติงานการฝึกอบรมให้เกิดความชำนาญอย่างสม่ำเสมอ การปลูกฝังทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับงานด้านการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติโดยเฉพาะอย่างยิ่งทัศนคติเกี่ยวกับการปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องหน่วยงานอื่น ตลอดจนการสร้างความมั่นคงในหน้าที่การงานของบุคลากรทั้งด้านค่าตอบแทน สวัสดิการ และตำแหน่งหน้าที่ ทั้งนี้เหล่านี้จะช่วยทำให้กระบวนการบังคับใช้กฎหมายเพื่อการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติซึ่งต้องอาศัยบุคลากรเหล่านี้เป็นฟันเฟืองสำคัญดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- (4) กำหนดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานด้านการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่เป็นระบบ โดยองค์กรหรือหน่วยงานกลางซึ่งเป็นที่ยอมรับของหน่วยงานซึ่งถูกประเมิน เพื่อจะได้ทราบถึงจุดแข็ง จุดด้อย ของการปฏิบัติงานและนำมาปรับปรุงพัฒนาให้เป็นประโยชน์ต่อไป

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กิจการยุติธรรม, สำนักงาน. นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ. มาตรการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมและผู้มีอิทธิพล.

ข่าวกรองแห่งชาติ, สำนัก. ประวัติความเป็นมา [Online]. แหล่งที่มา:

<http://www.nia.go.th/nia/content/showsubdetail.asp?fdcode=2111212115111211>.

ข่าวกรองแห่งชาติ, สำนัก. หน้าที่ความรับผิดชอบของสำนักงานข่าวกรองแห่งชาติ [Online].

แหล่งที่มา: <http://www.nia.go.th/nia/content/showsubdetail.asp?fdcode=4111212135111211&dsc=+&ifmid=0010004201010003%2F470904%2D00001>.

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, สำนักงาน. กฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับยาเสพติด [Online]. แหล่งที่มา:

<http://www.oncb.go.th/PortalWeb/urlName.jsp?linkName=document/p1-law.htm>.

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, สำนักงาน. บทบาทของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด [Online]. แหล่งที่มา:

<http://www.oncb.go.th/ONCBStaticWeb/document/approved/p1-oncb40.htm>.

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, สำนักงาน. กองกฎหมายและคดียาเสพติด. การดำเนินการแก้ไขกฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับยาเสพติดปีงบประมาณ. ธันวาคม 2547.

คณิต ฒ นคร. กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2546.

ต่อศักดิ์ บุรณะเรืองโรจน์. วารสารอัยการ ปีที่16 ฉบับที่ 186 (สิงหาคม 2536).

ตำรวจแห่งชาติ, สำนักงาน. [Online]. แหล่งที่มา: <http://www.royalthaipolice.go.th>.

นวนน้อย ตรีรัตน์ และปิยวรรณ สุขศรี. สถานภาพความรุนแรงของปัญหาองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติในประเทศไทย. สรุปรายงานการวิจัย เรื่อง การพัฒนากฎหมายป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติที่มีการจัดตั้งในลักษณะองค์กร (ระยะที่ 2). สถาบันกฎหมายอาญา, สำนักงานอัยการสูงสุด.

- นายกรัฐมนตรี, สำนัก. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. กงนิติการ. คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 141/2541 เรื่อง นโยบายการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. เอกสารประกอบการสัมมนา การประสานงานกระบวนการยุติธรรมคดียาเสพติด. 30 มิถุนายน 2543.
- บัญชีท้ายประกาศ กคพ. ฉบับที่ 2. กฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนดคดีพิเศษเพิ่มเติมตามกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547.
- บัญชีท้ายพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547. ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 121 ตอนที่ 8 ก วันที่ 19 มกราคม 2547
- ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, สำนักงาน. กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2545 [Online]. แหล่งที่มา: http://www.amlo.go.th/amlo_new/templete.php?lang=TH&id=78&nvar_13=true.
- ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, สำนักงาน. ที่มาของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน [Online]. แหล่งที่มา: http://www.amlo.go.th/amlo_new/templete.php?lang=TH&id=60&nvar_13=true.
- ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, สำนักงาน. รายงานประจำปี 2547 [Online]. แหล่งที่มา: http://www.amlo.go.th/richtext_file/File/CAG1UHCH.pdf.
- ผาสุก พงษ์ไพจิตร, สังคีต พิริยะรังสรรค์ และนวนลน้อย ศรีรัตน์. ห่วย ช่อง บ่อน ยาบ้า เสริมธุรกิจนอกกฎหมายกับนโยบายสาธารณะในประเทศไทย. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2543.
- เรื่อง กำหนดอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบของสำนัก สำนักคดี และกลุ่มงาน ในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547. คำสั่งกรมสอบสวนคดีพิเศษที่ 107/2549. ลงวันที่ 30 มีนาคม 2549. (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)
- เรื่อง มอบหมายหน้าที่และความรับผิดชอบ. คำสั่งสำนักกิจการต่างประเทศและคดีอาชญากรรมระหว่างประเทศ ที่ 8/2550. ลงวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2550. (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)
- วันชัย รุจนวงศ์ และคณะ. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง การพัฒนากฎหมายป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติระยะที่ 2. สถาบันกฎหมายอาญา, สำนักงานอัยการสูงสุด. สิงหาคม 2548.
- สอบสวนคดีพิเศษ, กรม. แนวคิดของการจัดตั้งกรมสอบสวนคดีพิเศษ : DSI [Online]. 23 สิงหาคม 2547. แหล่งที่มา: http://www.dsi.go.th/dsi/news_index.jsp?id=23.

อัยการพิเศษ. 2523, อ้างถึงใน คณิง ภาไซ. กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1. พิมพ์ครั้งที่ 8.
กรุงเทพฯ: โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548.

อัยการสูงสุด, สำนักงาน. สถาบันกฎหมายอาญา. ร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามองค์กร
อาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ.....(ฉบับแก้ไขล่าสุด). (อัดสำเนา)

อัยการสูงสุด, สำนักงาน. สถาบันกฎหมายอาญา. อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรม
ข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร (United Nations Convention against Transnational
Organized Crime) พร้อมด้วยพิธีสารและคำแปลอย่างไม่เป็นทางการ. (อัดสำเนา)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาษาอังกฤษ

Adam Graycar, Peter Grabosky and Rebecca Tailby(Australian Institute of Criminology) และ Deputy Commissioner Mick Keely assisted by Sandy Gordon (Australian Federal Police) ผู้รวบรวม. Global and Regional Approaches to Fighting Transnational Crime. International Policing Conference. 6 march 2001. จัดโดย Australian Institute of Criminology และ Australian Federal Police.

Administration Official. Interview, November 2005.

AFP. Australian Federal Police [Online]. 20 Feb 2007. Available from : <http://www.afp.gov.au>.

FBI. About Organized Crime [Online]. Available from :

<http://www.fbi.gov/hq/cid/orgcrime/aboutocs.htm>.

Financial Crimes Enforcement Network. FAQS [Online]. Available from :

http://www.fincen.gov/af_faqs.html

Financial Crimes Enforcement Network. ORGANIZATION [Online]. Available from :

http://www.fincen.gov/af_organization.html.

Financial Crimes Enforcement Network. OVERVIEW [Online]. Available from :

http://www.fincen.gov/af_overview.html.

Mick Palmer. Today's AFP has not evolved by chance [Online]. Available from :

http://www.afp.gov.au/about/publications/platypus_magazine/march_2001/today.

Mittie D.Southerland and Gary W.Potter. Applying Organization Theory to Organized Crime.

Journal of Contemporary Criminal Justice, Vol.9-No.3(August 1993) อ้างถึงใน วรรณพ ลิขิตจิตตะ, ณรงค์ รัตนานุกูล และสุวัฒน์ รุ่งเมฆารัตน์. เทคนิคการสืบสวนสอบสวนพิเศษ. (ร่าง) รายงานการวิจัย เรื่อง การพัฒนากฎหมายป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติที่มีการจัดตั้งในลักษณะองค์กร(ระยะที่ 2). สถาบันกฎหมายอาญา, สำนักงานอัยการสูงสุด.

Peter Reuter and Carol Patrie. Transnational Organized Crime: Summary of a Workshop.

Commission on Behavioral and Social Science and Education National Research Council.

National Academy Press: Washington, DC, 1999.

Robert Cornall Secretary Attorney-General's Department, Crime in Australia: International Connections-Australian Institute of Criminology International Conference at Hilton Park, Melbourne, Australia 29-30 November 2004-Conference Paper: Australia's Response to transnational Crime in the Region [Online]. Available from : <http://www.aic.gov.au/conferences/2004/index.html>.

Wikimedia Foundation, Inc. Australian Federal Police [Online]. 25 Apr 2007. Available from : http://en.wikipedia.org/wiki/Australian_Federal_Police

Wikimedia Foundation, Inc. Federal Bureau of Investigations [Online]. 8 May 2007. Available from : http://en.wikipedia.org/wiki/Federal_Bureau_of_Investigations.

Wikimedia Foundation, Inc. State and territory Police forces : Law enforcement in Australia [Online]. Available from : http://en.wikipedia.org/wiki/States_and_territories_of_Australia#State_and_territory_police_forces.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก
ร่างพระราชบัญญัติ
ป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ.
(ฉบับแก้ไขล่าสุด)

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ....”

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

“องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ” หมายความว่า กลุ่มจัดตั้งของบุคคลตั้งแต่สามคนขึ้นไปที่รวมตัวกันในรูปแบบต่างๆ เป็นระยะเวลาหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกระทำความผิดร้ายแรงฐานใดฐานหนึ่งหรือหลายฐาน หรือเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ทางการเงินหรือทรัพย์สินอื่นใดหรือผลประโยชน์ใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดร้ายแรงไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม และเป็นอาชญากรรมที่มีลักษณะใดลักษณะหนึ่งดังต่อไปนี้

(1) เป็นการกระทำความผิดอาญาโดยลักษณะแห่งการกระทำเกิดขึ้นในเขตแดนของรัฐมากกว่าหนึ่งรัฐ

(2) เป็นการกระทำความผิดอาญาซึ่งในขั้นตอนที่สำคัญของการเตรียมการเพื่อกระทำความผิด หรือการวางแผน การสั่งการและการควบคุมการกระทำความผิดได้กระทำในอีกรัฐหนึ่ง

(3) เป็นการกระทำความผิดอาญาที่เกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ โดยเข้าร่วมกิจกรรมที่ผิดกฎหมายที่มีการดำเนินการอยู่ในรัฐมากกว่าหนึ่งรัฐ

(4) เป็นการกระทำความผิดอาญาในรัฐหนึ่ง แต่ผลของการกระทำเกิดขึ้นในอีกรัฐหนึ่ง ไม่ว่าผู้กระทำจะมีความประสงค์ให้ผลนั้นเกิดขึ้นในอาณาเขตของอีกรัฐหนึ่งหรือไม่ก็ตาม

“ความผิดร้ายแรง” หมายความว่า ความผิดอาญาที่กฎหมายกำหนดโทษจำคุกหรือมาตรการจำกัดเสรีภาพของบุคคลด้วยวิธีอื่นใดมีกำหนดระยะเวลาขั้นสูงตั้งแต่ 4 ปีขึ้นไป

“บุคคล” ให้หมายความรวมถึงนิติบุคคลด้วย

“การสืบสวนสอบสวนพิเศษ” หมายความว่า การแสวงหาและรวบรวมพยานหลักฐานโดยวิธีการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารด้วยวิธีการพิเศษต่างๆ ได้แก่ การแฝงตัว การล่อจับ

กระทำความผิด การส่งมอบภายใต้การควบคุม การสะกดรอยด้วยเครื่องมือสื่อสาร โทรคมนาคมหรือเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ และวิธีการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

“การแฝงตัว” หมายความว่า การใช้เจ้าหน้าที่หรือสายลับภายใต้การควบคุมของเจ้าหน้าที่เข้าไปรวมตัวอยู่ในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติหรือเครือข่ายขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติเพื่อประโยชน์ในการสืบสวนสอบสวนการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

“สายลับ” หมายความว่า บุคคลซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่ให้เข้าไปแฝงตัวอยู่ในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติหรือเครือข่ายขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

“การล่อจับผู้กระทำความผิด” หมายความว่า การที่เจ้าหน้าที่หรือสายลับภายใต้การควบคุมของเจ้าหน้าที่เข้าไปติดต่อหรือเสนอซื้อขาย แลกเปลี่ยน ส่งมอบสินค้าหรือบริการต่างๆ รวมทั้งสัตว์และบุคคลที่มีชีวิต เพื่อแสวงหาและรวบรวมพยานหลักฐานของการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับ องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

“การสะกดรอยด้วยเครื่องมือสื่อสาร โทรคมนาคมหรือเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์หรือด้วยวิธีการอื่นใด” หมายความว่า การใช้เครื่องมือสื่อสาร โทรคมนาคมหรือเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์หรือด้วยวิธีการอื่นใด ในการติดตามความเคลื่อนไหวขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อแสวงหาและรวบรวมพยานหลักฐานของการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

“การส่งมอบภายใต้การควบคุม” หมายความว่า การที่ผู้ใดขนส่งคน สัตว์หรือสิ่งของต้องห้ามตามกฎหมายหรือการกระทำที่ผิดกฎหมายหรือต้องสงสัยว่ากระทำผิดกฎหมาย ผ่านออก ไปจาก ผ่าน หรือเข้าไปสู่เขตแดนของรัฐหนึ่งหรือมากกว่ารัฐหนึ่ง โดยการรับรู้และอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์ในการจับกุมบุคคลและรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

“ข้อมูลข่าวสาร” หมายความว่า ข้อมูลข่าวสารที่เจ้าหน้าที่รวบรวมได้จาก การสืบสวนสอบสวนพิเศษ

“สิ่งพิมพ์สื่อสาร” หมายความว่า จดหมาย ไปรษณียบัตร โทรเลข โทรสาร หรือเอกสารอื่นใดซึ่งใช้สื่อความหมายโต้ตอบกันด้วยวิธีการสื่อสารธรรมดาหรือวิธีการสื่อสารทางเทคโนโลยีไม่ว่าในรูปแบบใด ๆ ระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

“ศูนย์ ป.ป.อ.” หมายความว่า ศูนย์ป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

“กองทุน ป.ป.อ.” หมายความว่า กองทุนป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

“พนักงานสอบสวน” หมายความว่า พนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พนักงานสอบสวนคดีพิเศษตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547 พนักงานอัยการที่ได้รับมอบหมายตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ และให้หมายความรวมถึง พนักงานสอบสวนหรือผู้มีอำนาจในสอบสวนหรือไต่สวนคดีอาญาตามกฎหมายอื่น

“เจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ช่วยเหลือพนักงานสอบสวนในการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 4 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

มาตรา 5 ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 6 บรรดาบทกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ และประกาศอื่นในส่วนที่บัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา 7 ให้มีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ เรียกชื่อย่อว่า “ก.ป.อ.” ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นรองประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร อัยการสูงสุด ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองแห่งชาติ อธิบดีกรมการปกครอง อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ ผู้ว่าการธนาคารแห่ง

ประเทศไทย อธิบดีกรมสรรพากร เลขาธิการคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนห้าคน ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านบัญชี เศรษฐศาสตร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ การเงินการธนาคาร หรือกฎหมาย ด้านละหนึ่งคนเป็นกรรมการ

ให้รองอัยการสูงสุดที่ได้รับมอบหมายเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้อธิบดีอัยการฝ่ายคดีพิเศษ อธิบดีอัยการฝ่ายต่างประเทศ และผู้อำนวยการสถาบันกฎหมายอาญา สำนักงานอัยการสูงสุด เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา 12 ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) เสนอนโยบายเกี่ยวกับมาตรการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ และให้ความเห็นในการออกกฎกระทรวงต่อคณะรัฐมนตรี
- (2) พิจารณาออก ระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์ หรือ ประกาศเพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้และกฎกระทรวงที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้
- (3) กำหนดข้อบังคับหรือหลักเกณฑ์เกี่ยวกับวิธีการใช้การสืบสวนสอบสวนพิเศษ และหลักเกณฑ์ตามที่มีบทบัญญัติกำหนดให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการ
- (4) ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้
- (5) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามพระราชบัญญัตินี้ หรือตามที่มิถุนายนกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

มาตรา 16 ให้จัดตั้งศูนย์ป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ เรียกชื่อย่อว่า “ศูนย์ ป.ป.อ.” ขึ้นในสำนักงานอัยการสูงสุด โดยให้อัยการสูงสุดหรือรองอัยการสูงสุดที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้อำนวยการศูนย์และประธานคณะกรรมการศูนย์ ป.ป.อ. และผู้ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจำนวนสิบคนเป็นกรรมการ โดยให้อธิบดีอัยการฝ่ายคดีพิเศษเป็นกรรมการและเลขานุการและให้มีพนักงานอัยการที่ได้รับมอบหมายอีก 2 คนเป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของคณะกรรมการศูนย์ ป.ป.อ. ให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 8 โดยอนุโลม

กรรมการศูนย์ ป.ป.อ. ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสองปี กรรมการศูนย์ ป.ป.อ. ที่พ้นจากตำแหน่งอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ และให้นำมาตรา 9 และมาตรา 10 มาใช้บังคับโดยอนุโลม เว้นแต่การพ้นตำแหน่งตามมาตรา 10(5) ให้กรรมการศูนย์

ป.ป.อ. ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งพ้นจากตำแหน่งเมื่อคณะกรรมการให้ออก เพราะมีความประพฤติเสื่อมเสีย บกพร่อง หรือไม่สุจริตต่อหน้าที่ หรือหย่อนความสามารถ

การประชุมของคณะกรรมการศูนย์ ป.ป.อ.ให้นำมาตรา 13 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ให้กรรมการศูนย์ ป.ป.อ. ได้รับค่าตอบแทนตามที่กฎหมายกำหนด

มาตรา 17 ให้ศูนย์ ป.ป.อ. มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) ตรวจสอบการดำเนินกิจกรรม การทำธุรกรรม เพื่อวัตถุประสงค์ของการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามความในหมวด 6
- (2) สั่งขยับยั้ง ยกเลิก หรือเพิกถอน การทำกิจกรรม การทำธุรกรรมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อหลีกเลี่ยงการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามความในหมวด 6
- (3) ตรวจสอบรายงาน หรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้
- (4) บริหารจัดการข้อสนเทศเกี่ยวกับรายงาน หรือ ข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมที่ได้มาตามข้อ(3)รวมทั้งพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้
- (5) บริหารจัดการเงินและทรัพย์สินของกองทุนป.ป.อ. รวมทั้งการเสนอขบคูลและรายงานการรับจ่ายเงินของกองทุนตามที่บัญญัติไว้ในหมวด 7
- (6) ออกระเบียบและข้อบังคับซึ่งเกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามข้อ (1) – (5)
- (7) เสนอรายงานผลการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ต่อคณะกรรมการ
- (8) เป็นศูนย์ประสานงานกลางระหว่างหน่วยงานและองค์การภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชนภายในประเทศ ระหว่างประเทศ และองค์การระหว่างประเทศเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ
- (9) ส่งเสริมความร่วมมือของประชาชนเกี่ยวกับการให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ
- (10) ส่งเสริมการศึกษาและฝึกอบรมเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ
- (11) ดำเนินการอย่างอื่นเพื่อให้การป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมตามพระราชบัญญัตินี้บรรลุผล
- (12) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

มาตรา 24 ให้อัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทนเป็นพนักงานสอบสวนที่รับผิดชอบคดีความผิดเกี่ยวกับองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ หรือจะมอบหน้าที่นั้นให้พนักงานอัยการร่วมทำการสอบสวนกับพนักงานสอบสวน พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ เจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจสอบสวนหรือไต่สวนคดีอาญาตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 3 ก็ได้

ในกรณีที่อัยการสูงสุดมอบหมายให้พนักงานอัยการร่วมทำการสอบสวนกับพนักงานสอบสวน พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานอัยการที่ได้รับมอบหมายเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวน และมีอำนาจหน้าที่และสถานะเช่นเดียวกับพนักงานสอบสวน พนักงานสอบสวนคดีพิเศษหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวทุกประการ

ในกรณีที่มีการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษไว้ก่อนแล้ว พนักงานสอบสวนต่อไปนี้มีอำนาจสอบสวนในระหว่างรอคำสั่งจากอัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทน

- (1) พนักงานสอบสวนซึ่งผู้ต้องหาถูกจับในเขตอำนาจ
- (2) พนักงานสอบสวนซึ่งรัฐบาลประเทศอื่นหรือผู้เสียหายได้ร้องขอให้ลงโทษ
- (3) พนักงานสอบสวนคดีพิเศษซึ่งได้เข้าทำการสอบสวนคดีตามกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษ
- (4) เจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
- (5) พนักงานสอบสวน พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือผู้มีอำนาจหน้าที่สอบสวนหรือไต่สวนคดีอาญาตามกฎหมายอื่น

ให้พนักงานสอบสวนตามวรรคสามรายงานข้อเท็จจริงโดยย่อแห่งคดีพร้อมทั้งแนบคำร้องทุกข์หรือคำกล่าวโทษและเอกสารที่เกี่ยวข้องไปยังอัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับคำร้องทุกข์หรือคำกล่าวโทษเพื่อประกอบ การพิจารณาของอัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทนตามวรรคหนึ่ง

ให้ถือว่าการสอบสวนในระหว่างที่รอคำสั่งจากอัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทนตามวรรคสาม เป็นการสอบสวนที่ชอบด้วยกฎหมายและสามารถใช้เป็นพยานหลักฐานที่รับฟังได้ตามกฎหมาย ทั้งนี้ ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการตรวจค้น จับกุมควบคุมตัว หรือปล่อยตัวชั่วคราวมาใช้บังคับเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 25 ในกรณีที่ไม่ว่า ผู้ใดควรเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบตามพระราชบัญญัตินี้ ให้อัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทนเป็นผู้ชี้ขาด

มาตรา 27 เพื่อดำเนินการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการ กรรมการศูนย์ ป.ป.อ. และพนักงานสอบสวนมีอำนาจดังต่อไปนี้

(1) เข้าไปในเคหสถาน สถานที่ใด ๆ เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ตามสมควรว่ามีทรัพย์สินซึ่งมีไว้เป็นความผิดหรือได้มาโดยการกระทำความผิด หรือได้ใช้หรือจะใช้ในการกระทำความผิด หรือใช้เพื่อให้ได้รับประโยชน์ในการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ หรือมีบุคคลวัตถุและสิ่งของซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการดำเนินคดีตามพระราชบัญญัตินี้ได้ซุกซ่อนอยู่ในเคหสถานหรือสถานที่ดังกล่าวพร้อมกับเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหากปล่อยไว้จะเอาหมายค้นมาได้ทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานดังกล่าวอาจถูกโยกย้าย ซุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนแปลงสภาพไปจากเดิม

(2) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกให้ส่วนราชการ องค์กรหรือหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานใด ๆ แล้วแต่กรณี ส่งเจ้าหน้าที่หรือพนักงานที่เกี่ยวข้องมาเพื่อให้ถ้อยคำส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา

(3) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลหรือผู้แทนของนิติบุคคลใด ๆ มาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือหรือส่งบัญชี เอกสาร หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา

(4) ค้นบุคคลหรือยานพาหนะ ที่มีเหตุอันควรสงสัยตามสมควรว่ามีสิ่งของต้องห้ามหรือทรัพย์สินที่มีไว้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือทรัพย์สินอื่นใดที่ได้มาหรือได้ใช้หรือจะใช้ในการกระทำความผิด หรือใช้เพื่อให้ได้รับประโยชน์ในการกระทำความผิด หรือซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ตามพระราชบัญญัตินี้ซุกซ่อนอยู่

(5) จับกุมบุคคลใดๆ ตามพระราชบัญญัตินี้โดยไม่ต้องมีหมายจับในกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วน

(6) ยึดหรืออายัดสิ่งของต้องห้ามหรือทรัพย์สินที่มีไว้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือทรัพย์สินอื่นใดที่ได้มาหรือได้ใช้หรือจะใช้ในการกระทำความผิดหรือใช้เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

(7) กักตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดไว้ได้เท่าที่จำเป็นเพื่อการสืบสวนสอบสวนตามพระราชบัญญัตินี้

การใช้อำนาจตามวรรคหนึ่ง (1) ให้เจ้าหน้าที่ผู้ค้นปฏิบัติตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดแสดงความบริสุทธิ์ก่อนการเข้าค้นและให้เจ้าหน้าที่แสดงบัตรประจำตัวและเอกสารที่ให้อำนาจในการตรวจค้น รวมทั้งเหตุอันควรเชื่อที่ทำให้สามารถเข้าค้นได้เป็นหนังสือให้ไว้

แก่ผู้ครอบครองเคหสถานหรือสถานที่คั้นนั้น เว้นแต่ไม่มีผู้ครอบครองอยู่ ณ ที่นั้น ในกรณีดังกล่าวให้เจ้าหน้าที่ผู้คั้นส่งมอบสำเนาเอกสารและหนังสือนั้นให้แก่ผู้ครอบครองเคหสถานหรือสถานที่ดังกล่าวทันทีที่สามารถกระทำได้ และหากเป็นการคั้นในเวลากลางคืน จะต้องมีข้าราชการอัยการตั้งแต่ชั้น 3 ขึ้นไป หรือข้าราชการพลเรือนตั้งแต่ระดับ 7 ขึ้นไป หรือข้าราชการตำรวจตำแหน่งตั้งแต่สารวัตรหรือเทียบเท่าขึ้นไปเป็นหัวหน้าในการดำเนินการ

เจ้าหน้าที่ตำแหน่งใดหรือระดับใดจะมีอำนาจหน้าที่ตามที่ได้กำหนดไว้ตามวรรคหนึ่งทั้งหมดหรือแต่บางส่วน หรือจะต้องได้รับอนุมัติจากบุคคลใดก่อนดำเนินการ ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีกำหนดด้วยความเห็นชอบของคณะกรรมการ โดยทำเอกสารมอบหมายให้ไว้ประจำตัวเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับมอบหมายนั้น

ในการปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่ตามมาตรา นี้ ให้บุคคลที่เกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควรและให้เจ้าหน้าที่มีอำนาจพกวาฐป็นเพื่อการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้สำนักงานอัยการสูงสุดได้รับยกเว้นไม่อยู่ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน และกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาวุธยุทธภัณฑ์เช่นเดียวกับราชการทหารและตำรวจตามกฎหมายดังกล่าว ทั้งนี้การมีและใช้อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง สิ่งเทียมอาวุธปืน และยุทธภัณฑ์ ให้เป็นไปตามระเบียบที่สำนักงานอัยการสูงสุดกำหนด

ให้คณะกรรมการจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานตามมาตรา นี้ เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี โดยให้รายงานข้อเท็จจริง ปัญหาอุปสรรค ปริมาณการปฏิบัติงาน และผลสำเร็จของการปฏิบัติงานโดยละเอียด เพื่อให้คณะรัฐมนตรีเสนอรายงานดังกล่าวพร้อมข้อสังเกตของคณะรัฐมนตรีต่อสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา

มาตรา 36 เมื่อพนักงานสอบสวนเห็นว่า การสอบสวนคดีความผิดฐานองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติเสร็จสิ้นแล้ว ให้ทำความเห็นควรสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องพร้อมทั้งส่งสำนวนการสอบสวนไปยังอัยการสูงสุด

เมื่อได้รับความเห็นและสำนวนจากพนักงานสอบสวนตามวรรคหนึ่ง ให้อัยการสูงสุดปฏิบัติดังต่อไปนี้

(1) ถ้าอัยการสูงสุดเห็นชอบด้วยกับความเห็นของพนักงานสอบสวนว่าควรสั่งไม่ฟ้อง ให้ออกคำสั่งไม่ฟ้อง แต่ถ้าไม่เห็นชอบด้วย ก็ให้สั่งฟ้อง

(2) ถ้าอัยการสูงสุดเห็นชอบด้วยกับความเห็นของพนักงานสอบสวนว่าควรสั่งฟ้อง ให้ออกคำสั่งฟ้อง แต่ถ้าไม่เห็นชอบด้วย ก็ให้สั่งไม่ฟ้อง

ในกรณีที่อัยการสูงสุดมีคำสั่งฟ้อง ให้พนักงานสอบสวนส่งผู้ต้องหามาให้ อัยการสูงสุดเพื่อฟ้องคดีต่อศาลอาญาต่อไป ถ้าผู้ต้องหาอยู่ต่างประเทศ ให้พนักงานอัยการจัดการเพื่อ ขอให้ส่งตัวข้ามแดนมา

ในกรณีที่อัยการสูงสุดเห็นว่าพยานหลักฐานในสำนวนการสอบสวนยังไม่ เพียงพอต่อการสั่งคดี อัยการสูงสุดมีอำนาจสั่งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติม หรือส่งพยานคนใดมาให้พนักงานอัยการดำเนินการสอบสวนแทนอัยการสูงสุดก็ได้

ในกรณีที่อัยการสูงสุดมอบหมายให้พนักงานอัยการคนใดดำเนินการ สอบสวนเพิ่มเติม ให้พนักงานอัยการคนนั้นมีอำนาจหน้าที่และสถานะเช่นเดียวกับพนักงาน สอบสวน พนักงานสอบสวนคดีพิเศษหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

มาตรา 66 ให้จัดตั้งกองทุนป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติขึ้น กองทุนหนึ่ง ในสำนักงานอัยการสูงสุด เรียกชื่อย่อว่า กองทุน ป.ป.อ. เพื่อใช้ประโยชน์ในการ ป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

มาตรา 76 เจ้าของหรือผู้ครอบครองเคหสถานหรือสถานที่อื่นใด ตามมาตรา 27 (1) ซึ่ง ไม่ยอมให้เจ้าหน้าที่เข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่อื่นนั้น หรือบุคคลซึ่งเจ้าหน้าที่เรียกให้ช่วยเหลือ หรือให้ความสะดวกตามมาตรา 27 แล้วไม่ปฏิบัติตาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่ เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข**United Nations Convention against Transnational Organized Crime**

Article 27 Law Enforcement Cooperation

1. States Parties shall cooperate closely with one another, consistent with their respective domestic legal and administrative systems, to enhance the effectiveness of law enforcement action to combat the offences covered by this Convention. Each State Party shall, in particular, adopt effective measures:

(a) To enhance and, where necessary, to establish channels of communication between their competent authorities, agencies and services in order to facilitate the secure and rapid exchange of information concerning all aspects of the offences covered by this Convention, including, if the States Parties concerned deem it appropriate, links with other criminal activities;

(b) To cooperate with other States Parties in conducting inquiries with respect to offences covered by this Convention concerning:

- (I) The identity, whereabouts and activities of persons suspected of involvement in such offences or the location of other persons concerned;
- (II) The movement of proceeds of crime or property derived from the commission of such offences;
- (III) The movement of property, equipment or other instrumentalities used or intended for use in the commission of such offences;

© To provide, when appropriate, necessary items or quantities of substances for analytical or investigative purpose;

(d) To facilitate effective coordination between their competent authorities, agencies and services and to promote the exchange of personnel and other experts, including, subject to bilateral agreements or arrangements between the States Parties concerned, the posting of liaison offices;

(e) To exchange information with other States Parties on specific means and methods used by organized criminal groups, including, where applicable, routes and conveyances and the use of false identities, altered or false documents or other means of concealing their activities;

(f) To exchange information and coordinate administrative and other measures taken as appropriate for the purpose of early identification of the offence covered by this Convention

2. With the view to giving effect to this Convention, States Parties shall consider entering into bilateral or multilateral agreements or arrangements on direct cooperation between their law enforcement agencies and, where such agreements or arrangements already exist, amending them. In the absence of such agreements or arrangements between the States Parties concerned, the Parties may consider this Convention as the basis for mutual law enforcement cooperation in respect of the offences covered by this Convention. Whenever appropriate, States Parties shall make full use of agreements or arrangements, including international or regional organizations, to enhance the cooperation between their law enforcement agencies.

3. States Parties shall endeavour to cooperate within their means to respond to transnational organized crime committed through the use of modern technology.

Article 28 Collection, exchange and analysis of information on the nature of organized crime

1. Each States Parties shall consider analyzing, in consultation with the scientific and academic communities, trends in organized crime in its territory, the circumstances in

which organized crime operates, as well as the professional groups and technologies involved.

2. States Parties shall consider developing and sharing analytical expertise concerning organized criminal activities with each other and through international and regional organizations. For the purpose, common definitions, standards and methodologies should be developed and applied as appropriate.

3. Each State Party shall consider monitoring its policies and actual measures to combat organized crime and making assessments of their effectiveness and efficiency.

Article 29 Training and technical assistance

1. Each State Party shall, to the extent necessary, initiate, develop or improve specific training programmes for its law enforcement personnel, including prosecutors, investigating magistrates and customs personnel, and other personnel charged with the prevention, detection and control of the offences covered by this Convention. Such programmes may include secondments and exchanges of staffs. Such Programmes shall deal, in particular and to the extent permitted by domestic law, with the following:

(a) Methods used in prevention, detection and control of the offences covered by this Convention;

(b) Routes and techniques used by persons suspected of involvement in offences covered by this Convention, including in transit States, and appropriate countermeasures;

© Monitoring of the movement of contraband;

(d) Detection and monitoring of the movements of proceeds of crime, property, equipment or other instrumentalities, as well as methods used for transfer, concealment or disguise of such proceeds, property, equipment or other instrumentalities, as well as methods used in combating money laundering and other financial crimes;

(e) Collection of evidence;

(f) Control techniques in free trade zones and free ports;

(g) Modern law enforcement equipment and techniques, including electronic surveillance, controlled deliveries and undercover operations;

(h) Methods used in combating transnational organized crime committed through the use of computers, telecommunications networks or other forms of modern technology; and

(i) Methods used in the protection of victims and witnesses.

2. States Parties shall assist one another in planning and implementing research and training programmes designed to share expertise in the areas referred to in paragraph 1 of this article and to that end shall also, when appropriate, use regional and international conferences and seminars to promote cooperation and to stimulate discussion on problems of mutual concern, including the special problems and needs of transit States.

3. States Parties shall promote training and technical assistance that will facilitate extradition and mutual legal assistance. Such training and technical assistance may include language training, secondments and exchanges between personnel in central authorities or agencies with relevant responsibilities.

4. In the case of existing bilateral and multilateral agreements or arrangements, States Parties shall strengthen, to the extent necessary, efforts to maximize operational and training activities within international and regional organizations and within other relevant bilateral and multilateral agreements or arrangements.

1. States Parties shall endeavour to develop and evaluate national projects and to establish and promote best practices and policies aimed at the prevention of transnational organized crime.

2. States Parties shall endeavour, in accordance with fundamental principles of their domestic law, to reduce existing of future opportunities for organized criminal groups to participate in lawful markets with proceeds of crime, through appropriate legislative, administrative or other measures. These measures should focus on:

(a) The strengthening of cooperation between law enforcement agencies or prosecutors and relevant private entities, including industry;

(b) The promotion of the development of standards and procedures designed to safeguard the integrity of public and relevant private entities, as well as codes of conduct for relevant professions, in particular lawyers, notaries public, tax consultants and accountants;

(c) The prevention of the misuse by organized criminal groups of tender procedures conducted by public authorities and of subsidies and license granted by public authorities for commercial activity;

(d) The prevention of the misuse of legal persons by organized criminal groups; such measures could include;

- (I) The establishment of public records on legal and natural persons involved in the establishment, management and funding of legal persons;
- (II) The introduction of the possibility of disqualifying by court order or any appropriate means for a reasonable period of time persons convicted of offences covered by this Convention from acting as directors of legal persons incorporated within their jurisdiction;
- (III) The establishment of national records of persons disqualified from acting as directors of legal persons; and

(IV) The exchange of information contained in the records referred to in subparagraphs (d) (i) and (iii) of this paragraph with the competent authorities of other States Parties.

3. States Parties shall endeavour to promote the reintegration into society of persons convicted of offences covered by this Convention.

4. States Parties shall endeavour to evaluate periodically existing relevant legal instruments and administrative Practices with a view to detecting their vulnerability to misuse by organized criminal groups.

5. States Parties shall endeavour to promote public awareness regarding the existence, causes and gravity of and the threat posed by transnational organized crime. Information may be disseminated where appropriate through the mass media and shall include measures to promote public participation in preventing and combating such crime.

6. Each State Party shall inform the Secretary-General of the United Nations of the name and address of the authority or authorities that can assist other States Parties in developing measures to prevent transnational organized crime.

7. States Parties shall, as appropriate, collaborate with each other and relevant international and regional organizations in promoting and developing the measures referred to in this article. This includes participation in international projects aimed at the prevention of transnational organized crime, for example by alleviating the circumstances that render socially marginalized groups vulnerable to the action of transnational Organized crime.

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ผู้เขียนวิทยานิพนธ์ชื่อ นายเอวัจน์ กมลเทพา จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อปีการศึกษา 2540 จากนั้นได้เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาบัณฑิตที่คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2541 จนสำเร็จเป็นนิติศาสตรบัณฑิตเมื่อปีการศึกษา 2544 หลังจากนั้นสอบไล่ได้เป็นเนติบัณฑิตไทยในปีการศึกษา 2545 และเมื่อปีการศึกษา 2546 สอบเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ ที่คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปัจจุบันประกอบอาชีพทนายความ และธุรกิจส่วนตัว

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย